

Riksdagens protokoll

1997/98:62

Torsdagen den 5 februari

Kl. 12.00 – 16.22

Protokoll
1997/98:62

1 § Utökning av antalet suppleanter i socialutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp, tillstyrkt att antalet suppleanter i socialutskottet skulle utökas från 23 till 24.

Kammaren medgav denna utökning.

2 § Val av extra suppleant i socialutskottet

Företogs val av extra suppleant i socialutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialutskottet

Eva Eriksson (fp)

3 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 30 januari.

4 § Meddelande om utrikespolitisk debatt

Talmannen meddelade att debattregler för den utrikespolitiska debatten *onsdagen den 11 februari kl. 9.00* delats ut till kammarens ledamöter.

5 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till kammaren hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1997/98:132

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:132 av Helena Nilsson om EU:s regional- och strukturfondspolitik.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 12 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är att någon tidigare lämplig debattdag inte funnits.

Stockholm den 26 januari 1998

Anders Sundström

Enligt uppdrag

C H Fallenius

Expeditionschef

Interpellation 1997/98:119

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:119 av Lennart Brunander om varg.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 29 januari 1998

Annika Åhnberg

Interpellation 1997/98:120

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:120 av Göthe Knutson om ESO-rapporten om fisket.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 29 januari 1998

Annika Åhnberg

Interpellation 1997/98:121

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:121 av Henrik Landerholm (m) om svenskt militärt stöd till Baltikum.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar både interpellanten och mig.

Stockholm den 29 januari 1998

Björn von Sydow

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:128 av Lennart Daléus om jordbruksnäringen.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 29 januari 1998

Annika Åhnberg

***Fel! Okänt
växelargument.***

Interpellation 1997/98:141

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:141 av Sten Andersson om tam- och husdjur.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 29 januari 1998

Annika Åhnberg

Interpellation 1997/98:144

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:144 av Hanna Zetterberg (v) om MAI-avtalet.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 20 februari.

Skälet till dröjsmålet är sedan länge bokade arrangemang i landet och

Inremarknadsrådet i Cambridge.

Stockholm den 29 januari 1998

Anders Sundström

Enligt uppdrag

C H Fallenius

Expeditionschef

Interpellation 1997/98:146

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:146 av Maud Ekendahl (m) om kostnadsersättning för trycksaker på grund av utebliven information om nummerändring.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 februari 1998.

Skälet till dröjsmålet är att jag är på ett besök hos partidistriktet i Göteborg den 6 februari.

Stockholm den 27 januari 1998

Ines Uusmann

6 § Svar på interpellation 1997/98:107 om åtgärder mot avlossande av s.k. nyårssmällar

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat vilka åtgärder jag är beredd att föreslå i syfte att minimera okynnessmällandet. Jag har förra året besvarat en interpellation från Sten Andersson i motsvarande ämne.

Min inställning är fortfarande att det inte finns skäl att motverka ett ansvarsfullt användande av pyrotekniska varor. Jag håller däremot med Sten Andersson om att det kan finnas skäl att begränsa det s.k. okynnessmällandet.

Av mitt interpellationssvar förra året framgår att försäljningen och användningen av pyrotekniska varor är utförligt reglerad genom bestämmelser dels i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor, dels i ordningslagen (1993:1617). Bestämmelserna innebär bl.a. att pyrotekniska varor skall godkännas innan de får säljas till allmänheten, att det finns åldersgränser för att inneha eller förvärva sådana varor samt att det krävs tillstånd av polismyndigheten för att använda pyrotekniska varor om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Regeringen har med stöd av ordningslagen bemyndigat kommunerna att meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. En kommun kan således i lokala föreskrifter införa krav på tillstånd för eller förbud mot användningen av smällare och raketer inom ett visst begränsat område eller beträffande varor av visst slag.

Som Sten Andersson antyder är det viktigt att de regler som finns också efterlevs. Lagstiftningen måste tillfredsställande reglera användningen av smällare och fyrverkerier. Om det visar sig att så inte är fallet måste lagstiftningen ändras. Frågan är emellertid inte okomplicerad, och den berör flera departement. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har därför bildats för att se över frågan. Det är ännu för tidigt att säga vad det arbetet kommer att resultera i.

Anf. 2 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! När man ser rubrikerna på de övriga debattämnena i dag avseende bl.a. EU kan man tycka att detta är en liten fråga, men faktum är att det är en stor fråga under nyårshelgen för många människor, framför allt i våra storstäder och deras förorter. Det är inte fråga om att jag skulle vilja föreslå stopp för fyrverkerihanteringen. Jag tycker att man skall kunna skjuta ut det gamla året och in det nya. Däremot det okynnessmällande som förekommit och som accelererat vill jag definitivt ha stopp för.

Jag vet att jag hade en debatt i fjol med statsrådet vid den här tiden om detta, men efter det blev det faktiskt värre. I Malmöhus län hade man sedan 70-talet en överenskommelse som sade att ingen fick sälja fyrverkeripjäser förrän tre dagar efter julafton. I fjol överklagade ett företag i Malmö – jag skall inte nämna namnet för jag vill inte att det skämmer ut sig i onödan – beslutet och gick till Sprängämnesinspektionen. Inspektionen sade: Nej, den gamla överenskommelsen gäller, ni får inte sälja

förrän tre dagar efter julafton. Det överklagades i sin tur till justitiekanslern, som hävde beslutet med motiveringen att det var konkurrenshämmande. Jag kan inte förstå hur det skulle kunna strida mot en fri konkurrens om alla får börja sälja vid samma tidpunkt. Det övergår faktiskt mitt förstånd.

Detta innebär att man i Malmö började smälla i början av december. De berörda, och illa så, är inte några gnällspikar eller kverulanter. Det är framför allt många äldre. I våra städers förorter bor många äldre. Vi har ett socialt boende med vård av äldre på samma ställe. Man skall inte överdriva, men många är faktiskt livrädda för att gå ut under de här dagarna. Vi behöver inte fortsätta med att ha det på det här viset.

Enligt Svenska kennelklubben lider hälften av Sveriges hundar, ca 350 000 hundar, mer eller mindre svårt av okynnessmällandet. Det lär vara köer till veterinärkliniker för att köpa lugnande preparat till hundar och katter. Det kan man kanske le åt litet, men det är faktiskt ganska så allvarligt för både människor och djur.

Lagen skall efterlevas, säger statsrådet. Det säger jag också, men som det är nu bryr man sig inte. Jag skall ta ett exempel. Den förrförra nyårshelgen sökte en privatperson i Malmö tillstånd för att få avfyra fyrverkerier – det är förbjudet att göra det utan tillstånd i Malmö. En enda person! Alla vet ju hur mycket som smälldes.

Därför tror jag, statsrådet, att den enda metoden att komma till rätta med detta är att reglera försäljningen så att man inte får lov att sälja sådana pjäser förrän t.ex. två dagar före nyårsafton. Den lag som vi har i dag med förbud på vissa ställen respekteras definitivt inte. Jag har själv, som många andra, i min ungdom smällt, säkert också okynnessmällt. Men jag blev dessbättre inom vissa områden klokare med åren. Jag inser hur pass eländigt vissa drabbas. En del äldre människor blir faktiskt skrämda. Vi måste gemensamt försöka få ett slut på detta.

Anf. 3 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tycker att det är mycket bra att denna fråga har kommit upp igen i Sten Anderssons interpellation. I sitt svar säger justitieministern att det inte finns skäl att motverka ett ansvarsfullt användande av pyrotekniska varor men att det finns skäl att begränsa okynnessmällandet.

Låt mig slå fast att det som jag ser som det stora bekymret är den ohämmade användningen av smällare. Det traditionella nyårsfirandet med fyrverkeripjäser måste vi även fortsättningsvis kunna unna oss – dock kanske med vissa inskränkningar. Jag är sannerligen inte anhängare av förbud. Men i detta fallet är jag rädd för att det kan bli nödvändigt med inskränkningar i rätten att sälja och inhandla smällare.

Enligt min mening har vi under en lång rad år sett hur det s.k. okynnessmällandet ökat i såväl intensitet som utdraget i tiden. Det handlar om minst en 14-dagarsperiod kring nyår då människor och djur utsätts för ren terror – kanske med mer adekvata termer miljöstörande verksamhet. Dessutom är det fråga om direkt livshotande verksamhet såväl för den som utövar verksamheten som för omgivningen. Personskador med bortsprängda fingrar, förstörda ögon och öron inträffar varje år – och ibland dödsfall. Även stora materiella skador på brevlådor, sopkärl osv. är vanliga. De lagrum som justitieministern hänvisar till är helt uppenbart inte tillräckliga för att komma till rätta med problemen.

När det gäller lagen om brandfarliga och explosiva varor utövas den centrala tillsynen och efterlevnaden av Sprängämnesinspektionen. Inspektionen är den myndighet som skall godkänna pyrotekniska artiklar. I anvisningen sägs att funktionssäkerheten skall vara godtagbar – observera: godtagbar. Detta innebär i praktiken att ett par procent av artiklarna får innehålla felaktigheter. Den som drabbas av denna felprocent kan råka mycket illa ut, vilket har inträffat. Här är en skärpning naturligtvis helt nödvändig. Den som köper en pjäs måste kunna lita på att den rätt hantlerad inte innebär livsfara.

Det andra lagrummet, ordningsstadgan, är i dag alldeles för vagt utformad. Tillstånd för användning krävs endast om användningen innebär risk för skada eller beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Det är en uppluckring av tidigare skrivning i gamla ordningsstadgan, där det hette att inom stadsplanlagt område må sprängning, fyrverkeri och skjutning med eldvapen ej äga rum utan tillstånd av polismyndighet.

Att det är svårare för polisen att ingripa med stöd av dagens ordningslag verifieras bl.a. av polisen i Helsingborg. Självfallet söker heller knappast någon tillstånd med stöd av den lagen så som den är utformad.

Kommunernas möjligheter att utfärda lokala föreskrifter om tillståndskrav eller förbud inom visst begränsat område har visat sig vara ett slag i luften. Sådant förbud beträffande vissa områden utfärdades i Landskrona 1994, men har inte haft någon effekt.

Det är i praktiken omöjligt att kontrollera efterlevnaden, inte minst efter de neddragningar som har skett inom polisen de senaste åren. I några skånska kommuner, t.ex. Helsingborg och Skurup, har de i stället utfärdat förbud för större delen av kommunerna. De har fått backning av länsstyrelsen, som har undanröjt besluten.

Justitieministern säger i sitt svar att lagstiftningen måste tillfredsställande reglera användningen av smällare och fyrverkerier. Om det visar sig att så inte är fallet måste lagstiftningen ändras. Jag pekar här på att vi måste göra så.

Anf. 4 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag tror att både Sten Andersson och Weibull Bernström har rätt, i den meningen att det har skett en förändring av hur verkligheten ser ut och också en förändring av våra kunskaper om hur den nuvarande lagstiftningen fungerar och kan användas – i förhållande till när frågan senast behandlades av regering och riksdag. Det var i samband med tillkomsten av den nuvarande ordningslagen 1993. Då konstaterade ansvarigt statsråd i förarbetena att endast på grund av att varorna kan komma till användning på ett sätt som kan vålla olägenhet från ordningssynpunkt framstod inte som en framkomlig väg. Det var tveksamt. Det var en moderat justitieminister som tyckte så. Jag tror att det rådde en bred enighet då.

Men det har hänt en hel del sedan dess. Verkligheten har förändrats, och vi vet mer hur lagstiftningen kan användas av kommunerna för att skapa de begränsningar som behövs.

Svårigheten i ärendet framgår redan av de två deltagarna i debatten. Sten Andersson är inne på att reglera försäljningen så att produkterna kan köpas endast vissa dagar. Weibull Bernström intar ställningen att det handlar om smällarna, inte alla typer av pyrotekniska varor.

Det är bl.a. dessa frågor som måste analyseras närmare. På vilket sätt angriper vi problemet på bästa sättet? Är det smällarna vi skall rikta in oss på? Skall försäljningen och användningen begränsas? Skall vi helt enkelt förbjuda smällare? Gäller detta även fyrverkerierna? Det är onekligen så att många upplever fyrverkerierna som mycket besvärande. Jag delar Weibull Bernströms uppfattning att fyrverkerier har ett så pass stort positivt värde i vårt samhälle att vi skall vara försiktiga.

Det är dessa frågor som måste övervägas. Det görs i en arbetsgrupp där det finns företrädare från flera departement. Arbetet ligger under Jordbruksdepartementet. Det beror på att frågan aktualiserades av framför allt hundägare. Det är de som mest påtagligt haft stora olägenheter av utvecklingen.

Jag hoppas att vi så småningom skall hitta en framkomlig väg. Sedan får vi se vilken väg vi väljer. Vi måste nog tillsätta en vanlig utredning inför en förändring i lagen. Men det vore bra att få klarhet i vilken inriktning vi skall ha. Är det smällarna? Är det totalförbud? Är det begränsning av försäljningen? Då behöver man titta litet närmare på var det största problemet finns.

Anf. 5 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Statsrådet frågar efter vad som skall begränsas. Jag tror att fyrverkeripjäser – de som skjuts rakt upp i luften – orsakar få eller inga problem. Det är inte de som stör människor långt före jul. De är så pass dyra att köpa att man bara har råd att braka i väg dem på nyårsafton. Det är de s.k. smällarna som är det stora problemet.

Sedan var det laglydnad och lagefterlevnad. Det är svårt att tala om för människor att för att avfyra smällare måste de i vissa kommuner, däribland Malmö, ha tillstånd av polisen. Det låter logiskt. Men sedan kommer nästa ologiska sak. Du får lov att köpa hur mycket du vill om du har uppnått en viss ålder. Åldersgraderingen beror på kraften i smällarna. Det har folk svårt att förstå.

Jag känner till många äldre människor som under dessa dagar i desperation har ringt till polisen. Jag förstår polisen. De är ju chanslösa. Att bevisa vem som har fyrat av smällarna lär inte ens Sherlock Holmes klara av.

I Danmark råder förbud att sälja i alla fall smällare. Men hur fungerar det? Jag är medveten om att om allt blir förbjudet inträffar något annat, nämligen egenproduktion av smällare. Sådant tillverkat av amatörer i större skala är ingenting som vi vill ha.

Jag hoppas att statsrådet inser att frågan inte är partipolitisk. Det är en fråga som berör oss alla från vänster till höger. Jag har förstått att statsrådet har försökt att hitta en lösning på problemet. Med detta är jag nöjd med debatten.

Anf. 6 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m):

Fru talman! När jag hör justitieministerns resonemang finner jag ett visst hopp om att vi skall kunna komma till rätta med detta. Jag tror att vi har ungefär samma inställning till problemen.

Det är klart att det finns olika vägar att gå. Jag har nog tolkat det så att de flesta som engagerar sig i frågan, i antismällarprojekt m.fl. sådana

*Fel! Okänt
växelargument.*

kampanjer, är av den uppfattningen att det framför allt är smällarna det handlar om, mindre fyrverkerierna. Jag tror att även dessa organisationer skulle sakna fyrverkerierna om dessa förbjöds.

När nu den här gruppen inom regeringen skall titta på dessa saker tror jag att det är värdefullt att titta på andra länders erfarenheter. Lagstiftningarna i andra länder varierar naturligtvis väldigt mycket. Sten Andersson nämnde Danmark, och vi kan även nämna Finland, Belgien och Storbritannien.

Jag kan meddela att jag upplevde sistlidna nyårsafton på Trafalgar Square tillsammans med 80 000 andra församlade människor, och vid tolvslaget hördes inte en enda smällare. Tyvärr, får jag väl säga, var det heller inga fyrverkerier, så det kanske inte riktigt är den vägen vi skall gå. Men där har man alltså en ganska hård lagstiftning; det var bara det jag ville nämna. Man har ett förbud mot smällare på allmän plats – däremot får man gärna smälla hemma, vad jag förstår – med höga böter, 5 000 pund. Man får ej heller sälja fyrverkerier och smällare till minderåriga. Det ger också 5 000 pund i böter.

De här olika internationella erfarenheterna är kanske något man i alla fall kan reflektera över.

Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Den här arbetsgruppen gör naturligtvis just det: tittar på hur man har löst problemet i andra länder. Det är ju ett bra sätt att se vilka konsekvenser olika lösningar kan medföra och därmed få en vägledning om hur vi borde gå vidare här i Sverige.

I övrigt tycker jag att den här diskussionen har givit mig en viss vägledning för det fortsatta arbetet. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellationerna 1997/98:115 och 143 om Asienkrisen

Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Roy Ottosson och Carl B Hamilton har var för sig ställt en rad frågor med anledning av den ekonomiska utvecklingen i Asien. De vill båda veta hur krisen i Asien påverkar regeringens bedömningar av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och de offentliga finanserna.

Båda frågeställarna är oroade över att Asienkrisen kan komma att dämpa tillväxten i Sverige och därigenom försämra de offentliga finanserna jämfört med den bedömning som regeringen lade fram i budgetpropositionen i september förra året.

När regeringen lade fram budgetpropositionen i höstas hade redan de första tecknen på en annalkande kris i delar av Asien visat sig. Detta tog vi hänsyn till i beräkningarna över tillväxten i den svenska ekonomin. Sedan dess har emellertid utvecklingen i Asien blivit betydligt sämre än vad vi och andra då förutsåg. Samtidigt har dock den inhemska efterfrågan i Nordamerika och EU-länderna stigit snabbare än vad vi tidigare räknade med. Det senare är för svensk export betydligt viktigare än vad som sker i Asien. Den amerikanska ekonomin bedöms fortsätta att växa

starkt, samtidigt som konjunkturen i EU är på väg upp. Skulle krisen i Asien fördjupas ytterligare och bli utdragen kan det dock leda till mera påtagliga effekter på världsekonomin.

Händelserna i Asien har haft det goda med sig att den internationella prisökningstakten dämpas, vilket också har medfört lägre internationella räntor. Detta är faktorer som stimulerar ekonomierna i Västeuropa. Osäkerheten om den sammantagna effekten av krisen i Asien och de lägre räntorna är dock i dagsläget betydande.

Svensk export har haft en mycket stark utveckling de senaste åren. En del av förklaringen till detta är att svensk exportindustri har haft stora framgångar på de asiatiska marknaderna. Fortfarande utgör dock de drabbade länderna i Asien en förhållandevis liten avsattningsmarknad för svensk exportindustri. Under hösten har den svenska varuexporten utvecklats mer gynnsamt än väntat. Det tyder på att svensk industri har tagit större marknadsandelar än vad vi utgick från i budgetpropositionen.

Enligt Konjunkturinstitutets senaste barometer som publicerades förra veckan steg orderingången på exportmarknaden markant mot slutet av förra året, samtidigt som företagen var optimistiska om utvecklingen för det första halvåret 1998. Konjunkturen förefaller således än så länge i mycket begränsad omfattning ha påverkats av utvecklingen i Asien. Ytterligare ett tecken på att Asienkrisen inte behöver få så stora konsekvenser för exportindustrin är att Ericsson förra veckan uppgav att orderingången i januari var god i Asien.

På litet längre sikt kan vi sannolikt räkna med att svenska företag möter en något större konkurrens från de drabbade länderna. Man bör dock ha i åtanke att dessa länder endast i begränsad omfattning konkurrerar med svenska exportföretag. Under hösten har också förutsättningarna för en stabil konjunkturförbättring på hemmamarknaden ökat när arbetslösheten sjunkit och sysselsättningen vänt uppåt. Den svenska ränteutvecklingen bör också ha en stimulerande effekt på ekonomin.

Beträffande Asienkrisens effekter på de offentliga finanserna har Carl B Hamilton utfört en egen räkneövning. Därvid räknar han med att Asienkrisen försämrar tillväxten med ca 0,5 % och att de offentliga finanserna försämras med 10–15 miljarder kronor 1998 och med 15–25 miljarder kronor 1999 jämfört med de prognoser som redovisades i budgetpropositionen.

Dessa beräkningar förtjänar en kommentar. Låt mig först korrigera Carl B Hamilton vad gäller de offentliga finansernas utveckling under 1997. Dessa har nämligen utvecklats betydligt bättre än vad vi räknade med i budgetpropositionen. Det statliga lånebehovet stannade på 6,2 miljarder kronor, vilket var 11,5 miljarder kronor mindre än prognosen. Statsskulden vid årsskiftet 1997/98 var hela 26 miljarder kronor lägre än i prognosen. Utgångsläget för 1998 är således bättre och inte sämre som Carl B Hamilton tror.

Vad gäller utvecklingen i år och nästa år synes det mig som om Carl B Hamilton räknar med en väl hög effekt på de offentliga finanserna av en eventuell lägre tillväxt som kan följa av krisen i Asien. Dessutom är det inte sannolikt att tillväxten dämpas i den omfattning som Carl B Hamilton räknar med. Därutöver inkluderar han felaktigt värdeförändringar på statsskulden i den offentliga sektorns saldo.

Prot. 1997/98:62
5 februari

*Svar på
interpellationer*

Att de offentliga finanserna blev oväntat starka 1997 betyder dock inte att man utan vidare kan förvänta sig motsvarande förbättring för de kommande åren jämfört med budgetpropositionen. Det bättre utfallet beror nämligen delvis på att vissa statliga myndigheter inte förbrukat sina anslag i förväntad omfattning. Detta kan slå åt andra hållet de kommande åren. Därtill kommer att osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen har ökat till följd av Asienkrisen.

Roy Ottosson frågar vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att motverka en försämring av budgeten, och Carl B Hamilton frågar om det finns täckning för de ökade utgifter för pensioner m.m. som aviserats. Jag vill ta tillfället i akt att klargöra att de budgetpolitiska målen ligger fast. Detta kräver, nu liksom tidigare, en stram budgetprövning. De löften som har getts – resurser till skola, vård och omsorg samt återställande av pensionärernas köpkraft – skall rymmas inom budgetmålen.

Avslutningsvis vill jag säga att det är för tidigt att uttala sig om de statsfinansiella effekterna av Asienkrisen och övriga förändrade förutsättningar. Isolerat skulle givetvis den ekonomiska utvecklingen i de drabbade länderna i Asien dämpa tillväxten i Sverige, men samtidigt finns det som sagt andra positiva tecken som kan komma att motverka detta.

Arbetet inför vårpropositionen har just påbörjats, och jag är inte beredd att nu lägga fram någon ny fullständig bedömning av den ekonomiska utvecklingen. Huruvida det kommer att behöva vidtas åtgärder med anledning av krisen i Asien är för tidigt att uttala sig om.

Anf. 9 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Det är betryggande att finansministern klargör att de budgetpolitiska målen ligger fast. Men om tillväxten blir sämre och man står fast vid nya utgifter kan det faktiskt betyda högre skatter. Det vore bra att få ett förtydligande på den punkten. Kan finansministern tänka sig att höja skatterna om det går sämre för svensk ekonomi på grund av Asienkrisen?

Sedan vill jag kommentera några av de saker som finansministern tog upp. Det är riktigt att svensk export har haft en mycket stark utveckling under de senaste åren. Det beror väldigt mycket på att den svenska kronan försvagades mycket kraftigt efter den ekonomiska krisen i början på 90-talet. På det sättet har svenska produkter kunnat säljas till ett relativt sett lägre pris på världsmarknaden, och på det sättet har man kunnat ta nya marknadsandelar. Det har varit bra för svensk ekonomi.

Nu händer precis samma sak för de asiatiska länderna. Man har växelkursnedgångar på ungefär 65 % i snitt det senaste året. Det innebär att deras varor och tjänster relativt sett blir billigare på världsmarknaden. Vi möter det som ökad konkurrens för svenska företag. Det innebär att svenska företag antingen förlorar marknadsandelar eller gör sämre vinster.

Det har också en annan effekt som är väldigt viktig i sammanhanget. Det blir intressant för svenska företag att gå in i dessa länder och köpa produktionsanläggningar, fabriker och företag. Det är en köpfest som kommer i gång, eftersom det blir så mycket billigare när deras valuta har försvagats så kraftigt. Effekten blir att svenska och europeiska företag investerar i dessa länder snarare än i Europa och Sverige.

Allt detta innebär att vi tappar arbetstillfällen i Sverige och Europa. Det leder till en kraftigt ökad risk, som jag kan se det, om Asienkrisen fortsätter på det sätt som den hittills har gjort. Vi får en permanent, kraftigt förvärrad massarbetslöshet.

Denna problematik har inte finansministern tagit upp i sitt svar. Jag tycker att han borde belysa hur han tänker sig att regeringen skall möta det faktum att man nu från svenska och europeiska företag flyttar över produktionsresurser till andra länder i ökad utsträckning.

Finansministern säger att de drabbade länderna i Asien fortfarande utgör en förhållandevis liten avsättningsmarknad för svensk exportindustri. Så liten är den kanske inte. Totalt rör det sig om ungefär 9 % av den svenska exporten. Ser man till enskilda företag blir det mer. Ericsson säljer 28 % av sina produkter just i Asien. ABB säljer 19 %, Atlas Copco 17 % och Sandvik och Pharmacia 15 % vardera. SKF säljer 13 %, osv. Det är alltså ganska stora andelar.

Ännu mer blir det om man tittar på exportökningen. 24 % av den svenska exportökningen går till de berörda asiatiska länderna. Det är alltså en ganska stor del av den tillväxtpotential som finns i Sverige som är berörd av den asiatiska krisen.

Jag tycker nog att finansministern har tonat ned det hela litet väl mycket. Det kan tyda på att man helt enkelt inte vill ha en debatt om eventuella ökade åtstramningar. Det kan jag i och för sig förstå att en regering inte vill under ett valår.

Slutligen vill jag när det gäller tillväxtbedömningarna säga att vi hade besök av Konjunkturinstitutet i finansutskottet i tisdags. Man gör bedömningen att vi får räkna med en halv procents mindre tillväxt redan i år på grund av Asienkrisen. Det kan betyda ungefär 8 miljarder mindre i budgetsaldot.

Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för hans svar.

Mitt intryck är emellertid att finansministern tenderar att bagatellisera Asienkrisens konsekvenser för Sverige och kanske också för andra länder. Jag menar att riskerna ganska entydigt går i ena riktningen. Det kan gå så bra som finansministern antyder, men det kan också gå sämre. Det kan knappast gå bättre än finansministern antyder. Det är en ensidig risktagning.

Det finns nu en betydande instabilitet på de finansiella marknaderna som potentiellt är särskilt plågsam för Sverige. Asienkrisen drabbar Sverige i form av lägre tillväxt och lägre ränta. Det sker en flykt till kvalitet på valutamarknaden, vilket har drabbat den svenska kronan.

Den bräcklighet och det risktagande som jag vill peka på består av att utvecklingen i Japan av de flesta bedöms bli sämre än vad den hittills har varit. Krisen har inte mognat ut.

Jag vill också dra uppmärksamheten till företagsinvesteringarna. Räntan har visserligen gått ned, men realräntan har inte gått ned på långt när lika mycket. Den allmänna osäkerheten om den framtida efterfrågan gör att företagen sannolikt kommer att dra ned på sina investeringar väsentligt mer än vad BNP kommer att gå ned. Det fångas inte upp av de prognosmetoder som Konjunkturinstitutet och andra använder. Det blir en oproportionerligt stark effekt på företagens investeringar.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Som jag förstod Erik Åsbrink är han inte riktigt beredd att tala om huruvida han anser att Sveriges ekonomiska läge har förbättrats eller försämrats sedan propositionen i höstas. Har de offentliga finansernas situation förbättrats eller försämrats?

Det som sades om lånebehovet är riktigt. Samtidigt sade finansministern litet längre fram i sitt svar att det delvis beror på att statliga myndigheter inte har exploaterat sina anslag fullt ut. Jag har väldigt svårt att se att det är en förbättring när den tillväxttakt som vi räknade med under 1997 inte blev så hög som den var prognostiserad att bli. Finansministern sade 2,3 %, och det blev ungefär 2 %. Det kan inte innebära att utgångsläget är bättre.

Vad gäller de offentliga finanserna har vi nu dessutom den situationen att Barsebäck skall stängas. Där skall en nota betalas. En del säger att det kostar 20 miljarder, en del 30 miljarder. Det kan ganska snart komma ett krav på att regeringen betalar ut åtminstone en del av den ersättning som inte är omtvistad – 5 eller 7 miljarder.

Då är min fråga till finansministern: Kommer denna delbetalning – man kan kanske förutse en deldom i Malmö tingsrätt – att inkluderas i vårpropositionen?

Att finansministern lutar sig mot Tyskland och EU:s konjunkturuppgång tycker jag är litet förvånande och litet riskfyllt. Den tyska utvecklingen, och EU:s utveckling, är i huvudsak driven av export. Den inhemska efterfrågan är väldigt svag. Är det något som drabbas i denna utveckling så är det den tyska exporten. Det verkar dessutom som om de tyska bankerna är mer drabbade än några andra banker i Europa. Därför förefaller det mig väldigt oförsiktigt att luta sig mot Tyskland och EU när det gäller en räddning av den svenska konjunkturen.

Finansministern säger att det inte är sannolikt att tillväxten dämpas i den takt som jag har räknat med. Men den takt som jag har räknat med – $-0,5\%$ – är ju den som Svante Öberg på Konjunkturinstitutet och S-E-Banken och Nordbanken har räknat med. Det är ingalunda extremt. De ligger tvärtom väl i linje med vad andra konjunkturbedömare väntar sig.

Jag skall senare återkomma till valutafrågorna.

Anf. 11 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Finansminister Erik Åsbrink! Interpellanter och debattörer! När jag har tagit del av den debatt som har följt i spåren av den asiatiska krisen har jag saknat ett perspektiv. Därför vill jag gärna tillföra dagens debatt litet andra synpunkter än dem som jag tror att de övriga talarna kommer att tillföra.

Den ekonomiska krisen i Sydostasien har nu pågått i ett halvårs tid. Det finns andra länder som har haft ekonomiska kriser under betydligt längre tid än så. Jag tänker på de fattigaste länderna.

I lördags inledde den svenska delen av Jubel 2000 sin skuldavskrivningskampanj för världens 40 fattigaste länder. På Hötorget i Stockholms city trotsade 60–70 personer kylan för att uppmärksamma kampanjstarten. Kampanjen fick inte den uppmärksamhet som Asienkrisen har fått.

Ärkebiskop K G Hammar, TCO-ordförande Inger Olsson och Maria Gustafsson, ordförande för Utbildning för bistandsverksamhet, talade.

I Sverige deltar hittills 28 kyrkor, fackliga organisationer och solidaritetsorganisationer som skall påverka länder, affärsbanker, Världsbanken

och Internationella valutafonden att till år 2000 avskriva skulder som de fattigaste länderna åtagit sig.

Kampanjen är redan i gång i andra delar av världen. Här i Sverige gick startskottet 700 dagar före millennieskiftet. Tanken är att kampanjer var hundra dag skall få svenskarna att uppmärksamma skuldproblematiken. Jubel 2000 skall samla in namnunderskrifter. Målsättningen i Sverige är att få in protestlistor som undertecknats av åtminstone 200 000 personer. De skall sedan överlämnas tillsammans med namnunderskrifter från andra länder till de mer välbeställda nationer som deltar i G7-mötet våren 1999. Det gör att vi kan sätta press och visa att det finns många människor från hela världen som inte går med på det här längre, sade Maria Gustafsson. Kampanjen har också som mål att informera den vanlige medborgaren om vilka konsekvenser skuldproblematiken får för tredje världen.

Jubel 2000 har sin grund i det kristna budskapet om jubelåret. I Gamla testamentet talas det om att slavar skall frigges, skulder avskrivas och land återges vart femtionde år. Ärkebiskop K G Hammar menar att kyrkor och andra svenska folkrörelser står närmare de fattigaste av de fattiga. Det behövs stor lyhördhet för deras rop. Vi måste se dem som människor som vi själva, med samma rätt och samma människovärde. Tänk om något litet av den snabba viljan att bistå Sydkorea i landets finanskris skulle spilla över på de fattigaste folken, så att dessa får hjälp att av egen kraft resa sig upp ur fattigdomen. Det skulle vara ett Guds under att be om, sade han vid mötet på Hötorget.

Vi kan som jag ser det inte enbart diskutera stödet till de asiatiska staterna utan att också se i en helhet vad vi gör för att hjälpa andra människor, andra länder, som också har ekonomiska problem. Jag skulle vilja fråga finansministern om det svenska stödet till de krisdrabbade länderna i Asien också kommer att påverka med vilken intensitet vi kommer att jobba för att hjälpa andra länder som också har skulder, många gånger svårare, ut ur sina skuldfällor. Det handlar ofta om länder där man skulle behöva stimulera till ökad handel. Många gånger är det bristen på handel som medverkar till att de här länderna inte kan ta sig ur de här svårigheterna.

Anf. 12 TALMANNEN:

Det är ett viktigt ämne Carina Hägg tar upp, men jag vill ändå erinra om rubriken för just den här debatten.

Anf. 13 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Låt mig utan att vara en av interpellanterna ändå tacka finansministern för svaret. Jag vill inledningsvis säga några generella saker när det gäller lärdomar av Asienkrisen. Framför allt vi som är tillskyndare av den västerländska modellen och förespråkar en blandning av marknadsekonomi, yttrandefrihet och demokrati har all anledning att sträcka på ryggen. Alla andra former och blandsystem visar förr eller senare stora brister. Detta ger också perspektiv på statsministerns numera bevingade, olyckliga beskrivningar av lyckan i den ekonomiska stabilitet som han vurmade för i Kina.

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det vi ser i Asien är just att det inte fungerar att introducera kapitalism begränsat och att sedan blanda det med subventioner, omfattande korruption och regleringar. Här finns också inslag som vi känner igen från vår egen kontinent: devalveringar som skjuter problem på grannar och att man när problem uppstår slänger in nya regleringar. Det är alltså en kris för alla dem som tror på att i olika former blanda regleringar och statsintervention med vanlig marknadsekonomi.

Jag liksom Carl B Hamilton noterar att Erik Åsbrink väljer att ta väldigt lätt på den asiatiska krisen. Det han nämner är snarare en fördel, nämligen att det ger kortsiktigt lägre räntor. Erik Åsbrink är ändå relativt ensam om bedömningen att det bara skall kunna utverkas i form av lägre räntor. Konjunkturinstitutet har talat om nedrevideringar på en halv procent. Industriförbundet går ännu längre. Alla är nog rätt överens om att effekten på svensk ekonomi växer allteftersom tiden går.

Vi påminns här också om något annat, nämligen den svenska konjunktürkänsligheten. Det må så vara att vi i dag inte kan säga exakt vilken effekten blir på sysselsättning och budget, men vi ser redan effekten i form av flykten till kvalitet, som Carl B Hamilton nämnde, när det gäller valutorna. Den svenska valutan har ånyo tagit stryk av den kris som har kommit i en helt annan del av världen. Det är ett mönster vi känner igen. Sverige är fortfarande känsligt för all form av ekonomisk oro i vår omvärld, och vi får en flykt från vår egen valuta när det darrar till. Det måste naturligtvis också sättas in i perspektivet av introduktionen av en gemensam valuta, det som Europa nu formerar sig för och som snart kommer att bli en realitet. Det vi ser är litet grand en förvarning om utanförskapets pris, risken att ligga i en liten valuta när oro, varhelst den uppstår, faktiskt kan drabba så pass mycket som den gör.

En regering som bygger mycket av sin politik på att dela ut prognostiserade överskott – det är ju trots allt det som det bidragsregn som har pågått sedan s-kongressen förra hösten handlar om – måste naturligtvis ta varje tendens till att tillväxtsiffrorna nedrevideras med stort allvar.

Jag skulle litet mer vilja höra Erik Åsbrink kommentera sysselsättningseffekterna. Om vi inte får fler i arbete i Sverige har vi ju inte råd att finansiera någon form av välfärd, hur höga skatter vi än försöker ta ut av de få som har jobb. Vad ser Erik Åsbrink för sysselsättningseffekter på kort och lång sikt av den Asienkris som vi nu ser framför oss?

Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Jag skall inte tacka statsrådet för svaret, för det är han ju tvungen att avlämna. Jag vill i stället tacka interpellanterna som har givit oss möjlighet att diskutera frågan. Min partiledare sade att vi vill ha köksbordsdiskussioner. Det är en ännu bättre form av diskussion att debattera från talarstolen, en diskussion som vi alla kan delta i.

Fredrik Reinfeldt kritiserade nyss dem som har hyllat Asien. Jag vill då erinra Fredrik Reinfeldt om att det har förekommit att människor på den s.k. högerkanten har hållit upp de här länderna som exempel för oss. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle har ofta pekat på hur bra de är och att vi borde följa deras exempel. Det är bra att vi nu är eniga om att detta inte var sådana bra exempel att följa. Det är jättestort att en sådan konsensus kan växa fram här i kammaren. Jag antar att också Carl Hamilton håller med i den kritiska analysen av Asienekonomierna. Där har vi

alltså kunnat samla oss. Det är viktigt. Ni ser, det går att samlas här i kammaren också!

Är det här då negativt för oss i Sverige? Självfallet är Asienkrisen negativ för oss. Det är vi väl också eniga om. Det kommer att påverka oss negativt. Det är allvarligt, för vi hade stora problem, mycket stora problem, redan innan Asienkrisen, framför allt vad gäller sysselsättningen. Det är det jag vill kritisera regeringen för. Man har drivit en viktig politik för att sanera statens finanser, som vi ställde upp på upp till nivån 114. Men sedan gick ni så hårt fram. Ni har, statsrådet, blivit – som det fina ordet lyder – kontraproduktiva. Ni har hållit tillbaka sysselsättningen. Under de senaste åren har ju sysselsättningsökningen varit negativ; det har blivit färre som har jobb. Nu finns en prognos som säger att det kanske skall bli 40 000 under 1998. Men förra året blev det ju 40 000 mindre.

Jag läste i budgeten att från år 1996 till år 2000 stiger sysselsättningen med totalt 120 000 personer. Det är ju den sysselsättningsökningen som kommer att sanera Sveriges finanser. Vi politiker sprider ofta den felaktiga informationen att vi har förstört eller förbättrat Sveriges finanser. Det är inte riktigt så. En höjning eller sänkning av barnbidraget är marginellt jämfört med hur människor kommer i arbete. Det är tillväxten som är det viktiga för att vi skall kunna ha en offentlig ekonomi i balans. Vi måste få en bättre debatt om detta. Vi har sanerat de offentliga finanserna med 180 miljarder sedan 1994, men av det är 45 miljarder ökade utgifter och 227 miljarder är ökade inkomster. Vi har ju inte höjt skatterna med 227 miljarder, utan det handlar om att människor har ökade reallöner. Ännu bättre hade det varit om vi hade haft fler sysselsatta.

Det här är allvarligt. Därför, statsrådet, måste vi få en diskussion om vad vi skall göra för att få fler sysselsatta. Tror statsrådet fortfarande att det blir 120 000 fler sysselsatta från 1996 till år 2000? Det tror inte jag längre, om vi inte gör något mer i politiken. Vi har i våra alternativ försökt fördela om för mer sysselsättningsskapande åtgärder. Detta är en brist hos regeringen.

Carl Hamilton är ny här i riksdagen, men han skall inte kritisera regeringen för att inte ta ansvar för budgetpolitiken innan ni själva har presterat bättre. I det betänkande där budgeten behandlades finns på s. 103–104 den mest negativa kritik som jag under mina tio år i riksdagen någonsin har sett från finansutskottet av ett politiskt partis budgetalternativ. Ni måste bättra er i Folkpartiet för att kunna kritisera regeringen vad gäller budgetpolitiken. Det var ett rysligt dåligt alternativ. Nu kommer Carl B Hamilton säkert att strama upp det här, men det måste ni också göra om ni med fog skall kunna kritisera regeringen.

Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är mycket som kommer upp under rubriken Asienkrisen. Det är ekonomisk politik i stort, Barsebäck och de fattigaste länderna. Jag skall börja med de fattigaste länderna och säga till Carina Hägg att det här är oerhört viktiga frågor.

Jag, regeringen och socialdemokratin engagerar oss mycket starkt i detta. Sverige är ett av de få länder som uppfyller biståndsmålet på minst 0,7 % av BNP. Vi har sagt att vi skall höja den andelen framöver.

Prot. 1997/98:62
5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag är själv engagerad på andra sätt, bl.a. genom det ansvar som jag har för svensk del när det gäller Världsbanken och dess roll. Jag har nyligen tillsammans med biståndsministern skrivit en artikel som gäller ett konkret fall som har diskuterats, nämligen Moçambique. Den har skickats till Dagens Nyheter, men de har tyvärr inte ännu tagit in den. Det är ett uttryck för att jag känner för de frågorna och anser att de är viktiga. Asienkrisen får naturligtvis inte stå i vägen när vi skall fortsätta vårt arbete för att hjälpa de fattiga länderna.

När det gäller Asienkrisen är det som har hänt naturligtvis ett orosmoment. Det har jag uttryckt både i svaret och i en rad andra sammanhang. Jag är minst av allt benägen att sopa de här frågorna under mattan. Jag ägnar mycken tid åt dem. Men de effekter som vi kan räkna fram är mycket begränsade.

Jag vill säga till Carl Hamilton att Konjunkturinstitutet och andra inte har sagt samma sak. Konjunkturinstitutet har inte dragit ned tillväxten med 0,5 %. De har gått från 3 % till att ange ett intervall på 2,5–3 %. Det är något annat. Våra bedömningar är att det blir mindre än 0,5 %. Det bygger naturligtvis på den information vi har i dag, och vad som händer framöver vet ingen av oss.

Mot detta står vissa positiva effekter, som lägre räntor och lägre inflationsförväntningar. Det är alltså uppenbart att de finns där. Framför allt finns det en rad andra fenomen som går i rätt riktning – där det går bättre än vad vi räknade med så sent som i höstas – som inte beror på Asienkrisen utan beror på bl.a. en starkare tillväxt i Europa och Nordamerika men också på att den svenska ekonomin utvecklas bättre.

Flera har tagit upp sysselsättningen. Jag vill erinra om att den senaste mätningen, för december, för första gången på lång tid visar ökad sysselsättning med över 20 000 människor jämfört med vad som var fallet ett år tidigare. Där har det skett en klar vändning. Det var förvisso ganska nyligen, men min bedömning är att detta kommer att förstärkas under det kommande året.

Jag vill säga till Roy Ottosson att jag inte bedömer att det finns behov av någon budgetåtstramning eller några skattehöjningar. Därför kommer jag inte heller att lägga fram sådana förslag. Om Miljöpartiet har en annan uppfattning är det naturligtvis fritt fram att t.ex. i kommande motioner lägga fram sådana förslag, men om man inte anser att det behövs sådana åtgärder finns det inte heller någon anledning att lägga fram den typen av förslag.

Det är ett faktum att våra offentliga finanser utvecklas bättre än vad vi har angett tidigare. Den svenska exporten utvecklas väsentligt bättre, och det har skett en klar vändning på arbetsmarknaden.

Slutligen vill jag säga till Fredrik Reinfeldt att jag är ganska förbluffad över den senaste moderata turneringen om de här mirakelländerna i Asien. Det var inte länge sedan som man från moderat håll lyfte fram dem som de stora föredömena. Där var det den rena kapitalismen, som Sverige borde efterlikna. När det nu inte går så bra får vi i stället höra att vi skall avvika från Asienländerna därför att de inte är tillräckligt kapitalistiska.

Det är så att problemen i dessa länder nästan helt och hållet beror på problem som har uppkommit i den privata sektorn. Det är inte stora budgetunderskott eller misskött offentlig sektor, utan det är den privata sek-

torn i dessa länder som inte fungerar. Det har spillt över och skapat stora problem för dessa länder. Jag tror att vi skall vara väldigt försiktiga med att lyfta fram dem som föredömen. När vi ser att de inte lyckas så bra beror det förvisso inte på att det är för mycket offentliga regleringar eller sådant, utan det är helt andra förklaringar som ligger bakom problemen.

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 16 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Man säger från regeringssidan att man skall klara budgetmålen. När då utgiftssidan ökar och vi dessutom hamnar i en utveckling där vi riskerar att tappa ekonomisk tillväxt, kanske upp till 0,5 % – kanske 8 miljarder på saldot, enligt Konjunkturinstitutets siffror – är det klart att det är befogat att fråga vad man menar med att hålla de budgetpolitiska målen. Det går att göra på olika sätt. Det finns därför skäl att fråga hur det är på skattesidan. Jag tolkar finansministerns svar så att det inte finns någon som helst avsikt att höja någon skatt för att klara det, utan det skall man i stället ta in på något annat sätt – vad det nu kan vara.

Jag tyckte inte att finansministern riktigt gick in i den diskussion som jag ville ha kring sysselsättning och arbetslöshet. Företag rör sig i dag fritt över världsekonomin, på ett helt annat sätt än förr, och de söker sig dit där kostnaderna för produktion är lägre, där förutsättningarna är bäst osv. Asien är en tillväxtmarknad, även om det nu är en kris i en del av länderna där. I ett antal länder har det blivit betydligt billigare att gå in, och arbetskraften har blivit billigare. Man kan köpa produktionsanläggningar till mycket lågt pris just nu – det är köpläge, som man säger. Detta leder sannolikt till en förskjutning av investeringar och satsningar i de här företagen från Europa och Sverige till den här delen av världen. Då tappar vi sysselsättning här.

Det är ett allvarligt problem, av långsiktig karaktär. Det är inte ett nytt problem, utan vi har haft en liknande utveckling tidigare, då vi tappade från vår del av världen till andra delar. Det är klart att det är positivt för de andra delarna av världen, men vi måste ändå föra en politik här för att hantera sysselsättning, arbetslöshet och sådant. Jag tycker inte att regeringen har presterat en trovärdig politik i det avseendet.

Jag kan hålla med Carina Hägg om att skuldavskrivningen för de fattigaste länderna är oerhört viktig. Från Miljöpartiets sida har vi också lagt fram konkreta förslag för att man från svensk sida skall påskynda detta. En annan idé som vi har fört fram är att ta internationella valutaavgifter just när det gäller den spekulation i valutor som sker internationellt och använda de pengarna till bl.a. skuldavskrivningar för de allra fattigaste länderna.

Det är naturligtvis också viktigt att få en ökad handel med de länderna, och det förutsätter en väl fungerande frihandel och ett väl fungerande internationellt penningssystem. Det är just det som det handlar om när IMF går in och hjälper Sydkorea och andra länder att upprätthålla ett väl fungerande internationellt penningssystem. De sakerna strider inte på något sätt mot varandra.

Jag vill också kommentera det som finansministern tog upp om penningvärdet. Det är inte så att vi har en förskräckligt hög inflation eller ens inflationsutsikter, om vi för tillfället glömmer Asienkrisen. Det förväntas en stor positiv effekt av att man nu får prisdämpningar. Man kan lika gärna hamna i den motsatta effekten. Greenspan, chefen för den ameri-

kanska centralbanken Federal Reserve, tar upp en diskussion om deflationsrisker på grund av Asienkrisen, att vi kan gå åt det andra hållet och att penningvärdet minskar som en följd av sådana här kriser i världen. Då hamnar vi i en annan spiral, där vi får minskad produktion och ökad arbetslöshet också den vägen.

Inte heller det har finansministern belyst, utan han tror på något sätt att minskad inflation i alla lägen bara är bra. Så enkelt är det inte, utan det finns också en deflationsrisk. Det vore bra om vi kunde få mer belyst hur man från regeringens sida ser på problemet med arbetslösheten, vilka effekter det får på svenskt näringsliv och vilka åtgärder man tänker sig för att förhindra en sådan negativ utveckling.

Anf. 17 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag tycker att min inledande karakterisering av finansministern, som att han bagatelliserar, förstärktes av hans svar. Han lutar sig mot att Konjunkturinstitutet inte nedreviderar utan anger ett nytt intervall på 2,5–3 %, som de facto gör att man mycket väl kan tänka sig att minska BNP-prognoserna med 0,5 %, precis som alla andra konjunkturmakare. Att finansministern inte vill acceptera den mycket måttliga nedgång som detta innebär är för mig ett tecken på att man eventuellt bäddar för något slags vändpunktsresonemang, som vi hörde från Erik Åsbrink i Finansdepartementet redan 1991.

Att ha en svagare krona och på det sättet öka exporten är inte, som tidigare sagts här, någonting som är entydigt bra. Det är framför allt inte bra ur sysselsättningssynpunkt, eftersom vi vet att ökad export inte ger särskilt många nya jobb.

Finansministern kommenterade inte detta att investeringarna sannolikt drabbas mer av Asienkrisen än någon annan del av försörjningsbalansen. Han kommenterade inte heller frågan om Barsebäck. Jag tog upp frågan därför att finansministern säger att de budgetpolitiska målen ligger fast. Det föreligger en deldom i Malmö tingsrätt om en snabb utbetalning av den delen av skadeståndet som inte är föremål för tvist. Jag frågade var detta kommer att hamna. Kommer finansministern att ta upp detta i vårpropositionen eller inte? Det kommer ju att röra sig om 5–10 miljarder, om det går som regeringen hoppas i denna del.

Utlandsskulden: Effekten av den svagare kronan blir ju dels att skulden blir dyrare att betala tillbaka, dels blir det dyrare att betala räntor och amorteringar. Då undrar jag om inte finansministerns något flegmatiska hållning i frågan beror på att han tänker sig att man skall rulla utlandsskulden ograverad framför sig och inte betala av någonting. Jag tror att det vore mycket oklokt. Det är ju på det sättet vi måste resonera för att inte få några egentliga valutaeffekter när kronan nu faller. Kronan kommer ju sannolikt, som Fredrik Reinfeldt sade, att bli mer volatil utanför euron. Det gör den till en mindre attraktiv valuta att hålla. Man kommer att gå ur den och sälja svenska kronor, vilket pressar kursen. En annan sak är företagens övergång till euron i bokföringen, vilket gör att de kommer att försöka hålla kassor och reserver i euro och sälja svenska kronor. Det kan bli en självförstärkande process. Det är i och för sig bra, men det kan bli en ganska svår övergångstid. Skall vi då sitta med en stor utlandsskuld? Om det är så att finansministern tänker sig räntor och amorteringar på skulden blir det allt dyrare.

Kanske kommer det också att bli en viss press på att lösa in utlandslån i en del av den offentliga skulden, om man nu skall göra transaktionen med AP-fonden. För att inte få en övervikt för utlandslån i den offentliga skulden, när en del av obligationen överförs från AP-fonden till staten, gäller det att inte göra den operationen i ett läge med en successivt fallande krona.

Jag håller inte med Erik Åsbrink, som säger att min kalkyl är felaktig. Men för att vi skall kunna komma fram till något slags slutsats måste ju Erik Åsbrink redovisa i vilken utsträckning han tänker amortera och betala av på utlandsskulden under åren 1998, 1999 och 2000. Först då kan vi få ett grepp om vad detta kommer att kosta, vilken kurs lånen var tänkta att återbetalas till och vilken kurs som de faktiskt återbetalas till.

Jag har gjort en kalkyl utifrån vad Industriförbundets något mer pessimistiska alternativ skulle innebära. Det kanske vore intressant om vi i sista debattomgången kunde få finansministerns kommentar till detta. Jag återkommer i frågan.

Anf. 18 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Statsrådet! Bäckström framhöll i sitt tal att han ville tacka interpellanten, som har ställt interpellationen och gett oss möjlighet att delta i den här debatten. Efter Erik Åsbrinks svar vill jag verkligen instämma i det. Det var mycket välgörande att få Erik Åsbrinks syn på krisen i Asien i förhållande till andra länders situation. Vi kan bara se fram emot att få läsa artikeln om Moçambique, som han har skrivit tillsammans med Pierre Schori. Publiceras den inte i DN får vi hoppas att den gör det i någon annan tidning, så att vi kan ta del av synpunkterna.

Jag har läst interpellantens näst sista fråga: ”Vilka åtgärder avser regeringen att göra för att förbättra villkoren för svenska företag så att de bättre kan möta den hårdnande konkurrens, som bl.a. krisen i Asien kan förväntas medföra?”

På den frågan skulle jag vilja ha ett litet mer utförligt svar. Vilka instrument kommer man att använda så att man inte riskerar att medverka till någon form av social dumpning, att man försämrar situationen när det gäller konkurrensen för de anställda? Vi belyser ju här också väldigt mycket situationen för de anställda och antalet anställda. Då kan man ju inte frångå de villkor på vilka man är anställd. Jag vill alltså ha ett mer utförligt svar på frågan.

Anf. 19 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Jag vill ta upp två saker. Jag får konstatera att det inte är mycket till svar när det gäller vad som eventuellt kan ske på den negativa sidan. Det är lätt att stå här och tala om positiva effekter av räntenedgångar. Men vi har fortfarande inte fått några kommentarer när det gäller flykten till kvalitet, alltså effekterna på den svenska valutan, och att vi här får en påminnelse om svensk konjunktürkänslighet, vår litenhet och det utanförskap som stundar utanför den gemensamma valutan. Detta illustreras varje gång – det har vi sett under hela 90-talet – som det uppstår finansiella eller andra typer av kriser någonstans i världen. Det har ju varit en återkommande kritik mot regeringen för att det inte har funnits några konjunktursvackor inlagda ens när man har tittat en bra bit framåt i olika

**Fel! Okänt
växelargument.**

beräkningar från regeringen. Regeringen tycks ha föreställningen att vi nu har den eviga tillväxten och bara de goda åren framför oss. Det vore bra att få litet perspektiv på det.

Sedan en kommentar till Erik Åsbrink när det gäller hyllandet av ”tig-rarna”. Jag tror att det är viktigt att dra rätt slutsats här. Den ekonomiska utveckling som har skett i flera av dessa länder *är* imponerande. De har imponerande, stora företag som tyvärr ibland har lyckats vidareutveckla svenska forskningsresultat till goda konsumentprodukter och har därigenom kunnat skapa stor rikedom. Men det förtar inte intrycket av hur det har varit under hela 90-talet. Den här krisen har ju inte pågått ett halvår. Man har under flera års tid kunnat se återkommande regleringar, devalveringar och någon sorts blandning av att försöka ha privata företag på en global marknad och ändå föra en nationell industripolitik – alltså det som vi ibland tyvärr vill återkomma till i Sverige, som nu i sin nakenhet visar sig inte fungera i Asien. Detta är åtminstone min slutsats. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi drar rätt slutsats av krisen, annars hamnar vi lätt i diskussioner om återregleringar och nationell industripolitik även här i Sverige.

Anf. 20 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Vi borde inte behöva diskutera om låga moln som är grå betyder snö, för det vet vi allihop. Vi vet att Asienkrisen *är* negativ för Sverige. Vi behöver alltså inte diskutera om det blir mycket eller litet snö. Asienkrisen kommer att bli dålig för Sverige, och vi hade problem redan innan.

Erik Åsbrink talar om 20 000 nya jobb, men målsättningen i er budget var 120 000 nya jobb fram till år 2000. Det är det som är oroväckande. Det var en osäker prognos tidigare, men efter Asienkrisen är den mycket, mycket skakig.

Vi bör alltså diskutera vad vi skall göra åt snöfallet. Vi behöver ha en bra snöröjning. Vi skall nu diskutera vad vi skall göra åt Asienkrisen och den låga sysselsättningen, dvs. öka den. Här finns det inget alternativ till höger. Det finns inget rimligt sammanhållet alternativ, för det skadar budgetpolitiken.

Vi i Vänstern har angett alternativ som är något mer expansiva. Vi vill styra medel till ökad sysselsättning. Jag begär inte att statsrådet skall redogöra för vårpropositionen här i en interpellationsdebatt. Men gack till kammaren och låt sysselsättningsmålet bli det överordnade! Det är endast så vi kan skapa stabila statsfinanser, så att vi klarar av att möta sådana påfrestningar som Asienkrisen. Det kan också bli en Japankris, och då är Hamiltons hotbilder lindriga i förhållande till vad som då händer.

Bristen är att det är för litet åtgärder för ökad sysselsättning. Er kalkyl bygger på 120 000 nya jobb. Den är inte riktigt stabil. Det som skulle leda till detta var minskat hushållssparande, minskat finansiellt sparande i företagssektorn och ökade investeringar i företagssektorn. Allt detta inträffade utan att vi fick nya jobb. Det visar att ni har haft en för svag sysselsättningspolitik. Men detta skall vi diskutera hela denna dag i en rad olika interpellationsdebatter på detta tema. Jag kommer att hänga fast på alla dessa punkter för att försöka se till att det händer något inom vårpropositionen. Styr över medel till aktiv efterfrågan på nya jobb!

Fru talman! Fredrik Reinfeldt är litet kluven till hur han skall förhålla sig till de s.k. tigerekonomierna. Kvar finns en del av de gamla hyllningarna, och, visst, hyllades gjorde det mycket från moderaterna och från det SNS som Fredrik Reinfeldt också åberopade tidigare. Det är bara att läsa innantill i er rapport som lades fram för ett år sedan: "Det ostasiatiska miraklet har med rätta rönt stor uppmärksamhet under senare år. Det har framkastats flera förklaringar till dessa länders fenomenala framgångar. Låt oss nu i den usla svenska ekonomin studera dessa ekonomier. Det gäller sådana länder som Hong Kong, Indonesien, Japan, Kina, Malaysia, Singapore, Sydkorea och Thailand. Det är svårt att undvika slutsatsen att vi européer har mycket att lära från Österlandet där solen stiger upp."

Så där lät det. Så lät också moderaternas tongångar för inte så värst länge sedan. Fredrik Reinfeldt tycker fortfarande att dessa länder är föredömen i många avseenden. Han skiljer sig kanske från en del andra där. Glöm inte att vad som nu händer i dessa länder är att miljoner och åter miljoner människor går ut i arbetslöshet. Dessa människor har inte tillstymmelse till skyddsnet av det slag som det fördömda svenska samhället har. Det finns ingen a-kassa, ingen sjukersättning och inget offentligt finansierat pensionssystem. Några av dessa människor har kanske besparingar som de kan tära på så länge pengarna varar. De här länderna är inga föredömen. Jag ser mycket stora sociala och politiska problem. Och glöm inte att problemen i dessa länder i allt väsentligt har uppkommit i den privata sektorn, inte i den offentliga sektorn. Det har visat sig att dessa kapitalistiska ekonomier gick väl att förena med diktatur, korruption och nepotism. Jag tycker faktiskt att en viss omprövning skulle vara klädsam för Fredrik Reinfeldt, liksom för moderaterna över huvud taget.

Carl B Hamilton ägnar sig mer åt finräkning. Jag kan bara konstatera att uppgifterna om Konjunkturinstitutet var felaktiga. Det är så. Man har inte dragit ned tillväxten med en halv procent. Carl Hamilton har räknat fel i sin kalkyl, och jag har pekat på vad det hänger samman med. Har man varit statssekreterare i ministären Bildt-Wibble då är inte finräkning den starkaste grenen. Då handlade det om budgetprognoser som slog fel på många tiotals miljarder kronor. När den avsuttna statsministern ställer sig i riksdagens talarstol och säger att frågan huruvida man försämrade för skola, vård och omsorg med 8 miljarder eller med 40 miljarder väl är en finräkning som man får kolla upp vid något senare tillfälle, är det klart att det blir litet tokigt.

Om man skall åberopa Konjunkturinstitutet – vilket här görs selektivt – vill jag bara påpeka att Konjunkturinstitutet även efter Asienkrisen räknar med överskott i de offentliga finanserna 1998. Jag är inte lika optimistisk på den punkten. Men, som sagt, jag noterar selektiviteten i åberopandet.

Tiden är knapp. Jag hinner inte gå in på allt. Men både Carina Hägg och Roy Ottosson frågade vad vi nu skall göra åt detta. Hur påverkas den svenska politiken? Det grundläggande är naturligtvis att vi skall föra en sådan politik, alldeles oberoende av Asienkrisen, som fortsätter att stärka svensk ekonomi, som fortsätter att främja en stark sysselsättningsutveckling – ja, att ge goda villkor för svenska företag. Det har tidigare varit viktigt och det är alltså viktigt. Det skall vi fortsätta att göra.

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag tror inte så mycket på att rusa i väg och skapa några särskilda paket för att möta just Asienkrisen, utan jag tror på ett mer långsiktigt arbete. Det skall vi också fortsätta att bedriva, vilket gör att jag ändå i grunden är optimistisk. Vi står oerhört mycket starkare nu än vad vi gjorde för tre fyra år sedan. Hade Asienkrisen inträffat 1993–1994 då hade vi varit verkligt illa ute. Nu är svensk ekonomi så mycket robustare, så mycket mindre sårbar att vi tål påfrestningar om de inte blir alltför våldsamma. Men det betyder inte att vi skall slå oss till ro. Arbetet för att stärka ekonomi och sysselsättning skall givetvis gå vidare.

Anf. 22 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Jag instämmer i att vi står starkare nu än för några år sedan. Egentligen är det tur att krisen i Asien kommer när det är en uppåtgående konjunktur i Europa och en stark ekonomisk tillväxt i Nordamerika. Annars hade läget varit mycket värre.

Det innebär ändå inte att man slipper undan effekterna. De utgör naturligtvis ett motiv för att påskynda en politik för att få mer reell sysselsättning och fler delaktiga i produktionen i Sverige. Man måste se till att det inte återigen blir en företagsflykt till länder med lägre kostnadsläge. Därför är det litet beklagligt att finansministern inte går in i diskussionen i sak om hur man skall göra för att möta den hårdnande konkurrensen om kapital och sysselsättning. Blir det billigare i dessa länder kommer vi att förlora på det, om vi inte gör någonting åt det. Det går inte att vara passiv i den här situationen.

Det förs nu en omfattande diskussion i bl.a. Nordamerika kring dessa frågor. Man ser risker för att tappa sysselsättning och också för deflation. I Sverige tror man att det enbart handlar om att bekämpa inflationen. Men det kan också handla om motsatsen, om det vill sig illa.

Fru talman! Jag vill också betona att det kan bli en kedjeeffekt av den här krisen. Det kan vara början som vi ser. Japan har ännu inte berörts särskilt mycket, men risken är stor att så sker, eftersom Japan är nära ihopkopplat med de asiatiska ekonomierna. 40 % av exporten går till det här området, och det rör sig om den allra största ekonomin i världen. Då kommer det att uppstå andra effekter. Det borde finnas skäl för regeringen att ha en bra framförhållning.

Jag ser fram emot bra förslag, om inte annat så i vårpropositionen.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Erik Åsbrink talar hellre om historien. Jag talar gärna om framtiden. Men jag kan också tala om historien. Det var därför som jag talade om Asienkrisen, om prognoserna för detta år, nästa år och år 2000.

Ju mer jag hör av finansministern undrar jag om han inte kan skilja mellan nominell och real ränta. Jag vet att han kan göra det, men jag förstår inte riktigt varför han biter sig fast i de nominella räntesänkningarna när realräntan är avgörande för bl.a. investeringarna.

Jag tycker att man får ett intryck av att finansministern bäddar för ett nytt vändpunktsresonemang, typ 1991, när finansministern var statsråd i ledningen för Finansdepartementet. Då var han ganska ensam om att säga att allt var på väg uppåt medan landet i själva verket var på väg in i sin värsta kris under hela efterkrigstiden.

Finansministern nämnde inte så mycket om att det var den fallande kronan som var orsaken till den ökade exporten. Ökad export ger inte särskilt många nya jobb.

Finansministern undvek mycket noga den fråga som jag ställde. Om Sydkraft skulle misslyckas med att få inhibition av det beslut som i dag har fattats, då kommer det ganska snart en deldom där staten krävs på ett antal miljarder att utbetala till Sydkraft. Min fråga var: Hur skall detta hanteras i vårpropositionen? Jag fick inget svar.

Industriförbundets kalkyl är ganska pessimistisk. Om man gör en sådan marginalkalkyl som jag tidigare har gjort pekar den på – och då bortser jag från frågan om utlandsskuldens hantering, eftersom jag inte vill att den misshälligheten oss emellan skall finnas – att de offentliga finanserna skulle bli 40–50 miljarder sämre, om man lägger ihop 1998 och 1999. Det är inte särskilt mycket pengar i budgetsammanhang, sett i relation till BNP. Men med de utomordentligt minimala marginaler som regeringen redan har i sin kalkyl kommer de att sprängas helt och hållet, om Industriförbundets kalkyl slår in. Så känsligt är det.

Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är och kan vara så att det finns olika bedömningar av Asienkrisens effekter. Jag står för min bedömning, och jag menar att jag har goda skäl för denna. Det finns kassandror som är mycket pessimistiska. Industriförbundet är ju känt för att ständigt vara mer pessimistiskt än alla andra. Jag tror inte på den kalkylen. Men till skillnad från Carl B Hamilton anser jag att 40–50 miljarder är förfärligt mycket pengar. Det skulle vara oerhört negativt om de offentliga finanserna försämrades med så mycket. Jag är ganska säker på att vi inte ens kommer i närheten av de talen. Vi kan se måttliga förändringar av det som hittills har hänt i Asienkrisen. Mot detta står att utvecklingen i andra avseenden går bättre än vad vi tidigare hade räknat med. Sverige styrs ju inte bara av vad som händer i Asien. De 9 % som exporteras till Asien är viktiga, men övriga 91 % saknar ju inte helt betydelse, och de går oerhört bra för närvarande.

Från ett håll här har jag fått höra att det är en olycka att utlänningarna nu blir konkurrenskraftiga, eftersom de har lägre kostnader än man har i Sverige. Från ett annat håll har jag fått höra att den svenska kronans försvagning – som faktiskt innebär att vi blir mer konkurrenskraftiga – också är en stor olycka. Det är tydligen olyckligt åt vilket håll det än rör sig.

Jag känner mig inte så bekymrad för detta. Jag ser att utvecklingen för svensk ekonomi fortsätter att gå bra. Vi följer naturligtvis utvecklingen i Asien mycket noga, och arbetet för att förstärka ekonomin, de offentliga finanserna och arbetsmarknaden fortsätter oförtrutet, med eller utan Asienkris.

Till skillnad från Roy Ottosson bedömer jag att det inte behövs en budgetåtstramning eller skattehöjningar i vårpropositionen. Men har Miljöpartiet en annan uppfattning väntar jag med spänning på de konkreta förslag som läggs fram senare under vårriksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1997/98:62
5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

8 § Svar på interpellation 1997/98:118 om åtgärder för fler nya jobb

Anf. 25 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Elver Jonsson har frågat mig om regeringen är beredd till näringspolitiska insatser som främjar nyföretagande, småföretagens expansion och en näringspolitik som är långsiktigt inriktad. Elver Jonsson har också frågat om regeringen är beredd att ge lättnader i skatte- och avgiftspolitiken som skulle underlätta en sådan positiv omställning och om regeringen avser att göra förändringar i regelsystemet och förenklingsar i redovisning och deklaration som underlättar för och stärker näringslivet, främst för de små och nya företagen.

En grundläggande förutsättning för att det i Sverige skall skapas fler jobb genom företagande är att vi har en stabil ekonomi och sunda statsfinanser. Det har jag betonat i många sammanhang. Den socialdemokratiska regeringen har ägnat mycken kraft och möda åt att åstadkomma detta. Vi har nu kommit en god bit på väg. Låt mig ta några exempel: Räntenivåerna har mer än halverats på några år, inflationstakten är låg och exporten har utvecklats starkt, trots en ökad konkurrens. Nyföretagandet ligger på en hög nivå, konkurserna har minskat och den privata sysselsättningen har ökat med ca 50 000 personer sedan valet 1994.

Under de senaste åren har flera strukturellt viktiga åtgärder initierats för att på både kort och lång sikt öka förutsättningarna för tillväxt och nya jobb. Medlemskapet i EU innebär väsentligt bättre möjligheter för näringslivet till handel och ekonomiskt utbyte. Den svenska regeringen har varit mycket aktivt pådrivande i arbetet med att öppna Östersjöområdet för bl.a. investeringar, utbildningssamarbete och brottsbekämpning.

En stor och viktig utbildningssatsning har sjuösatts med närmare 200 000 nya platser på bl.a. högskolor, universitet och inom vuxenutbildningen. Valfärdens verksamheter har värnats framför transfereringar under budgetsaneringen. Omställningen av energisystemet har inletts, och stora investeringar på miljöområdet har påbörjats. Viktiga ekonomiska lättnader för inte minst de små och medelstora företagen har genomförts.

Ett gott näringsklimat kännetecknas utöver sunda makroekonomiska förhållanden av god kompetensförsörjning, väl fungerande marknader, en effektiv konkurrens och av konsekventa och långsiktiga spelregler. Även här har vi kommit en bit på väg, och vi fortsätter våra insatser.

Det handlar i första hand inte om lättnader i skatter och avgifter utan om att satsa mer på utbildning, att investera i den nya tekniken och att bygga ett uthålligt samhälle. Det handlar också om att göra Sverige mer internationellt och att se till att svenska småföretag kan verka på en marknad som är mycket större än Sveriges.

Förutsättningar och förhållanden för näringslivsutvecklingen skiljer sig dock mellan olika delar av Sverige. Det är aktörer på det regionala och lokala planet som oftast bäst känner till förutsättningarna för att förbättra näringsklimatet. Vi kan inte alltid på central nivå veta vilka åtgärder som är mest lämpliga i det enskilda fallet och vid ett givet tillfälle. Därför bör i större utsträckning skillnader i regionala förutsättningar få påverka näringspolitikens utformning och inriktning. Detta synsätt, en mer samordnad regional- och näringspolitik, återkommer regeringen till i den proposition som i vår kommer att överlämnas till riksdagen.

Vad gäller Elver Jonssons fråga om förändringar i regelsystem och förenklingar i redovisning och deklaration kan jag upplysa om att regeringen i oktober 1996 tillsatte den s.k. Förenklingsutredningen med uppgift att överväga införandet av ett förenklat deklarations- och redovisningsförfarande för de allra minsta företagen i fråga om inkomsttaxering och redovisning av mervärdesskatt. Utredaren, som skall redovisa sitt uppdrag innan utgången av år 1999, skall dessutom överväga möjligheterna till förenklingar i det befintliga skattesystemet, dock utan att ge avkall på principen om neutralitet i beskattningen av olika företagsformer.

Det startas ungefär 28 000 nya företag om året i Sverige. Jag tror inte att alla dessa har behövt ägna veckor åt att beställa och förstå sig på blanketter eller vänta långa tider på besked från myndigheter. Jag tror däremot att det kan ta en längre tid för en individ att våga ta steget att starta ett eget företag, att vara säker på sin affärsidé. Småföretag och nya företag skall dock inte heller behöva uppleva regelverk och uppgiftslämnande som en belastning eller att t.ex. småföretag och nya företag missgynnas i större upphandlingar.

Småföretagsdelegationens uppgift är att komplettera det arbete som redan bedrivs i Regeringskansliet med avreglering och regelreformer. Den skall identifiera problem och föreslå åtgärder för att undanröja hinder för etablering och tillväxt. Jag vill också informera Elver Jonsson om att det inom Europeiska unionen numera finns en småföretagsdelegation, BEST, Business environment simplification task force, som har i princip samma uppdrag som vår svenska Småföretagsdelegation, nämligen regel-förenkling och avreglering för små och medelstora företag. BEST kommer att redovisa sitt uppdrag till sommaren. Arbetet med regelförenkling, både nationellt och internationellt, hoppas jag skall underlätta för fler att starta ett eget företag.

Anf. 26 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Tack, näringsministern, för svaret. Vi är ändå överens om att ett gott näringsklimat kan kännetecknas av utbildning och ny teknik. Men att bortse från t.ex. skatters och avgifters betydelse när det gäller goda förutsättningar för näringslivets utveckling och tillväxt är att göra det för enkelt.

Jag hade efterlyst regeringens insatser för att främja nyföretagande och expansion. Jag efterlyste även lättnader på skatte- och avgiftssidan och ett regelsystem som upplevdes som positivt och lätthanterligt. Näringsministern gör, fru talman, ett antal goda deklarationer. Jag är glad för dem. Det finns bara några hakar. Det är att regeringens beskrivning av läget långt ifrån alltid stämmer.

Dessutom saknas några vitala områden för näringslivets expansion, t.ex. en utvidgning av tjänste- och servicesektorn. Det saknas också uppgifter om hur man snabbt skulle kunna undanröja hinder. De åtgärder som näringsministern rapporterar om är fortfarande på utredningsstadiet och ligger i tiden mycket långt bort.

Sedan saknar jag också förhållningssätt och attityder som gör att man får ett psykologiskt klimat som underlättar nystart och expansion. Det skulle vara intressant att höra näringsministerns synpunkter på detta.

Nu säger näringsministern: Lugn här, det startas ändå 28 000 nya företag om året i Sverige. Jag vill påstå att det borde vara fler. Skälet till att det inte är det är utan tvivel delvis det som många upplever som krångel med blanketter och liknande. Dessutom har man också vid starten en avgiftsuppbörd som gör det hela mycket svårt. Även kommunerna tar mycket höga avgifter.

Jag samlade ihop en lunta med blanketter, anvisningar och annat som behövs när man startar och driver företag. Det blev en ganska tjock lunta. Även om näringsministern tycker att jag överdriver får jag väl framföra en hälsning från kronofogdemyndigheten och skatteförvaltningen, som avslutar sitt tjocka dokument så här: Det här kan vara några råd på vägen. Tappa inte modet om du tycker att det verkar krångligt och besvärligt!

I Folkpartiet har vi sagt att detta borde förenklas rejält. Vi har tagit fram ett litet PM – jag tror säkert att näringsministern har sett det – som handlar om hur man startar en enskild firma. Det innehåller ett fåtal enkla blanketter, en tunn kassabok, hur man får F-skattsedel, hur man blir momsregistrerad, öppnar postgiro, upprättar bokföring och tecknar försäkringar. Jag tror att Regeringskansliet skulle behöva ta till sig litet av det här slaget och säga att det skulle kunna vara en modell.

Sedan tror jag också, fru talman, att förutsättningen för ett gott näringsklimat är att det finns en positiv anda på en ort eller i en by. Det gäller ofta människor som har förmåga att skaka av sig tanken att staten skall ordna allting. Jag såg ett inslag från näringsministerns eget hemlän häromdagen. I Lansjärv i Norrbotten sade man: Nu måste vi tänka om, vi måste ta nya tag.

Från min egen hemkommun finns också exempel, och i Hallstahammar har man, i spåren av den nedlagda storindustrin, satt i gång med en verksamhet som är ganska enkel. Allt är inte *high-tech*. Det finns också de enkla göromålen. Det är därför vi i Folkpartiet kämpar för att tjänste- och servicesektorn borde få en kraftig utvidgning. Jag tror att det skulle underlätta, och att det skulle bli en god övergång för många arbetstagare, att starta i ett tjänsteföretag och sedan gå vidare. Jag tror inte att vi skall spela ut de högteknologiska jobben mot de enkla jobben. De enkla jobben behövs också.

Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Den här debatten är egentligen en fortsättning på den tidigare om vikten av att få ökad sysselsättning. Först vill jag säga till Anders Sundström att den privata sysselsättningen har ökat med 50 000 sedan valet 1994 – det är sant. Men å andra sidan, Anders Sundström, har ju sysselsättningen totalt sett sedan 1990 minskat med över 500 000. Det här är bra men långt ifrån tillräckligt. Visst är vi överens om det.

Och visst är det så att sysselsättningen har sjunkit under många av de år då vi nu har haft en socialdemokratisk regering. Det är mycket allvarligt. Det här behöver vi göra något åt. Då kan vi också sanera statens finanser och få ned räntorna. Det bör Anders Sundström tala nogsamt med sin finansminister om. Nu har vi tyvärr gjort så att vi, i angelägenheten att sanera statens finanser, bromsat sysselsättningsökningen.

Jag har också några ord till interpellanten, som jag får tacka för att han har ställt den här värdefulla interpellationen. Visst är det sant att det vore bra med skattesänkningar för många företag, Elver Jonsson. Jag är

den förste att erkänna det. Men ni i Folkpartiet kan inte med trovärdighet kräva detta när ni har lagt fram ett så dåligt budgetförslag.

Jag rekommenderar återigen alla riksdagsledamöter som hör på denna debatt, de som läser debatten, de journalister och andra som kanske kontrollerar snabbprotokollet: Läs finansutskottets betänkande s. 103–104. Läs dessa två sidor! Så länge inte Folkpartiet har rättat till de fel som finns angivna på dessa två sidor, så kan inte Folkpartiet med trovärdighet driva krav på skattesänkningar eftersom man inte har en sammanhållen budgetpolitik. Då kan man inte driva de här kraven med någon som helst trovärdighet. Det är tyvärr så. Jag håller med Elver Jonsson om att det är viktiga krav att sänka skatten för en del mindre företag. Men man måste också finansiera detta på något sätt.

Det har dock vi i Vänstern gjort, Anders Sundström. Varför avfärda alla förslag om sänkta skatter för mindre företag? Det finns faktiskt problem med skatteuttaget i tjänstesektorn. Det är oavvisligen så. Varför inte fundera på detta?

Vi skall ha en kommande debatt om skatteväxling, grön skatteväxling. Vi kan då tänka på en *röd* skatteväxling. En del av storindustrin går uppenbarligen bra. Nu erkänner jag att jag är litet populistisk, men det har ju även statsministern tillåtit sig att vara i fråga om Bo Berggren och hans fallskärmskarusell. Om vi är litet fallskärmsjägare så kan vi få in en del slantar. Det här drabbar mig och statsrådet också om vi tar bort vårt grundavdrag. Visst har vi råd med det!

Då skulle vi kunna använda dessa pengar till att sänka en del skatter för egenföretagare. Vi skulle kunna låta dem slippa egenavgifterna. Vi har föreslagit upp till 50 000, Elver Jonsson. Det är väl en bra idé? Kan Elver Jonsson tänka sig att finansiera detta med att han och jag inte får något grundavdrag? Då kan vi ge detta till egenföretagarna och stimulera mindre, växande företag. Det vore väl bra fördelningspolitik och tillväxtpolitik, Elver Jonsson?

Det är så vi måste driva frågorna. Vi måste ha en sammanhållen budgetpolitik och inte bara säga: Ge, ge, ge! Vi måste också se till att finansiera saker och ting. Det är bristen med Folkpartiet; att ni inte har en sammanhållen politik.

Någon taletid har jag ännu kvar. Tänk som näringsminister, Anders Sundström, på detta med sysselsättningen. Jag sade i den förra debatten och jag säger det även till denna minister. 1996–2000 skall sysselsättningen stiga med totalt 120 000 personer. Den sjönk förra året, och nu finns det en *prognos* om att det skall stiga. Men det är bara en prognos. Hur skall man hinna hämta in dessa 120 000? Kommer inte dessa jobb så kommer också budgetpolitiken, finanspolitiken, att hotas.

Ni måste lägga om kurs, ni socialdemokrater. Ni har misslyckats med sysselsättningspolitiken på grund av att ni har överdrivit en annan punkt. Ni skulle ha nöjt er med det som vi sade: Ett saneringsmål på 114 miljarder. En bro för mycket har skadat sysselsättningen.

Anf. 28 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill börja med två synpunkter till Elver Jonsson. Den första gäller tjänste- och servicesektorn i vårt land. Sverige är ett av de länder i världen som har den största tjänste- och servicesektorn. Den har den egenheten att den till väldigt stor del betalas via skattsedeln. Men det

**Fel! Okänt
växelargument.**

är väldigt fina tjänster som utförs i form av barnomsorg, äldreomsorg, sjukvård och utbildning. Men det är faktiskt en av världens största tjänstesektorer.

Jag kan inte se att just dessa jobb inte skulle räknas till tjänstesektorn. Det är klart att man kan välja att via skattsedeln genomföra andra prioriterade insatser i tjänstesektorn. Då kan man minska anslagen till vård, omsorg och utbildning för att öka andra tjänsteverksamheter. Det är naturligtvis en omfördelning som man kan hålla på med. Men jag tycker att man skall komma ihåg att vi har en stor tjänstesektor just därför att vi har höga skatter som betalar denna tjänstesektor. Och det är tjänster som verkligen efterfrågas.

Jag gillar alltså tjänstesektorn. Men jag vill prioritera skattepengar till det som behövs mest. Just nu behövs pengarna bäst i tjänstesektorn för att klara de gamlas situation, våra barns situation och våra ungdomars utbildning.

Den andra frågan handlar om attityder och värderingar. Där vill jag gärna ge Elver Jonsson rätt. Det handlar väldigt mycket om vilka attityder och värderingar som vi skickar ut i samhället när det gäller att våga ta ett kliv in och bli företagare, entreprenör.

Det är litet olyckligt, Elver Jonsson, att beskriva det som så oerhört svårt att bli egen företagare. Det är tre kontakter som man måste ta med samhället för att starta företag. Det är till Patent- och registreringsverket, dit man måste lämna in en blankett. Det är egentligen vad det är fråga om. Det är också till försäkringskassan och till den lokala skattemyndigheten. Det är de tre åtagandena man måste göra.

Men det stora steget gäller ju: Har jag en affärsidé som bär? Har jag kunder som är beredda att efterfråga mina tjänster? Har jag en finansiär, en bank, som är beredd att ställa upp och stödja mig? Har jag självförtroendet att ta detta steg?

Det handlar om värderingar och attityder. Det är klart att det inte blir lättare för dem när de lyssnar till Elver Jonsson, som visar en stor bunt papper och säger: Det här är ett orimligt steg! Det är trots allt 28 000 varje år som tar detta steg. För dem har inte blanketterna, de här tre blanketterna, varit det svåraste. Det svåraste har varit att klara kunderna, leverantörerna, finansiärerna och det egna självförtroendet.

Sedan vill jag säga några ord till Lars Bäckström. Ja, Lars Bäckström, det är värre än så. Det försvann en halv miljon jobb. Men utöver detta var det faktiskt 300 000 jobb i offentlig sektor som betalades med lånade pengar. Det var 300 000 jobb med lånade pengar. Det var lärare, sköterskor, vårdbiträden och dagispersonal.

Nu har vi budgetsanerat. Det är sant att det har blivit 70 000 färre i offentlig sektor. Men det är 230 000 av de 300 000 som gick på lånade pengar som nu får lön på egna pengar. Fortsätter vi den utvecklingen, och nu kanske också lyckas åstadkomma en tillväxt i den privata sektorn, så kommer det att se ganska bra ut framåt år 2000. Så jag tycker att vi har gjort ett ganska väl avvägt och klokt arbete.

Anf. 29 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Jag vill säga litet om sysselsättningen. Anders Sundström säger att det har blivit några tiotusental sedan valet 1994. Problemet är väl att vi i och för sig fick en bra nettoökning när det gäller sysselsätt-

ningen i fråga om nya arbetsplatser både 1994 och 1995. Men sedan dess har det gått åt andra hållet. Och det som är besvärande är ju att detta har skett i en god konjunktur.

Näringsministern säger att vi har en stor tjänstesektor. Det kan vara riktigt. Men det är ingen tvekan om att de flesta, inklusive tunga socialdemokratiska företrädare nu senast i Stockholm stadshus, säger att tjänstesektorn måste få en expansion och att vi måste hitta en modell för att klara detta.

Sedan tycker inte Anders Sundström om att jag beskriver problemen genom att visa den här tjocka luntan, för det skulle avskräcka några. Det var självfallet inte min avsikt. Men jag tror ändå att vi måste visa på den verklighet företagarna lever med.

Vi har dessutom fått ett fenomen, som jag antydde i mitt förra inlägg, nämligen att kommunerna börjar ta stora pengar för sin medverkan. Jag nämnde här i förrgår för arbetsmarknadsministern att ett halvtimmes presidiebesök av en byggnadsnämnd kostar uppemot 20 000 kr för ett nystartat företag. Det kan inte vara rimligt när man från hela samhällets sida säger att man vill främja detta.

Den stora satsningen på utbildning är bra. Men det finns naturligtvis en klivenhet i detta därför att kvaliteten blir eftersatt. Det är inte heller någon tvekan om att utbildningen också skall tjäna syftet att pressa ned arbetslöshetstalen. Jag tror att vi behöver lättnader för att komma i gång.

Näringsministern säger att ett gott näringsklimat innebär konsekventa långsiktiga spelregler. Det är ju just det som vi har saknat. När det gäller a-kassan, som jag väl känner, har regeringen lagt fram tio propositioner under mindre än tre år med förändringar. Det innebär ungefär en i kvartalet. Tala om kvartalspolitik!

Jag är bekymrad över att näringsministern tycker att tempot med Förenklingsutredningen är nöjaktigt – att det kan komma ett besked nästa år som sedan skall leda till resultat. Jag tror att vi måste höja tempot betydligt.

Sedan vill jag säga något om de skattelättnader som har överflyglats av ännu större skattehöjningar. Detta kan inte vara rätt väg att gå. Jag tror alltså, fru talman, att det återstår väldigt mycket att göra för att man skall komma till rätta med de problem som regeringen erkänner och som den säger sig vilja göra något åt. Men åtgärderna har dröjt, och en del åtgärder har vidtagits med en ryckighet som gör att vi inte har fått fart på detta.

Ropen från kommuner och privata företag visar att vi behöver en förändring som leder till att människor säger att de är beredda att starta företag och att de som har ett företag säger att de är beredda att nyanställa ytterligare personer. Det klimatet har vi ännu inte. I fråga om detta tror jag att regeringen har en hel del att göra. Som parlamentariker skall vi självfallet hjälpa till att skjuta på.

Till sist vill jag bara notera att det är intressant att Vänsterpartiet har ett så stort intresse för Folkpartiets politik på detta område och säger att man vill samma sak. Men man klagar på att finansieringen inte var sammanhållen. Jag tror att Lars Bäckström kan läsa på detta en gång till. Men det är inte illa om vi har målet gemensamt.

Prot. 1997/98:62
5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Jag tycker att det är jättebra att vi har målet gemensamt. Och nu gäller det att lösa finansieringsfrågan. Jag rekommenderar läsning av s. 103–104 i finansutskottets betänkande om budgeten. Jag rekommenderar även läsning av den folkpartistiska reservationen.

Jag vill säga något till näringsministern om budgetsaneringen. Vi förbättrade i Sverige statens finanser med 196 miljarder kronor från 1994 till 1998. Det är jättefint. Det berodde på 29 miljarder kronor i minskade utgifter och 168 miljarder kronor i ökade inkomster. Det var på inkomstsidan som saneringen skedde genom ökade reallöner och genom skattehöjningar, men framför allt genom ökade reallöner. Om vi sedan hade haft fler sysselsatta hade vi haft ännu mer. Regeringen måste lära sig att förstå att fler jobb självklart ger bättre statsfinansiering. Det skrev Leif Pagrotsky i Dagens Industri inför förra valet. Det har ni glömt bort under denna period. Det måste näringsministern få regeringen att förstå.

I går sade arbetsmarknadsministern i TV att hon avvisar alla skattesänkningstankar på tjänstesidan. Men man kan inte ha den inställningen. Det behövs skattesänkningar på tjänstesidan för att få i gång denna sektor. Det har socialdemokraterna i Stockholm börjat inse. Vi i Vänsterpartiet har drivit denna fråga länge. Vi får stöd av Folkpartiet. Vi skall nog se till att de lär sig finansiera också. Men det måste ske en del aktiva skattesänkningar. Var inte allergiska mot skattesänkningar för att åstadkomma fler jobb. Men se till att finansiera dem på ett bra sätt. Låt de som har det bättre ställt betala, eller ta det på miljösidan för att finansiera dem. Om regeringen inte kan tänka sig skattesänkningar, skulle näringsministern då kunna tänka sig en liten subvention till varvsindustrin för att trygga 2 000–3 000 varvsjobb? Man måste ju göra något om man är minister och inte bara säga nej, nej, nej. Socialdemokraterna måste ändra inställning i politiken.

Min tid är ute nu, men jag förväntar mig insatser. Ta bort t.ex. egenavgifterna eller arbetsgivarinträdet för småföretagarna, eller minska dem i alla fall.

Anf. 31 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill först säga till Elver Jonsson att jag är en varm anhängare av regelförenklingar och mindre byråkrati. Det är viktigt att det görs på ett sådant sätt att det inte måste ändras direkt. Därför skall denna förenklingsdelegation göra ett ordentligt jobb, tänka igenom det och leverera ett material. Men samtidigt vill jag säga att om man tittar på ett företags tid för att hantera administrativa frågor är det en mycket liten tid som går åt till att möta samhällets krav. Den stora tiden i administrationen går ju åt för att möta de egna kraven på precision, exakthet, marknadens krav, kundernas krav, leverantörernas krav och ägarnas, bankernas, krav. Det måste finnas några proportioner i detta resonemang.

När det gäller konsekvenser i spelreglerna tycker jag ungefär som Elver Jonsson att det har skett snabba förändringar under kort tid. Samtidigt måste jag säga att jag inte vet hur det skall gå till. När vi kom till regeringsmakten hösten 1994 hade vi västvärldens kanske största underskott och insåg att vi måste agera snabbt. Det är klart att det då inte fanns utrymme för stora och långa utredningar. I en sådan situation måste man i det korta perspektivet åstadkomma snabba resultat. Det är ungefär som

när en människa är sjuk. När en människa kommer in på akutavdelningen gäller det att rädda livet. Sedan livet är räddat återstår en lång och besvärlig rehabilitering. Det är den fasen som vi nu är inne i. Men det gällde först att rädda livet.

I går och i förrgår var jag i Paris på ett OECD-möte med företagare från OECD-länderna. Det kan vara ganska intressant att lyssna på dessa företagare. De företagare som kom från länder med ett litet välfärdssamhälle, framför allt USA och Asien, betonade väldigt mycket behovet av ett starkare välfärdssamhälle, att det behövdes mer statliga insatser för forskning, utveckling, kunskap och bättre sätt att ta hand om människorna när de är unga, gamla och barn. De som hade detta krävde sänkta skatter. Det visar ungefär hur världen fungerar.

Det är ungefär som min yngsta grabb Jonas sade för någon vecka sedan när han läste en opinionsmätning i någon av kvällstidningarna. Han sade: Du pappa, det är konstigt att det är en majoritet som vill ha mer välfärd, men det är också en majoritet som vill ha mindre skatter. Hur går det där ihop?

Lars Bäckström förskjuter sig mot den argumentationen. Han sade visserligen att hans tid är ute. Det kan nog vara så att hans tid är ute, men jag skall ändå ägna några ord åt det han sade, eftersom man brukar göra det när tiden är ute. Jag anser att vår politik har gett fler sysselsatta i riktiga jobb. Vi skall komma ihåg att vi då denna regering tillträdde hade en situation med en enormt underbalanserad statsbudget då vi lånade pengar till en massa jobb. Det är det som jag försöker beskriva. Genom denna saneringspolitik har den offentliga sektorn börjat gå ihop samtidigt som den privata sektorn har vuxit. Därmed är det betydligt fler jobb som nu är betalda jobb, i storleksordningen 270 000 i offentlig sektor och 50 000 i privat sektor. Det är en ganska stor expansion av riktiga jobb under kort tid. Det är inget dåligt jobb.

Anf. 32 TALMANNEN:

Det är riktigt att Lars Bäckströms tid är ute i denna debatt.

Anf. 33 ELVER JONSSON (fp):

Fru talman! Denna näringspolitiska debatt om hur vi skall få fler jobb har också blivit en skattedebatt. Visst är det spännande att se när Vänsterpartiet ger Socialdemokraterna en riktig, vågar jag säga, högerkrok i skattefrågan.

Nåväl, man kan ändå fråga sig om man kan tala om mindre skatter och ändå vilja ha mer välfärd? Vi socialliberaler vill ha en god välfärd, och den slåss vi för. Och på den punkten har vi ofta varit väldigt överens med t.ex. socialdemokratin. Men vi kan tänka oss mindre skatter. De höga skatterna har ju inte löst våra välfärdsproblem, vilket jag också tror är viktigt att komma ihåg. Anders Sundström säger närmast vädjande: Hur skall en ny regering göra när den från början har ett stort underskott? Ja visst var det så. Vi har haft den svåraste lågkonjunkturen. Men detta problem löser man inte med en återställare på arbetsmarknadspolitikens område som försvårar nyanställningar.

Den stora uppgången för nyanställningar under de senaste tre fyra åren skedde 1994 och 1995. Sedan har det gått utför. Vi har nu färre

anställda än på många god dag. Jag tror att vi kan agera också ute i Europa. Där brister det oerhört mycket när det gäller synen på välfärden. Jag tror att Sverige och Norden där har mycket att tillföra och önskar regeringen och Anders Sundström lycka till när ni i Paris och på andra ställen pläderar för både svenska och nordiska modeller. Det gäller också EU-toppmötet och de fyra pelarna: företagsamhet och anställningsbarhet liksom förmåga till anpassning och jämställdhet i arbetslivet. Det är viktiga frågor som Sverige bör driva både med regeringens stöd och med stöd av stora delar av riksdagen. Där önskar jag alltså lycka till. Jag tror dock att det behövs en del förändringar också i den svenska regeringspolitiken.

Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Först vill jag säga några ord om bilden av jobben. Det är riktigt att antalet jobb totalt sett under den här treårsperioden inte har ökat. Däremot är det betydligt tryggare. Det var ju i stort sett lånade pengar som användes till de 300 000 jobben. Nu är det betalt. Nu har de här 300 000 personerna anställning som betalas med egna pengar. När vi befinner oss i ett läge som det nuvarande – precis som när man jobbar sig ur en svår och djup svacka och man kommer till den kant där saker börjar gå ihop – finns det alla förutsättningar för att tillväxten när det gäller riktiga jobb kommer att vara lika stor under de närmaste tre åren som den varit under de tre år som vi har jobbat. Det tycker jag är viktigt att säga.

Det är också viktigt att säga att statsfinanserna och jobben i stor utsträckning tillkommit genom att samhället har växt. Sverige har växt med 10 % under de här åren. Det är det som avspeglas i ökade skatteinkomster och ökad sysselsättning inom den offentliga sektorn – alltså en ökad sysselsättning som är betald, som inte bygger på lånade pengar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

9 § Frågestund

Anf. 35 ANDRE VICE TALMANNEN:

Kammaren återupptar sitt sammanträde. Vi inleder med frågestunden, dvs. att riksdagsledamöterna ställer frågor till statsråden.

Följande statsråd kommer att delta: Finansminister Erik Åsbrink, utbildningsminister Carl Tham, statsrådet Pierre Schori, inrikesminister

Storföretagsledares förmåner

Anf. 36 LENNART DALEUS (c):

Fru talman! Delar av näringslivet har igen visat en girighet som är närmast obegriplig. Man har igen visat att man saknar markkontakt. Man hänvisar till konkurrens på en internationell marknad när det gäller svenska direktörer. Det har man naturligtvis missuppfattat. Det är svenska ishockeyspelare, svenska sköterskor och svenska ingenjörer som efterfrågas utomlands och inte svenska direktörer.

Det bristande omdömet hos delar av näringslivet sätter deras agerande i andra samhällsfrågor i viss relief, vare sig de är 101 direktörer eller fler. Denna snikenhet ruinerar människors förtroende för delar av storföretagen, men det stör naturligtvis också arbetsmarknaden.

Min fråga till finansministern är: Vilken strategi har regeringen för att komma till rätta med detta uppseendeväckande agerande från delar av storföretagen i Sverige?

Anf. 37 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag delar kritiken som har framförts både av Lennart Daleus och från många andra håll. Jag tycker att det är stötande företeelser vi ser. Det handlar både om omfattningen av förmånerna och även om andra inslag. Ibland verkar det som att förmånerna blir särskilt stora om en företagsledare har varit mindre framgångsrik i utövandet av sitt yrke.

Det är naturligtvis också olyckligt eftersom människor blir upprörda. Det är människor som har svårt att få pengarna att räcka till. Vi har en avtalsrörelse som pågår. Det är viktigt att avtalsrörelsen får ett bra utfall som möjliggör en fortsatt återhämtning och förstärkning av den svenska ekonomin. Detta underlättar inte avtalsrörelsen.

Regeringen kan inte direkt ingripa och reglera förhållanden i privata företag. Men vi kan driva debatt och opinionsbildning. Vi kan uttrycka den starka förhoppningen att man också i det privata näringslivet förstår att vad man gör – inte vad man säger, utan vad man gör – har stor betydelse för människorna i allmänhet.

Vad vi direkt kan göra och gör är att se över förhållandena i de statliga bolagen. Vi har fastställt riktlinjer, och vi har skärpt riktlinjerna. Vi genomför nu för andra gången en noggrann kartläggning för att se hur väl dessa regler efterlevs. Jag förväntar mig att det denna gång kommer att vara mycket god efterlevnad. Det får vi återkomma till.

Anf. 38 LENNART DALEUS (c):

Fru talman! Den här diskussionen är inte ny. Den kommer och går från tid till annan. Man tror ibland, uppenbarligen förgäves, att omdömet förändras till det bättre hos dessa delar av det svenska näringslivet. Men så kommer sådana här frågor upp igen.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Regeringen måste rimligen beväpna sig med en strategi som gör att korrigeringen ändå äger rum när vi uppenbarligen inte kan lita på god vilja, omdöme, att man tar till sig information, osv. från näringslivets sida.

Jag vill ändå begära ett starkare förhållningssätt av finansministern. Det kan vara att man inbjuder näringslivet till ett tydligt och klart samtal, eller med andra starka åtgärder genomför det, eller föreslår och agerar på ett sätt som åtminstone ligger i närheten av hur man förhåller sig till de egna, om jag kan kalla dem så, statliga företagen.

Jag efterlyser alltså ett tydligt agerande från regeringens sida.

Anf. 39 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Vi är kanske överens om att en statlig detaljreglering av lönerna i den privata sektorn inte är önskvärd. Det är inte den vägen vi skall gå. Det handlar om debatt och opinionsbildning. Det handlar om moral och etik. Det handlar om att uppträda som ett föredöme. Det finns förvisso brister där.

Jag tror att det vi gör inom den statliga bolagssektorn är positivt och att det också kan få spridningseffekter efter hand. Men det är också viktigt att man tar den här debatten och går ut och förklarar sig från det privata näringslivet. Jag tycker att vi har skäl att begära ett klarläggande och att korten läggs på bordet.

Visst kan man begära att ordföranden i Stora, Bo Berggren, tillika ordförande i Industriförbundet, aktiv samhällsdebattör och ordförande i det moderata företagarrådet, går ut i den här debatten och förklarar bevekelsegrunderna bakom vad som har skett och också talar om vilka förändringar som han tycker att man skall genomföra för att få en bättre tingens ordning i framtiden.

Anf. 40 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Vi är många som har upprörts över det som nu händer inom det privata näringslivet. Men vi kan inte bortse från att det också inom den statliga sektorn pågår ungefär motsvarande utveckling.

Eftersom vi inte kan göra någonting åt lönenivåerna inom den privata sektorn: Vad anser finansministern om att ett antal höga chefer inom Banverket nyligen har fått sina löner kraftfullt höjda mitt under denna känsliga avtalsrörelse? Det är väl ändå ett fall där staten, ägaren, arbetsgivaren, borde ha en åsikt.

Anf. 41 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag känner inte närmare till de exakta omständigheterna i Banverket. Jag kan inte svara på exakt vad som ligger bakom de löneförändringarna. Men jag vill ändå understryka att jag till skillnad från Mats Odell inte anser att det är ens tillnärmelsevis samma storleksordning som vi har sett exempel på i en rad fall i det privata näringslivet.

Det handlar inte om årslöner i mångmiljonklassen. Det handlar inte om avgångsvederlag och pensioner som kan räknas i tiotals miljoner kronor och i enstaka fall mer än hundra miljoner kronor. Det är ändå viktigt att klargöra de oerhört stora skillnaderna som finns.

Det hindrar inte att vi skall vara mycket vaksamma. Det menar jag att vi också är när det gäller den statliga sektorn. Vi har haft en mycket noggrann genomgång av förhållandena. Jag pekade förut på vad vi gör i den statliga bolagssektorn, som ändå ligger närmare det privata näringslivet.

Där har vi satt upp strikta regler. Det gjordes första gången under en borgerlig regering – det skall jag medge. De har vi skärpt senare. Vi har också en gång kartlagt läget för att se hur god efterlevnaden är. Det fanns åtskilliga brister. Nu går vi ut en andra gång. Jag förväntar mig att det är väsentligt bättre.

Vi tar dessa frågor på allvar. Vi skall naturligtvis fortsätta att ha stor vaksamhet på dessa områden.

Anf. 42 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag noterar att finansministern kräver mycket stora förändringar för att han skall bli upprörd. Det som hände inom Banverket skedde samtidigt som man meddelade att 800 kollektivanställda medarbetare måste avskedas. Det var mycket kraftiga höjningar av chefslönerna. Det borde väl ändå få finansministern att erkänna att vaksamheten borde öka även på detta område.

Anf. 43 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Än en gång: Frågan om detaljerna bakom lönesättningen i Banverket kan jag inte svara på. Det är inte mitt ansvarsområde. Det finns säkert möjlighet att belysa den frågan mer utförligt än vad jag kan göra just här och nu.

Jag vill återigen till Mats Odell säga: Försök inte att jämföra detta med vad vi har sett exempel på i det privata näringslivet. Det är en himmelsvid skillnad när det gäller omfattningen av förmånerna och konstruktionen av fallskärmar, avgångsvederlag och pensionsersättningar. Det är ljusårs avstånd.

Jag tycker att det är viktigt att vi ändå gör den distinktionen. Annars hamnar vi fullständigt fel i debatten.

Anf. 44 BENGT KRONBLAD (s):

Fru talman! Jag skulle vilja fortsätta diskussionen med finansministern i den här frågan. Börsen har ju regler för redovisning. Det har visat sig att i Storas förslag till årsbokslut skrevs de ekonomiska åtagandena under en punkt som man kallade ”övrigt”. Anser finansministern att Stora därmed har brutit mot börsetiken? Hur anser i sådana fall finansministern att börsen bör agera mot företag som så uppenbart bryter mot en etikregel?

Anf. 45 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har noterat denna omständighet, som är anmärkningsvärd. Vi kan också konstatera att kritik har riktats från olika håll mot detta mörkläggande av de faktiska förhållandena. Men nu skall inte jag ta på mig någon domarroll och tala om vilka fel som har begåtts. Att kartlägga den frågan är en sak för börsen och en av börsens medlemmar.

Men visst understryker detta det jag sade tidigare. Det är naturligt att begära att den som är ordförande i det berörda företaget, Bo Berggren –

tillika ordförande i Industriförbundet – går ut och lägger alla kort på bordet och förklarar vad som har hänt. Frågan måste ställas till honom. När vi har fått en fullständig redogörelse kan vi dra slutsatser: Krävs det lagstiftning eller behövs det skärpta krav på börsens medlemmar? Det får vi ta ställning till när vi har mer information.

Anf. 46 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! I årets finansplan, som vi hade möjlighet att påverka, skrev regeringen ganska mycket om lönebildning och vikten av låga löneavtal. Det är djupt demoraliserande att man nu mitt under pågående avtalsförhandlingar klipper till med de stora fallskärmar som förekommer i fallet Stora. Jag vill fråga om finansministern är beredd att ta kontakt med Industriförbundets ledning för att påtala de saker som de själva berättat om och få dem att medverka till att ha rekommendationer i stil med vad staten har för de statliga bolagen.

Man skulle ju också vilja stävja det här otyget med stora fallskärmar och ha en särskild beskattning för inkomstslaget avgångsvederlag. Är finansministern beredd att titta närmare på sådana lösningar? De finns i en del länder.

Anf. 47 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Den sistnämnda frågan om möjligheten att ha ett särskilt inkomstslag för fallskärmar har undersökts. Slutsatsen har blivit att det i praktiken är ogörligt. Hur önskvärt vi än kan tycka att det vore är det i praktiken förmodligen omöjligt att göra den åtskillnaden mellan vad som är fallskärmar och vad som är någonting annat. Jag tror inte att det är en framkomlig väg.

Däremot delar jag Per-Ola Erikssons oro över vilka effekter detta kan få för avtalsrörelsen. Det är klart att detta inte underlättar den. Jag kan bara uttrycka en förhoppning om att det hos de aktörer som förhandlar finns en större ansvarskänsla och en större känsla för landets väl och ve än vad vi har sett uttryck för i enstaka exempel under senare tid.

En idé som både Lennart Daléus och Per-Ola Eriksson för fram är att inbjuda till överläggningar med näringslivet, Industriförbundet eller andra. Spontant vill jag säga att idén är väl värd att begrunda. Jag skall ta med mig den härifrån, diskutera med mina kolleger i regeringen och pröva förslaget i positiv anda. Vi får återkomma till vilken slutsatsen blir.

Anf. 48 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag känner till den prövning som gjorts om ett särskilt inkomstslag. Men eftersom det finns en statlig rekommendation om att man har den här typen av avgångsvederlag i två år, borde man faktiskt efter den tiden kunna ha annorlunda skatteregler. Jag tycker att det finns skäl att återigen titta på detta och vända stenen en gång till. Vi måste stävja förfaringssättet att vissa grupper har fri lejd ut ur ett system där andra skall hålla nere lönekraven. Det är demoraliserande, och det måste med all önskvärd tydlighet påtalas.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 49 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag säger än en gång att frågan har studerats ingående, och slutsatsen var att det i praktiken inte är görligt att genomföra något sådant. Debatten som nu förs i denna kammare och runt om i landet, där många människor känner upprördhet över de förhållanden som blottas, leder förvisso fram till att vi allvarligt får fundera över hur vi skall hantera situationen, vad vi skall göra åt saken. Jag välkomnar de idéer och uppslag som förs fram här. Det finns anledning för oss att fundera vidare på detta. Jag tror att det är viktigt att vi på något sätt kan manifestera att det här är viktiga frågor och att ansvarskänsla måste visas från olika håll i samhället, även från ledande personer i det privata näringslivet.

Anf. 50 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Jag noterar att finansministern pekar på opinionsbildning och på att självsanering i det privata näringslivet vore det bästa. Mot den bakgrunden vill jag formulera mig så här: Det bästa exemplet på en god ledare är att han, eller i något enstaka fall hon, inte roffar åt sig allt vad han eller hon kan få utan i stället avstår från att roffa åt sig. Tycker finansministern att detta är ett rimligt sätt att resonera?

Anf. 51 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag kan inte annat än instämma. Det var en klok formulering. En annan devis som är viktig att framhålla är: Se till vad folk gör – inte till vad de säger. Har man det som maxim kan det vara litet av ett rättesnöre för det egna agerandet.

Hur skall man kunna gå ut och uppmana löntagare – det må vara i privat näringsliv eller i offentlig sektor – att hålla igen och nöja sig med några få procents ökning av de ganska låga löner som många har, samtidigt som man ser dessa fabulöst stora förmåner? Hur skall man med någon trovärdighet kunna gå ut och predika återhållsamhet i avtalsrörelsen? Jag tror att den trovärdigheten är förbrukad på vissa håll.

Anf. 52 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Jag tror att man måste skärpa tonen för att påverka den allmänna debatten. Det var därför jag medvetet använde uttrycket ”roffa åt sig”.

Låt oss uttrycka det på ett annat sätt: Den senaste s.k. fallskärmen och pensionsavtalet motsvarar livsinkomsten för tio vårdbiträden. Tio vårdbiträden som jobbar i 40 år tjänar tillsammans lika mycket som den här direktören får i avgångsvederlag och pensionsavtal. Här får vi ett slags mått på storleken. Det är så vi måste resonera för att kunna påverka den allmänna opinionen.

Barsebäck

Anf. 53 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Även min fråga kan ha rubriken Slöseri. Jag kan knyta an till det som sades tidigare. Hur skall man kunna få förståelse för krav på återhållsamhet när man själv är beredd att slösa bort och slänga miljarder

i sjön och därigenom hota tusentals vårdjobb och tiotusentals lärartimmar?

Jag tänkte ställa frågan till finansministern. Han har i dag medverkat till ett regeringsbeslut om att dra in ett driftstillstånd för ett aggregat i Barsebäcksverket. Ett sådant beslut innebär ju att innehavaren av tillståndet får rätt till ersättning. Jag vet att Finansdepartementet aldrig skulle ha medverkat till ett sådant beslut utan att ha skapat sig en bild av vilka kostnader detta kan åsamka statsverket.

Därför vill jag fråga finansministern: Kan finansministern inför kammaren och Sveriges folk ge någon bild av vilken kostnad – gärna uttryckt i antalet vårdplatser och lärartimmar, som Kjörnsberg var inne på – dagens beslut åsamkar statsverket?

Anf. 54 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Det är ingen ny debatt Lars Leijonborg startar, men den är ändå viktig. Frågan är: Vilka kostnader har vi för att ställa om energisystemet? När blir de som störst? När blir de som minst? Vår bedömning är att om vi gör omställningen av energisystemet under en lång tid, om vi börjar nu och genomför den planerat, begåvat, lugnt och sansat så blir kostnaderna lägre än om vi genomför omställningen snabbt och hafsigt. Det är de två alternativ som vi står inför. Leijonborgs alternativ är tydligen att genomföra omställningen kort och snabbt. Därför måste frågan bli: Är vårt alternativ ett dyrare eller ett billigare alternativ? Vår bedömning är att det är billigare.

Värdet av Barsebäck kan variera. Det finns de i kammaren som gärna vill att staten skall lägga ut mycket pengar. Det har jag hört i inlägg tidigare. Men det finns också de som har en annan uppfattning. Jag har Finansstidningen från i går här. Barsebäcks drift kostade mer än elpriset, står det.

Anf. 55 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är svårt att se att det som nu sker är begåvat. De alternativ som diskuteras är att bygga ut vattenkraften, att öka gaseldningen eller att importera elektricitet från Ignalina i Litauen. Inget av de tre alternativen verkar särskilt begåvat.

Varför skall det vara så svårt att ge ett svar på min enkla fråga? I vilken storleksordning ligger den räkning som statsverket kommer att få betala till Sydkraft för att man nu drar in driftstillståndet? Vi kan prata runt om alternativkostnader och sådant, men detta är ju en utbetalning som skall ske från staten. För att medborgarna skall kunna bedöma detta vore det väldigt bra att veta om det handlar om 2,7 miljarder, 9,5 miljarder eller 16,3 miljarder. Ge oss ett begrepp om vilket skadestånd regeringen i dag har förorsakat det svenska statsverket!

Anf. 56 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Lars Leijonborg hör till dem som i folkomröstningen gick ut och uppmanade svenska folket att rösta för att avveckla kärnkraften. Nu säger han att det är omöjligt att stänga av *en* av dessa tolv reaktorer. Var Lars Leijonborg ute och ljög för svenska folket när han drev kampanjen för att gå bort från kärnkraft till något annat alternativ? Lars

Leijonborg säger fortfarande att kärnkraften skall stängas av, men att det inte går att stänga av *en* kärnkraftsreaktor utan att det får allvarliga konsekvenser. Hur hänger denna matematik ihop? Det är väl ändå inte så att Lars Leijonborg medvetet förde svenska folket bakom ljuset i samband med folkomröstningen?

Kostnaden för att stänga av måste ställas mot alternativet, dvs. Leijonborgs alternativ, nämligen att alla reaktorer stängs av samtidigt. Det är helt säkert ett dyrare alternativ än att stänga av under lång tid och på planerat sätt. Vilken den enskilda kostnaden blir för varje reaktor om man väljer Leijonborgs alternativ eller regeringens alternativ är svårt att spå om. Jag kan bara konstatera att i den artikel som fanns i Finanstidningen i går sades det att Barsebäcks driftskostnader under fjolåret var högre än elpriset.

Anf. 57 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är riktigt att jag röstade på linje 2. Jag håller fast vid den – självfallet skall kärnkraften på lång sikt ersättas av bättre energislag.

Men jag kan inte begripa varför det skall vara så omöjligt att för svenska folket redovisa kostnaden! Man kan föra det resonemang som näringsministern gör, men samtidigt är det uppenbart att det beslut regeringen fattade i dag kommer att föranleda en utbetalning från staten till Sydkraft. Det har väl också visst intresse för svenska folket att veta hur stor den är? Jag kan förstå att man av förhandlingsskäl inte kan ange beloppet så väldigt exakt. Men detta står vi ju inför vad vi än beslutar om här i riksdagen; om vi skall köpa stridsflygplan eller vad det än handlar om. Vi har ändå ett belopp att föra upp i tabellen. Men i den här tabellen står det ingenting! Det är därför jag en sista gång vädjar till näringsministern: Ge oss något begrepp om hur mycket regeringen i dag på förmiddagen har kostat svenska folket!

Anf. 58 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Nu rör vi oss i rätt riktning. Nu säger Lars Leijonborg att vi naturligtvis skall ersätta kärnkraften med ett annat energislag. Det är bra – då är vi överens om det. Den skall ersättas. Både jag och Leijonborg inser att det kostar att ersätta.

Då kommer vi till nästa fråga: Är det rätt för mig att nu ange den ersättning som Sverige är beredd att betala Sydkraft? Den frågan svarar Leijonborg på själv genom att säga att det nog inte är bra ur förhandlings-synpunkt. Det är också mitt svar. Den dagen jag anger ett belopp har jag självfallet också lagt golvet i förhandlingen. Jag företräder helt och fullt skattebetalarna. På Sydkraft har man all den expertis och all den kunskap man behöver för att förhandla i sin position. Jag skall inte lägga golvet i en sådan förhandling nu. Både jag och Leijonborg vill stänga, vi vet att det kostar och jag tror att det kostar mindre om man gör det under en längre tid.

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 59 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är en väldigt viktig fråga som är uppe. Den har engagerat svenska folket, den här kammaren och olika regeringar under decennier.

Det finns en annan aspekt på den fråga som är förknippad med regeringens beslut i dag. Den gäller det som kom ut i medierna i går om att Statens kärnkraftsinspektion är mycket oroad över säkerhetsbilden som uppstår om man stänger ett av de två Barsebäcksaggregaten. Där finns nämligen ett integrerat säkerhetstänkande. Jag vill höra regeringens svar på den problematiken, dvs. att man nu är rädd för att säkerheten vid det kvarstående verket blir betydligt sämre än när bägge två är i gång. Vore det bättre att vänta något längre, och stänga bägge verken vid ett senare tillfälle av omsorg om säkerheten med tanke på att Barsebäck ligger på ett ur geografisk synpunkt så olyckligt sätt?

Anf. 60 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Som ansvarig för kärnkraftssäkerheten kan jag konstatera att för den är det helt avgörande att vi börjar kärnkraftsavvecklingen i tid, så att vi kan få en långsam, successiv avveckling.

SKI och SSI har *inte* sagt sig vara mycket oroad över att vi nu börjar avvecklingen. Däremot har de begärt vissa extra resurser för att hantera avvecklingen, och för att hantera avvecklingen av den ena reaktorn innan man senare går vidare med den andra. De extra resurserna har SSI och SKI också fått av regeringen.

Anf. 61 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är något lättvindigt av den för kärnkraftssäkerhet ansvarige ministern att bara säga att man ger litet mer resurser. Oron gäller att det handlar om två integrerade system. Nu är man rädd för att den mest kompetenta personalen kommer att försvinna. Det är ett av de element som tas upp. Detta viftas undan med att myndigheten nu fått ett anslag. Men det är inte det som saken gäller, utan saken gäller hur man skall kunna garantera säkerheten om hälften av personalen försvinner.

Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag utgår från vad SSI och SKI själva meddelar regeringen. De meddelar att de kan se vissa problem när det gäller personalen, men att dessa problem kan mötas genom att man får extra resurser och gör extra insatser under den tid avvecklingen pågår. Jag upprepar än en gång: SKI och SSI är *inte* mycket oroad. De har fått de resurser av regeringen som krävs för att man skall kunna ta itu med avvecklingen på ett säkert sätt.

Det är också viktigt att komma ihåg att när vi bygger och startar kärnkraftverk är vi i precis samma situation. Man börjar ju med en reaktor innan man börjar med den andra. Den situationen var vi i när vi började med Barsebäck. Den ena reaktorn startade ett par år före den andra.

Anf. 63 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Det är en intressant debatt att lyssna på, och jag har svårt att låta bli att lägga mig i.

Jag antar att vi alla är överens om att åldrande reaktorer blir dyrare att hålla i gång efter hand. Det är bevisat med de tillskottsinvesteringar som har gjorts under senare år. Jag antar att vi är överens om att åldrande reaktorer inte blir säkrare med åren. De riskerar att bli osäkrare, och det är bara förstärkt kontroll som kan hålla ögat på vad som där händer.

Med anledning av det tidigare replikskiftet vill jag ställa en rak fråga till Anders Sundström som har med förhandlingarnas uppläggning att göra.

Har regeringen gett förhandlarna direktiv om att de inte fick sluta ett avtal om ersättningen innan regeringen fattade sitt beslut om avveckling av den första reaktorn?

Att jag ställer den frågan har naturligtvis att göra med att det finns två parter i det här sammanhanget som kan vara mer eller mindre villiga att snabbt komma fram till ett slut på förhandlingen.

Anf. 64 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Mitt svar på Olof Johanssons fråga är nej. Jag önskar en snabb uppgörelse. Det ligger i statens intresse, i Sydkrafts aktieägars intresse och i personalens intresse. Däremot hade jag inte tänkt mig att vi skulle ha träffat en överenskommelse innan lagen var behandlad i riksdagen. Den respekten tycker jag att vi skall ha för riksdagen. När riksdagen väl har fattat sitt beslut, har förhandlarna att så snabbt som möjligt komma fram till en lösning.

Anf. 65 OLOF JOHANSSON (c):

Fru talman! Därmed konstaterar jag att om det finns någon skuld att fördela så är den fördelad på flera parter i det här sammanhanget. Så uppfattar jag Anders Sundströms svar. Skall man göra en förhandlingsöverenskommelse måste det vara två stycken som kan enas, annars är det ingen förhandlingsuppgörelse.

Anf. 66 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag vill återgå till frågan om hur mycket det här kommer att kosta.

Skall man åstadkomma säkra reaktorer skall man satsa sina pengar på andra sidan Östersjön i Ignalina och Sosnovy Bor eller någon av de 160 mer eller mindre osäkra kärnkraftsutbåtarna i Murmanskområdet. Det kan vi väl ändå vara överens om. Detta är ett slöseri.

Min fråga är till finansministern. Nu kommer ett skadestånd att betalas ut. Det kan ske ganska snart om regeringen får som den vill, nämligen att rättsprocessen glider snabbt på. Det är möjligt att det blir så. Då är min fråga till finansministern: Hur hanterar finansministern detta skadestånd i vårpropositionen? Kommer vi där att få se en summa reserverad för denna kostnad, precis som man har i andra sammanhang för planerade stridsvagnsinköp, Öresundsbro och andra offentliga upphandlingar?

***Fel! Okänt
växelargument.***

Anf. 67 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig återigen säga att när det gäller frågan om att anvisa medel för inlösen av denna reaktor är det regeringens uppfattning att vi inte skall annonsera en sådan summa. Vår bedömning är att detta blir golvet i förhandlingarna. Vi skall först ha kommit så långt i förhandlingarna att vi kan se att det går att nå en uppgörelse. Vi skall också ha ett hum om hur den uppgörelsen kommer att se ut innan vi ger oss in i detta.

Jag vill än en gång säga att i den här situationen, med en avveckling, har alla här i riksdagen ställt sig bakom att vi skall ta de samhällsekonomiska kostnaderna för detta. Det är bara frågan om när vi skall ta dem och på vilket sätt det blir billigast. Min bedömning är att det blir billigare om vi gör det under en längre tid. Det visar ju också oron för avstängningen och för att det skall vara problem med att få fram personal redan när den första reaktorn stängs av. Hur skall det då bli när hela programmet avvecklas?

Anf. 68 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Näringsministern svarar inte på min fråga. Jag frågade inte efter de samhällsekonomiska kostnaderna. Jag ställde den mycket mer begränsade frågan: Vad kostar detta statsbudgeten? Vad kostar detta de svenska skattebetalarna?

I andra sammanhang har regeringar kunnat göra mycket stora upphandlingar av t.ex. stridsvagnar, robotar, Öresundsbron utan att detta har mörkats av respektive statsråd. Upp till bevis och ge oss klarhet nu, Anders Sundström! Sluta mörka om kostnaderna! Denna kostnad måste vägas mot andra utgifter, vare sig det gäller lärare, vårdplatser eller något annat.

Anf. 69 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag förstår att Hamilton gärna vill ha något slags monopol på sanningen. Men det är faktiskt inte så att det blir dyrare om man stänger av kärnkraften successivt under lång tid än om man gör det under kort tid. Det är faktiskt inte så att man kan säga att den korta tiden alltid är det billigaste alternativet. Vi har den uppfattningen att om man skall ställa om energisystemet – vilket jag och Leijonborg har rekommenderat i en folkomröstning och vilket Hamilton kanske också gjorde – skall vi också ta kostnaderna för detta.

Vid vilken tidpunkt denna kostnad uppstår i statsbudgeten beror ju väldigt mycket på vilket förhandlingsresultat det blir och vilken typ av ersättning Sydkraft kommer att erbjudas och kommer att acceptera. Det begriper faktiskt Hamilton om han vill begripa det.

Försäkringskassornas arbetssituation

Anf. 70 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag har en fråga om situationen på försäkringskassorna. Jag vänder mig till statsrådet Maj-Inger Klingvall.

I dag är situationen hårt ansträngd på försäkringskassorna. För någon vecka sedan kunde vi läsa om att detta kulminerade i och med att nya ansökningar om bostadsbidrag osv. skulle handläggas. I dag blir långa

handläggningstider och onödigt lång väntan på pengar många gånger mer en regel än ett undantag. Jag och Maj-Inger Klingvall har diskuterat det här förut i kammaren. Så tidigt som för ett år sedan tog JO också upp detta i sin kritik. Han sade då att vi kunde befara att rättssäkerheten kanske inte var vad den borde vara för den enskilde medborgaren.

Snart kan vi vänta oss en ny topp i försäkringskassans arbetsmängd. Det sker i april när vi övergår till en sjuklöneperiod på två veckor. Då kommer ca 160 000 nya sjukdomsanmälningar per år som man kommer att behöva administrera utan att man får något extra tillskott. Då har jag en fråga till statsrådet. Finns det någon beredskap och strategi för att möta denna ökade arbetsmängd för att förhindra att rättssäkerheten ställs helt åt sidan?

Anf. 71 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Jag är själv ofta ute och besöker kassorna. Jag tror mig känna till förhållandena rätt väl. De ser olika ut, men på många håll är det ansträngt. I den meningen har Marie Engström rätt.

Inför det här budgetåret anvisade vi extra pengar till försäkringskassornas administration. De extra medlen uppgår till 200 miljoner. Den bevakning vi har och den beredskap som finns är att vi behandlar den här frågan tillsammans med alla andra budgetfrågor nu när vi förbereder vårbudgeten.

När det gäller den konkreta frågan om sjuklöneperioden vill jag säga att det också är viktigt att känna till att när sjuklöneperioden förlängdes till fyra veckor innebar det inget avdrag på administrationsanslaget. Det har varit oförändrat sedan dess.

Anf. 72 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Dessa 200 miljoner kronor var viktiga pengar som försäkringskassan fick. Problemet är att de togs från nödvändiga insatser i ett kommande samverkansprojekt.

Det är ju inte bara en ny sjuklöneperiod som vi kan se fram emot. Vi har en stor pensionsreform som skall sättas i sjön. Vi har omställningsproblem att brottas med inför millennieskiftet osv. Jag vet att det är väldigt lätt att alltid ropa på mer resurser, men i det här sammanhanget vore det kanske viktigt. Man måste kanske ställa sig frågan om vi har ett välfärdssystem som svenska folket inte kan ta del av på ett tillräckligt rimligt och rättvist sätt. Jag tycker att socialförsäkringsministern bör utveckla detta i sitt svar.

Anf. 73 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! De extra 200 miljoner som försäkringskassorna har till sin administration under det här året har tagits fram genom omprioriteringar. De har varit ett betydelsefullt tillskott för att klara av de viktiga uppgifter som administrationen har.

Sedan pågår ett stort arbete både när det gäller millennieskiftet och när det gäller det reformerade pensionssystemet. Jag är övertygad om att det kommer att gå bra för försäkringskassan att klara av den här stora omställningen. Det görs mycket stora ansträngningar nu för att administ-

**Fel! Okänt
växelargument.**

rationen skall fungera både när det gäller millennieskiftet och när det gäller det reformerade pensionssystemet.

Asylpolitiken

Anf. 74 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Pierre Schori som gäller asylpolitiken. Frågan har aktualiserats den här veckan genom amerikanska UD:s rapport till kongressen om omvärldens inställning till de mänskliga rättigheterna.

Frågan gäller Sveriges tolkning av s.k. säkert tredje land. Man menar att vi har en för vid tolkning av det.

Min konkreta fråga till statsrådet är: Anser regeringen att ett land för att klassas som säkert tredje land måste ha anslutit sig till FN:s flyktingkommission?

Anf. 75 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! I regel ja.

Anf. 76 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Det var ett kort svar, som jag ändå inte är nöjd med eftersom svaret var "i regel". Ett ja, rätt och slätt, hade jag varit mycket nöjd med. Eftersom svaret var i regel ja, vill jag ha en utveckling av vilka undantagen är.

Anf. 77 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Undantagen kan röra sig om ett enskilt fall. Det kan vara en person som har bott länge i ett land som är i ett slags gråzon, dvs. som inte har undertecknat Genèvekonventionen. Denna person har bott länge i det landet, har anknytning där, och har ändå av olika skäl kommit till Sverige och ansökt om asyl. Man har funnit att personen eller familjen i fråga inte har skyddsbehov här. Man gör bedömningen att de kan fortsätta att leva i det land där man har anknytning, där ingenting har hänt tidigare och där man har släkt och familj.

Det är exempel på ett sådant fall.

Anf. 78 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Jag undrar om Pierre Schori anser att man i bedömningen från amerikanska UD:s sida på något sätt har missuppfattat den asylpolitik vi för i Sverige.

Anf. 79 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Amerikanska *State Department's* kritik i det här fallet är skev och missvisande. Vi har ingen restriktivare politik än USA. Om man exempelvis är förföljd eller hotas av dödsstraff får man asyl i Sverige. Man avrättas inte.

Anf. 80 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Tack. Jag har en fråga till miljöministern.

I dagarna har det utkommit ett dokument som berör ett paketmöte inför gemenskapens miljölagstiftning. Där finns upptagna en del av de punkter som EU kritiserar Sverige för att inte ha levt upp till. I EU-omröstningen var ett av argumenten att vi skulle vara påtryckare på miljöområdet inom EU. Nu ser det ut som om vi har hamnat i svansen och inte ens lever upp till de krav som EU ställer.

Jag skulle vilja ställa en fråga när det gäller skogen, eftersom vi i dagarna kan se hur man, under protester från miljöorganisationerna, skövlar ett mycket artrikt område i Bohuslän. Där ser vi just att mycket litet av vår skogsmark är skyddad. Därmed har vi också ett mycket dåligt skydd för de arter som finns. Vad ämnar miljöministern göra för ett bevarandeskydd?

Anf. 81 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Får jag börja med att kommentera paketmötet. Det är alltså ett möte som man regelbundet håller med samtliga medlemsländer för att gå igenom olika frågor. Det stämmer alltså inte, som man uppgav i någon nyhetssändning, att detta var ett speciellt möte för att Sverige var särskilt dåligt på miljöområdet.

Det är ett regelbundet återkommande möte där frågor ställs. Ingen kritik framförs än så länge, utan man ställer frågor kring ett antal områden.

Däribland ställs frågor när det gäller naturvården. De frågorna är mest av teknisk art, dvs. att vår lagstiftning inte tekniskt är utformad på det sätt som EU-lagstiftningen är.

När det gäller innehållet, dvs. hur mycket mark vi skyddar, är det ett område där vi har fått beröm av EU-kommissionen eftersom Sverige är ett av de länder som har skyddat mest mark och anmält mest skyddad skog och flest skyddade fågelområden till EU.

Trots det berömmet är jag inte nöjd. Jag tycker att det finns mycket skyddsvärd skog som vi skulle behöva skydda och som vi med dagens begränsade ekonomiska resurser inte klarar att skydda. Därför har regeringen gett en speciell förhandlare i uppdrag att ta fram en lösning med skogsnäringen så att vi klarar att skydda den skyddsvärda skogen i Sverige.

Anf. 82 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det låter bra med en speciell förhandlare, men under tiden skövlas skogen. Inte minst i de södra delarna av Sverige är det ett stort hot eftersom man där har generationsskiftningar. Det har inneburit att den nya generation som tar över tvingas att skövla skogen för att finansiera sitt skogsmarksköp.

Vi har inte särskilt mycket areal skyddad. Det är oerhört litet. Det är 700 arter som är hotade. Många av dem finns i just de här områdena. Det gäller att rappa på och se till att de här områdena blir skyddade, eller att man åtminstone får någon form av stopp för avverkningen så att man inte riskerar att det som man sedan vill bevara blir skövlat under tiden man

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

utreder. Det går ju inte att få skogen att växa upp igen och att få de arter som fanns där att flytta tillbaka till ett område som ser helt annorlunda ut.

Anf. 83 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Förhandlaren skall alltså vara klar före sommaren och agera skyndsamt, just för att se till att inte fler skyddsvärda skogar avverkas. Dessutom är det viktigt att komma ihåg att det inte bara är staten som har ett ansvar här. Skogsägarna själva har faktiskt ett stort ansvar.

Det har ofta framförts i debatten att skogsnäringen inte har råd att ta ett större eget ansvar. Det kan ändå vara intressant att jämföra kostnaden för den senaste pensionsdebatten, som gäller skogsnäringen, med vad vår senaste nationalpark, Trestickla, kostade. Det är ungefär samma kostnad för en nationalpark som för en VD-pension.

Anf. 84 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det här med skogarna är mycket akut. Många skogsägare börjar inse att samhället intresserar sig för de få ur- och naturskogar som finns kvar. Det är oerhört litet; ungefär 2 % av skogarna är naturskogar. Så litet som 4 % är vad vi kallar urskogar. Det avverkas som aldrig förr det här året. Ett sätt att komma till rätta med detta vore att snabbt inrätta interimistiska naturreservat i de här skogarna. Då har regeringen, enligt lagen, tre år på sig att plocka fram pengarna. Då skulle vi få det skydd som behövs nu.

Jag undrar om miljöministern är intresserad av att ta till den möjlighet som faktiskt finns i lagen att inrätta interimistiska naturreservat, främst i ur- och naturskogar.

Anf. 85 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är de lokala och regionala myndigheterna som skall ta initiativ till naturreservat. Tanken bakom den här förhandlingsmannen, som skall försöka förhandla fram en lösning med skogsindustrin, är att han skall kunna göra en överenskommelse som innebär att en skogsägare låter bli en avverkning nu för att i stället få ersättning ett antal år framåt. Han kan också titta på alternativet med exempelvis stiftelser för att se till att man samlar en större summa pengar.

Jag vill däremot inte föregripa den förhandling som sker nu under våren med att uttala mig för exakt vilken lösning man bör använda.

Anf. 86 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Det är nog tyvärr många skogsägare som gärna vill föregripa diskussionen genom att avverka i år.

En annan fråga som också tangerar detta är Assi Domäns agerande. Vi kan se att Assi Domän i många fall under de år som varit har sålt just den typ av områden som har mycket höga biologiska värden. Askö i Sörmlands skärgård är ett exempel, liksom det aktuella exemplet i Stenungssund.

Kommer miljöministern att se till att staten som majoritetsägare för en diskussion med Assi Domän och ser till att man inte säljer de här områdena, som vi vet har höga biologiska värden? Effekten blir alltid att om någon har betalat ett miljonbelopp, så avverkar man.

Anf. 87 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Assi Domän skall naturligtvis uppfylla samma krav som vi ställer på alla skogsägare och skogsnäringen, dvs. ta ett ansvar för den biologiska mångfalden. Jag vill framhålla att Assi Domän är en av dem som nu ingår i certifieringen. Skogscertifieringen tycker jag är ett av de mest glädjande exemplen under senare år, som jag tror kommer att bidra till att öka den biologiska mångfalden.

Prot. 1997/98:62

5 februari

Frågestund

Introduktion av euron

Anf. 88 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! En fråga till finansministern. Euro Info Centre har frågat 500 företag i Sverige hur de förbereder sig för den kommande eurointroduktionen. 80 % tror att de kommer att påverkas. Trots det säger endast 14 % att de har börjat förbereda sig. Över hälften vet inte ens vilken tidtabell som gäller för EMU-projektet ute i Europa. Det här visar att de har lyssnat för mycket på regeringen. De ledande i regeringen har sagt att man inte har en aning om vad man tycker i den här frågan men att man gärna skall lyssna på andra.

Problemet är att man inte ser det tåg som här kommer, den uppenbara introduktion av euron som kommer att inverka på svensk ekonomi. Än värre är att regeringen enligt uppgifter har tackat nej till särskilda pengar, en välkommen skatteåterbäring som vi skulle kunnat få och som kunde användas för att informera om hur euron kommer att påverka svenska företag trots det olyckliga förhållandet att vi har valt att stå utanför.

Hur vill finansministern kommentera detta?

Anf. 89 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag vet inte om jag skall svara på frågan. Jag fick ju höra att ett av problemen var att man lyssnar för mycket på regeringen. Det är då risk för att ytterligare några kommer att lyssna på vad regeringen säger. Jag skall trots detta svara på frågan.

Det är viktigt att pengar som vi tar emot från EU eller från annat håll inte är sådana att det kan uppfattas som att vi bedriver en propaganda-kampanj i en viss riktning. Vi skall inte använda skattebetalarnas pengar för detta. Det är oerhört viktigt. Det finns olika uppfattningar, och det måste vi respektera. Däremot finns det självklart ett intresse av objektiv saklig information om vad projektet innebär för Sverige i den situation som kommer att gälla i Sverige, som inte går med vid starten.

Vi bedriver från regeringens sida sedan 1996 ett omfattande arbete med de s.k. praktiska euroförberedelserna. De har kommit långt, och de fortsätter. För att ytterligare förstärka det här har regeringen beslutat att införa en referensgrupp, som kommer att ha sitt första sammanträde på måndag. Dit har inbjudits företrädare för en rad näringslivs- och arbetsmarknadsorganisationer. Det är ett sätt att ytterligare sprida information och markera vikten av att Sverige hanterar den situation som kommer att uppstå. Vi kommer ju att beröras även om vi står utanför valutaunionen.

Anf. 90 FREDRIK REINFELDT (m):

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fru talman! Detta illustrerar hur man brukar arbeta. Här tillkallas diverse grupper och intresseföreträdare för att diskutera, men det intressanta med undersökningen är att ute i verkligheten, bland riktiga företagare, är kunskapen mycket låg. Det är ett stort problem, eftersom de samtidigt medger att de förmodligen i mycket stor omfattning kommer att påverkas av euron, även om Sverige står utanför.

Det kittlar då ändå litet att försöka använda pengar inte för propaganda men för rak och ren information om att euron introduceras redan vid nästa årsskifte och även om när sedlarna skall komma i omlopp. Vi har flera stora företag som har meddelat att de vill gå över till euro i sina koncernbalansräkningar och ta fram årsredovisningar på liknande sätt. Vi vet att underleverantörer kanske kommer att få krav på sig att ställa ut fakturor och offerter i euro.

Vi bör så gott vi kan stödja våra företagare som bedriver handel och skapar nya riktiga jobb att lära sig mer i en fråga där de uppenbarligen inte kan så mycket. Jag tycker att regeringen skall tänka om och utnyttja de medel som finns.

Anf. 91 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Visst skall vi fortsätta att vara aktiva och att sprida information, och jag hoppas att alltfler kommer att lyssna på den informationen, trots det som Fredrik Reinfeldt sade.

Jag är inte så orolig i den här frågan. Jag menar att den är under betryggande kontroll. Det finns naturligtvis ett stort kunskapsbehov, som ännu inte är mättat. Vi har ett ansvar från regeringen, och vi bedriver ett mycket omfattande arbete inom statsförvaltningen och i samarbete med näringsliv, konsumentorganisationer och många andra instanser.

Det finns också ett ansvar ute i näringslivets organisationer. Industrieförbundet, som vi tidigare har talat om, kunde använda en del av sin kraft åt att sprida sådan här information också bland de egna medlemmarna.

Jag tror att vi kommer att kunna hantera det här på ett bra sätt. Jag är i grunden positiv till redovisning i euro. Det är en fråga som vi från regeringens sida arbetar med, och det finns en möjlighet att genom lagstiftning öppna för detta i framtiden.

Anf. 92 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag skall koncentrera mig i denna fråga. Det är tydligt att det gemensamma informationsprojekt som EU-kommissionen och EU-parlamentet erbjuder den svenska regeringen att delta i, vilket den svenska regeringen vägrar, inte har karaktären av kampanj eller propaganda. Dess syfte är att göra det möjligt att säkerställa att informationsbudskapet och metoderna är skraddarsydda för den nationella kulturen och strukturen. Detta gäller för de olika medlemsländerna, bl.a. för Sverige. Dessutom skall subsidiaritetsprincipen användas.

Mot denna bakgrund undrar jag hur finansministern kan vägra att ta emot denna möjlighet, mot bakgrund av att småföretagarna inte vet vad det rör sig om och att de efterfrågar information.

Anf. 93 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har redan svarat på den frågan. Min bedömning är den att vi inte skall ta emot pengar för detta ändamål. Jag vill inte utesluta att det i framtiden kan uppstå ett annat läge, men jag tycker inte att det nu vore lämpligt. Vi bedriver ett mycket omfattande arbete. Detta kommer säkerligen att föranleda informationsinsatser. Jag menar att det finns möjlighet att få praktisk, neutral och opartisk information, och detta är en av de frågor som vi kommer att diskutera i den referensgrupp som har sitt första sammanträde på måndag.

Privata hushållstjänster

Anf. 94 INGBRITT IRHAMMAR (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Erik Åsbrink.

Oacceptabelt många människor är fortfarande arbetslösa. Det finns åtskilliga, bl.a. pensionärer och barnfamiljer, som vill få privata hushållstjänster utförda, om bara priserna blir rimliga. Det finns flera människor som vill utföra de här tjänsterna. Tyvärr utförs dessa i dag i alltför stor omfattning svart.

Det krävs insatser för att fler skall komma i jobb. Det finns förslag från Centerpartiet och från andra partier här i riksdagen om att göra dessa tjänster billigare. Är regeringen beredd att i vår lägga fram ett förslag som gör det möjligt för fler att anlita de här tjänsterna?

Anf. 95 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det här är en fråga som vi har diskuterat en hel del, inte minst på senare tid. Det har säkerligen framgått att vi från regeringens sida har en öppen attityd att pröva olika tänkbara möjligheter på det här området. Det kan ske på olika sätt. Det kan ske försöksvis. Det har visats intresse från Stockholm, och man lär arbeta med dessa frågor för att återkomma med ett konkret förslag till regeringen senare i år. Jag skall med stort intresse titta på det.

En annan möjlighet som kan komma att öppna sig är att man inom EU:s ram tillåter en differentiering av momsen, så att vi kan ha en lägre moms för vissa tjänstesektorer. Öppnar man den möjligheten kan vi sedan på svenskt håll fatta beslut i frågan om vi vill införa den möjligheten i Sverige. Vi har en öppen attityd inför att diskutera detta. Vi har ännu inte tagit ställning till hur detta exakt skall ske, men det är självklart viktigt att vi har en öppen och pragmatisk attityd när det gäller olika åtgärder för att stärka sysselsättningen.

Anf. 96 INGBRITT IRHAMMAR (c):

Fru talman! Det är tacknämligt att regeringen har en öppen attityd. Jag vill peka på ett förslag som vi centerkvinnor har velat lyfta fram, eftersom det inte kostar någonting, nämligen att helt ta bort arbetsgivaravgifterna på en lönesumma upp till exempelvis 300 000 kr. Det kan också ske upp till någon annan nivå.

Det kommer i dag inte in några arbetsgivaravgifter till staten i detta sammanhang, men på den här vägen skulle det skapas möjligheter härtill.

**Fel! Okänt
växelargument.**

Jag tycker för övrigt att man bör kunna vara mycket öppen och tänka sig en frizon över hela landet.

Anf. 97 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Visst skulle vi kunna göra hela Sverige till en frizon. Jag är inte alldeles säker på att kalkylen stämmer, dvs. att det inte skulle kosta en krona att slopa arbetsgivaravgiften för en viss typ av arbete. Så enkelt är det nog inte. Vi får naturligtvis väga kostnader som kan finnas för olika typer av lättnader mot de positiva effekter som vi kan få i form av sysselsättning och därmed minskad belastning på olika bidragssystem. Det är den kalkylen som är den intressanta.

Det är mycket möjligt att den leder fram till att vi vidtar konkreta åtgärder. Vi arbetar med detta, och vi skall återkomma i frågan.

Anf. 98 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Det är glädjande att finansministern säger att man har en öppen attityd. Finansministerns kollega på Arbetsmarknadsdepartementet hade såvitt jag förstår inte en sådan attityd i TV i går kväll. På den punkten var det alltså ett klargörande.

Jag skulle vilja ställa frågan till finansministern mot bakgrund av att det sedan 1974 har varit så få personer som faktiskt har ett jobb. Inte under hela min livstid har det varit en så låg andel av svenska folket som har ett jobb som man kan försörja sig på.

Anser finansministern att det spelar stor roll ifall man kan komma i gång snabbt eller om man lika gärna kan vänta, om det spelar stor roll ifall det sker i form av riktiga jobb i riktiga företag eller om det sker i form av en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, vilket statsministern tycks tycka vara ett lika bra alternativ?

Anf. 99 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag vet inte riktigt hur Karin Pilsäter gör när hon finräknar på sysselsättningen. Jag konstaterar att den är väsentligt större i december 1997 än den var ett år tidigare. Det är en ökning av sysselsättningen med 23 000 personer. Så kort är väl inte Karin Pilsäters livslängd att inte detta har medhunnits? Men skämt å sido. Det är oerhört viktigt att vi på bred front arbetar med åtgärder för att stärka sysselsättningen. Tjänstesektorn, hushållsrelaterade tjänster kan vara en mindre del av ett mycket vidare sysselsättningsprogram.

Jag är för min del optimist när jag ser hur konjunkturuppgången går framåt, hur svensk ekonomi stärks undan för undan. Vi kommer att se en ökad sysselsättning på svensk arbetsmarknad. Vi kommer att se det i den privata tjänstesektorn och förhoppningsvis också på andra håll. Vi skall naturligtvis göra allt vad vi kan från regeringens sida för att stödja den utvecklingen.

Anf. 100 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Jag vill bara meddela att det inte är jag som finräknar utan Statistiska centralbyrån. Jag har fullständig tilltro till dess förmåga att räkna. Hittills under hela mandatperioden har minskningen blivit

28 000 jobb. Man får faktiskt gå tillbaka ända till 50-talet för att hitta en lika låg andel.

Prot. 1997/98:62
5 februari

Anf. 101 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har stor tilltro till Statistiska centralbyråns förmåga att räkna. Jag har inte lika stor tilltro till Karin Pilsäters förmåga, eftersom uppgifterna är felaktiga. Sysselsättningen är högre nu än vad den var under den borgerliga regeringstiden. Sysselsättningen har börjat öka. Jag går på Statistiska centralbyråns uppgifter när jag konstaterar att 23 000 nya jobb har tillkommit jämfört med situationen för ett år sedan. Detta är fakta.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 102 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Fru talman! Det finns en opinion som vill få hjälp med hushållstjänster. Det finns människor som vill arbeta med detta hellre än att vara arbetslösa. Nu senast var det socialdemokraterna i Stockholm som ville få hjälp av regeringen att ha försöksområde i Stockholm.

Jag tycker att det är positivt att finansministern nu säger att man är öppen för en frizon eller försök i hela Sverige. Ta Danmark som ett exempel. Där gjorde man ett mycket lyckat försök som nu har permanentats av socialdemokraterna där nere, där staten gör en vinst på detta system. Man frigör pengar från hushållen som sedan beskattas med statliga bidrag.

Har regeringen någon samlad uppfattning? Vad är egentligen regeringens linje? Vill man öppna för hushållsservice i hela Sverige? Varför tvekar regeringen med att göra en svart sektor vit då det skapar fler nya jobb och inte kostar staten något?

Anf. 103 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Man kan föra en nyanserad diskussion om dessa saker. Jag har sagt att vi skall ha en öppen och pragmatisk attityd. Det måste man ha när man har behov av att stärka sysselsättningen. Det är därför jag visar denna öppna attityd. Det är samma attityd som övriga statsråd har visat. Men vi skall inte påstå att det är problemfritt och bekymmersfritt.

Den här idylliska beskrivningen av Danmark stämmer inte överens med den bild jag har fått av en kollega, inte till Michael Stjernström men väl till Karin Pilsäter, nämligen den danska ekonomiministern. Hon är måttligt entusiastisk och menar att det program man där har introducerat inte är någon stor succé. Det kostar för övrigt pengar. Det är inte gratis.

Vi får se upp så att vi inte skapar en situation med nya klassklyftor, där det går subventioner till en välbeställd grupp människor och andra människor får dåligt betalda jobb och hamnar i ett starkt beroendeförhållande. Man måste ändå vara varsam när man går in i och diskuterar den här typen av lättnader.

Som sagt: En pragmatisk och öppen attityd för att se hur vi kan stärka sysselsättningen och få den privata tjänstesektorn att utvecklas ytterligare skall vi naturligtvis ha.

Anf. 104 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja veta, när regeringen nu räknar på det här med hushållstjänster och subventioner i olika former, om också kommunernas hushållstjänster i form av hemtjänstpersonal kommer att ingå i beräkningen, så att det också för kommunerna blir billigare att erbjuda de gamla service. I dag är det väldigt många gamla som inte får den hjälp med städning som de skulle vilja ha därför att man säger från kommunerna att de inte har möjlighet och råd. Man har också sagt att det räcker med att få städat var tredje vecka. Väldigt många av våra gamla mår dåligt i dag av att få för litet service, för litet hjälp. Det känns väldigt märkligt om den friska delen av befolkningen som har råd får subventioner, medan kommuners tjänster inte subventioneras.

Därför vill jag veta: Kommer kommunernas tjänster att ingå i beräkningarna?

Anf. 105 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det väcktes viktiga frågor i detta inlägg. Det visar faktiskt på komplikationerna att introducera sådana här selektiva subventioner. De hallelujastämningar som kommer från vissa håll motsvaras inte riktigt av verkligheten när man tittar närmare på det. Jag tycker att Marianne Samuelsson just har beskrivit en av komplikationerna. Vad händer med de icke-privata tjänstesektorena? Vad händer med exempelvis hemtjänster? Det finns berättigade önskemål om att det skall bli billigare och bättre och större volymer. Hur hanterar vi detta om det plötsligt uppkommer en subvention som går till dem som anlitar privat städhjälp, eller vad det nu kan bli fråga om? Det här visar att vi noga måste tänka igenom frågan innan vi slutligen tar ställning. Annars kanske vi gör stora misstag som vi sedan får ångra.

Anf. 106 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad. Jag tackar frågeställare och regeringen.

10 § Svar på interpellation 1997/98:102 om konsekvensen av EU:s inre marknad

Anf. 107 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Marianne Samuelsson har frågat mig vad regeringen avser att göra för att företag som Lear Corporation ej skall tvingas avskeda personal samt vilka åtgärder regeringen planerar för att motverka de för svenska företag och löntagare negativa konsekvenserna av EU:s inre marknad.

Låt mig först påpeka att regeringens bestämda uppfattning är att konsekvenserna av den inre marknaden i allt väsentligt är positiva. Att människor, kapital, varor och tjänster kan röra sig fritt i Europa innebär, som Marianne Samuelsson själv konstaterar, att kapital och investeringar kanaliseras till de områden där de bäst kan utnyttjas ekonomiskt. Genom Sveriges deltagande i EU:s inre marknad har vi fått tillgång till en ny hemmamarknad som består av 380 miljoner människor. Detta är själva

grunden för ekonomisk utveckling och välstånd. Förutsättningarna att klara sig i rådande konkurrens på såväl den inre som den internationella handelsarenan bygger på att skapa lika förutsättningar för marknadens aktörer. Detta tillgodoses i stor utsträckning genom de regler som finns i EU.

En av förutsättningarna för att kunna bedriva en aktiv och framgångsrik näringspolitik som skapar nya arbetstillfällen och bidrar till en positiv ekonomisk utveckling är att locka till sig nya investeringar från utlandet. Sverige har lyckats bra med detta även om vi kan bli ännu bättre. När det gäller utvecklingen av de inhemska direktinvesteringarna kan man konstatera att det var först sista kvartalet 1994 som investeringarna verkligen tog fart, detta trots att den stora deprecieringen av kronan ägde rum redan 1992 och att kännedomen om EES-avtalet fanns redan under 1993.

Detta tyder på att det fanns ett uppdämt behov av expansionsinvesteringar men att industrin avvaktade tills säkerheten fanns om ett svenskt EU-medlemskap. Det innebär emellertid inte att vi är konkurrenskraftiga inom alla områden. Exempelvis har vi svårt att konkurrera med låglöneländer om vissa typer av investeringar. Lösningen på det problemet är inte i första hand statligt stöd utan satsning på kompetensutveckling och på utveckling av de områden där vi har fördelar.

När Lear Corporation etablerades i Sverige 1991 och tog över Saabs bilstolstillverkning i Trollhättan och Volvos i Bengtsfors sysselsattes sammanlagt 900 personer på dessa två orter. Jobben utgjordes nästan uteslutande av rena produktionsjobb inom textil och metall. Antalet sysselsatta på de två orter där man tog över 1991 är i dag närmare 1 700 personer, och strukturen på verksamheten har ändrats. En väsentlig del av den textila verksamheten ligger utanför Sverige. Det beror på att Sverige har mycket svårt att konkurrera med vissa länder om den typen av jobb.

Däremot kan Sverige konkurrera på andra områden. När Lear 1993 etablerade ett nytt tekniskt centrum i Europa förlades det till Sverige, bl.a. i konkurrens med Tyskland. Lears Tekniska Centrum i Trollhättan som 1993 startade med 15 konstruktörer sysselsätter i dag över 150 konstruktörer och tekniker.

Jag vet att detta är en klen tröst för de anställda inom Lears sömnadsverksamhet i Bengtsfors. Man skall emellertid inte måla den dagsaktuella situationen alltför svart. De tidningsuppgifter Marianne Samuelsson refererar om att Lear Corporations Europachef planerar för flytt av sömnadsverksamhet från Bengtsfors till Portugal eller Polen har dementerats av företaget. Enligt uppgift från företagets svenska ledning är man inom Lear helt överens om att det för dagen inte är aktuellt att flytta sömnad från Lear i Bengtsfors men att sömnadsverksamheten på lång sikt bör koncentreras till färre anläggningar i Europa.

Regeringen äger inga instrument som kan förhindra företagens rationaliseringsbeslut. Det är inte heller önskvärt med den typen av statliga ingrepp. Däremot kan regering och riksdag föra en politik för ökad tillväxt. En förutsättning för att Sverige skall kunna öka tillväxten och sysselsättningen i en globaliserad ekonomi är att vi kan erbjuda goda generella betingelser för näringslivet genom bl.a. väl utbyggd infrastruktur, rimliga skatteregler, god kompetens- och kapitalförsörjning samt långsiktigt fasta nationella och internationella spelregler för företagen. Dynamiken i ekonomin måste vara hög så att nya och växande verksam-

*Fel! Okänt
växelargument.*

heter utvecklas. Det är därför viktigt att få till stånd en hög förnyelsetakt med ett snabbt flöde av ny teknik, nya produkter och produktförbättringar.

Regeringens arbete med att sanera den svenska ekonomin är kanske den viktigaste insatsen för att skapa bättre konkurrensförutsättningar för svenska företag så att dessa kan öka sin sysselsättning. Saneringsarbetet har bl.a. lett till att vi nu har en stabil valuta och en mycket låg räntenivå. Olika åtgärder för att öka tillväxten har vidtagits. I den regionalpolitiska propositionen senare i år avser vi att återkomma med ytterligare åtgärder i detta syfte. Härigenom skapas möjligheter för många företag att växa om förutsättningarna i ett enskilt företag skulle svikta.

De negativa konsekvenser som kan uppkomma vid strukturförändringar bör vi ha goda möjligheter att hantera inom ramen för den nationella regionalpolitiken. Det är riktigt att EU förbjuder stöd som snedvrider konkurrensen, men det är trots allt accepterat att med olika stödsatser bidra till att ny verksamhet kommer fram i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Bengtsfors kommun tillhör stödområde 2 och är därmed regionalpolitiskt prioriterad. Det innebär att det bl.a. finns möjlighet för länsstyrelsen, NUTEK och regeringen att lämna regionalpolitiskt företagsstöd. Därtill kan stöd lämnas till allmänna näringslivsutvecklande projekt. Däremot varken kan eller bör regeringen försöka ingripa när ett enskilt företag avser att ändra sin struktur och flytta produktion från ett ställe till ett annat. Lokaliseringsbeslut är företagets ansvar medan statsmakternas uppgift är att skapa goda generella villkor för näringslivet och att stödja vissa regioner.

Anf. 108 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag förstår att näringsministern har haft problem med att hinna med detta långa svar. Det var ju en lång föreläsning utan några svar. Det hade gått att svara betydligt snabbare. Min första fråga var vad regeringen avser att göra för att ett företag som Lear Corporation inte skall tvingas avskeda personal. Det hade räckt att näringsministern hade svarat: "Ingenting." Det är precis det detta långa svar innehåller. Han kan inget göra och tänker inget göra. Möjligen om detta innebär att jobben försvinner från Dalsland kommer han att återkomma med någonting i den regionalpolitiska propositionen. Men det tycker jag inte är tillfredsställande.

Detta stämmer definitivt inte med alla de vackra och fagra löften som gavs i samband med EU-omröstningen om vad som skulle ske om svenska folket röstade nej till medlemskap och Sverige hamnade utanför. Då framställdes ständiga hot mot arbetarna: "Om ni röstar nej innebär det att jobben försvinner."

Vi har nu kunnat se att det blev precis tvärtom. Jag vet att man i Kil fick veta att om man röstade nej skulle slakteriet läggas ned. Så röstade man ja, och slakteriet lades ned. Vi kan nu se att Electrolux försvinner från Alingsås. Det är ett företag som har gått bra. Kalkylen för enheten är bra. Men på längre sikt vill företaget vara i Italien – och flyttar alltså dit.

Detta kan vi se på område efter område. De stora hoten nu ligger kanske litet längre fram, precis som näringsministern sade angående Dalslandsföretaget. Men så säger man också i fråga om forskningen. Forskningen skall nog flytta utomlands. Så säger man nu inom företags-

ledningen, vilket är mycket oroväckande. Hela flyttlasset innebär på sikt ett undantagande av möjligheter till skatteintäkter för Sverige och därmed ett hot mot den infrastruktur som finns utbyggd för skola, barnomsorg, äldreomsorg osv. och som behövs för att det skall vara intressant att satsa i Sverige.

Den här situationen är bekymmersam. Jag skulle vilja komplettera med en fråga till näringsministern. Hur agerar Sverige inom EU för att det skall vara intressant för företag och företagsledningar att stanna kvar och satsa i Sverige? Jag tycker inte att svaret var särskilt offensivt, och det gav inte heller någon referens till vad näringsministern har gjort på mötena inom EU för att förhindra flyttningarna. Det måste vara intressant för hela Europa att ha en fungerande näringsstruktur där ytterområdena inte slås sönder och samman genom att man trycker ihop allt i mitten av Europa – där de flesta bor och har råd att satsa på ett annat sätt.

Livskvalitet och möjligheter att bo och leva är ju ofantligt viktiga. Det skulle vara intressant att få en vidare utveckling av vad regeringen gör inom EU som skulle kunna bidra så mycket enligt den reklam vi fick höra i samband med folkomröstningen. Vad har hänt? Vad kan man göra?

Det är defensivt att säga att man möjligen kan återkomma i den regionalpolitiska propositionen. Det är märkliga former för stöd. Å ena sidan får man inte ge stöd, men när det går åt fanders får man stödja på ett annat sätt. Det känns inte konstruktivt.

Anf. 109 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag blev litet bekymrad när jag läste Marianne Samuelssons interpellation. Det finns ett drag i interpellationen mot att en stor marknad är ett hot mot Sverige.

Vi har just sett vad som händer i Asien. Länder har där försökt sig på den modell Samuelsson argumenterar för, dvs. att vissa delar av ekonomin skall vara öppna, där skall man konkurrera, och andra delar av ekonomin skall skyddas mot andra länder. Det har gått bra ett tag. Men på något sätt hinner verkligheten i kapp.

Det var ungefär samma modell i Östeuropa. Man konkurrerade med vissa saker, sålde en del på export och höll en reglerad hemmamarknad. Man trodde att man på det sättet fixade det. Det gick inte heller.

När jag läser Marianne Samuelssons resonemang måste jag ställa frågan: Är Sverige då en lagom stor marknad? Eller skall vi reglera så att det bara är t.ex. Dalsland eller Bengtsfors som skall vara en öppen marknad? Det blir orimligt om man för Marianne Samuelssons resonemang vidare.

Det är klart att vi tjänar på att ha en stor marknad. Låt mig ge några siffror på effekterna.

Under 80-talet hade Sverige nästan inga direktinvesteringar från USA. Under 90-talet har vi haft 75 miljarder kronor i direktinvesteringar från USA. Antalet amerikanska företag är nu 560 i Sverige. Sverige har under 90-talet den största ökningen av utländska investeringar bland alla EU-länder. Antalet anställda i utländska företag ökade under den här tiden med 36 %, dvs. med mer än en tredjedel – det är 278 000 anställda.

Efter EU-medlemskapet har Sverige nu lika stora investeringar från utlandet som svenska företag har investeringar i utlandet. Det är första gången på 25 år som vi har den situationen.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Det är det här som ligger i EU-medlemskapet, Marianne Samuelsson, nämligen att vi får ett flöde av pengar in i landet, inte bara ett flöde av pengar ut ur landet. Jag tycker att vi skall känna en väldigt glädje över det.

Vad gör vi då för det sociala ansvarstagandet i EU? Där finns ju den sociala dimensionen i EG:s regelverk. Jag tycker att den på många sätt är bra. Där finns tryggheten för arbetskraften, i att arbetskraften skall ha möjlighet att röra sig i Europa och ändå få del av socialförsäkringsskyddet. Det skall finnas viktiga regler när det gäller jämställdhet, arbetsrätt och arbetsmiljö i en social dimension, som vi kan åstadkomma gemensamt i Europa men som vi aldrig skulle kunna klara i Sverige.

Där finns också stora insatser i att hantera den regionala obalansen. Det är viktigt att komma ihåg att en av de största enskilda insatser som EU gör är att samla ihop pengar för att sedan fördela dem till de hårdast utsatta regionerna. I Sverige rör det sig om ungefär 24 % av befolkningen som bor i regioner som får stöd från EU.

Jag vill svara på frågan: Ja, vi agerar hårt för att göra den sociala dimensionen starkare. Ja, vi agerar hårt för att få den inre marknaden att fungera bättre. Ja, jag tror, ser och vet att den inre marknaden är en förutsättning för att Sverige skall bli rikt. Det är också förutsättningen för att klara sådana orter som där Lear Corporation nu finns.

Anf. 110 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det var en intressant vinkling att näringsministern i min fråga hade läst in att jag menade att vi skulle stänga gränserna runt Sverige, eller vad det nu kunde vara, för att få en lagom stor marknad. Såvitt jag har sett i mitt eget dokument står det ingenting om att jag skulle vilja sätta upp handelshinder när det gäller marknaden. Jag har alltid tillhört dem som tycker att det är bra med en fri handel. Jag var dessutom väldigt kritisk till att vi genom EU-medlemskapet försämrade våra handelsförbindelser med en del länder. Vi hade upprättat bra handelskontakter med bl.a. de baltiska länderna som ändrades i och med EU-medlemskapet.

Vi har kritiserat EU just för att man låser in sig och blir ett nytt inlåst område i stället för ett mer öppet område, därför att man gör saker mot bl.a. tredje världen som inte är särskilt positiva för länderna där.

Jag tyckte att det var ett litet underligt påhopp om hur stor marknaden skall vara.

Dessutom lever vi i en globalisering, vilket alla vet. Om vi inte bekymrar oss över att det påverkar oss tycker jag att det är väldigt svårt att planera långsiktigt. Jag är förvånad över att regeringen tittar så mycket bakåt, på 80-talet, och tror att det är 80-talsföretagsamheten, med en hög bemanning på företagen, full sysselsättning osv., som är det som skall gälla.

Om vi tittar på globaliseringen och läser vad ekonomer säger om effekterna av den, ser vi att t.ex. 20 % av världens befolkning kan producera allt det som världens befolkning behöver konsumera. Det innebär naturligtvis en enormt stor förändring om man pratar om full sysselsättning. Det blir helt andra saker som vi måste känna att vi behövs för, kanske inte för jobbet åtta timmar utan för andra saker. Vi kanske framför allt borde titta på att dela på jobben och förkorta arbetstiden.

En annan viktig del i detta är också att titta på en skatteväxling, så att man får hårdare miljöbeskattning men lägre beskattning på arbetskraft. Vi

har en ganska hög beskattning på arbetskraften i form av arbetsgivaravgifter, vilket gör att tjänstesektorn har svårt att konkurrera. Det gäller naturligtvis också de industrier som är krävande ur arbetssynpunkt och där det behövs många. Det är därför som sådan tillverkning som på Lear Corporation i Dalsland, med sömnadsverksamhet, blir billigare i de länder som har en lägre kostnad för arbetskraften. Det är inte bara lönekostnaden som man skall räkna utan också den löneskatt som ligger i botten för företagen. Det finns också med i detta, och det bygger på att vi en gång i tiden hade ont om arbetskraft och därmed ville se till att företagen rationaliserade, med en massa andra ekonomiska effekter.

Det är mycket som vi borde fundera över när det gäller framtiden. Jag är förvånad över att näringsministern bara går ut i någon sorts anklagelse om att jag skulle ha påstått att Sverige skulle vara en lagom stor marknad. Den är inte lagom för de storföretag vi har i Sverige. Sverige är alldeles för litet för större delen av våra stora företag.

Anf. 111 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Marianne Samuelsson måste dra någon slutsats av sitt eget resonemang. Hon frågar vad jag kan göra för att förhindra att Lear Corporation skall tvingas avskeda personal och vad jag skall göra för att minska de negativa konsekvenserna av EU:s inre marknad. Sedan för hon ett resonemang om marknadens elände. Det är det resonemanget som inte riktigt håller ihop.

EU:s inre marknad är någonting väldigt positivt. Att Sverige har blivit medlem av EU:s inre marknad fullt ut genom medlemskapet och därmed blivit väldigt trovärdigt har resulterat i det stora inflödet av kapital till Sverige – kapital som behövs för att skapa jobb. Det är någonting bra. Det måste Marianne Samuelsson gilla, även om hon var mot medlemskapet. Det är bara att konstatera att inflödet av pengar egentligen kom med beskedet om medlemskapet. Det var det som hos investerarna gjorde det trovärdigt att Sverige skulle ingå i en större marknad, och man var beredd att investera pengar där.

Det finns naturligtvis i en marknadsekonomi en massa saker som inte är bra och som behöver korrigeras. Då är frågan hur man gör det. Jag menar att man inte gör det bäst genom att säga till Lear Corporation i Bengtsfors att om de inte gör så och så vrider vi om kranen. Det enda som händer då är att företaget ploppar upp någon annanstans. Det är ju inte ett svenskt företag, och det kan sticka i väg någonstans i världen.

Då måste man göra någonting som innebär att företagen tycker att det är intressant att vara i Sverige. Lear Corporation har ökat antalet anställda i Sverige. De har lagt hit en forskningsanläggning, mycket beroende på att vi nu är en del av den inre marknaden. De jobbar mot bilindustrin i hela Europa, där Volvo och Saab bara är en liten del av hela deras kundregister. De ser det som spännande.

Sedan måste vi på europeisk nivå jobba med de negativa konsekvenserna i den meningen att man exploaterar människor. Det är den sociala dimensionen. Vi kan bara delta i det resonemanget om vi är med i EU, Marianne Samuelsson. Det är det som är poängen.

Om vi skall kunna föra ett resonemang för att stärka de anställdas situation i de multinationella företag som flyter runt i världen måste vi vara

***Fel! Okänt
växelargument.***

fler. Det kan inte bara vara några personer i Sverige, Dalsland eller Västra Götaland.

Vi jobbar hårt inom den sociala dimensionen. Ett viktigt område som jag är engagerad i är det regionalpolitiska området. Det regionala stödet är mycket betydande.

Jag besökte Jämtland för ett par veckor sedan och gick med länsstyrelsen igenom EU:s riskkapitalstöd – utvecklingskapital – som samhället disponerar i Jämtland. Det är lika stort som statens stöd, dvs. det regionalpolitiska stöd som staten har byggt upp sedan 1964 fram till i dag. Vi har med ett medlemskap i EU nått samma insats av regionalt utvecklingskapital till Jämtland som det tog oss 30 år att bygga upp på nationell nivå. Det är det vi måste inse, Marianne Samuelsson.

Därför bär inte Samuelssons resonemang. Man kan inte säga nej till EU-medlemskapet när man behöver marknaden och en social dimension som är större än Sverige.

Anf. 112 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det må så vara att EU har mer kapital. Det vore litet märkligt om det inte hade det, eftersom EU är så oändligt mycket större än Sverige när det gäller regionalpolitik.

Vi kan gå tillbaka och titta på vad om har hänt regionalpolitiskt. Då ser vi att flyttlassen de senaste åren återigen har gått mot storstäderna. Situationen har inte blivit bättre i glesbygden trots att man fått disponera mer regionalpolitiska pengar via EU-medlemskapet. Det har försvunnit fler jobb. Fler har flyttat därifrån, osv. Jag kan ge en mängd exempel som visar på detta utifrån de faktiska siffrorna.

Det är väldigt intressant att veta vad som hände. Varför har det blivit så fel, om det nu rörde sig om så mycket pengar och om det var pengarna som skulle göra situationen bättre? Varför har det inte skett en regionalpolitisk satsning som har inneburit att människor har kunnat stanna kvar på sina orter? Varför har flyttlassen återigen gått mot storstäderna i Sverige, bl.a.? Det gäller både Göteborg och Stockholm. Vi har kunnat se en inflyttning, därför att det är där man har kunnat få jobb. Varför har vi så hög arbetslöshet om alltihop var så positivt?

Det är naturligtvis också intressant att titta på hur det ser ut i Norge. Väldigt många svenskar tar sig i dag till Norge för att få jobb. Norge valde att stå utanför EU. Trots det har man fler jobb att erbjuda än vad Sverige har.

Jag har inte bilden att EU-medlemskapet skulle vara räddningen. Där emot tror jag att det finns andra viktiga delar att jobba med tillsammans med de europeiska länderna. EU-medlemskapet var inte det positiva i detta fall.

Anf. 113 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Slutsatsen för Marianne Samuelsson är att resultatet blev så dåligt därför att marknaden är så stor. Det måste vara denna stora inre marknad som är hotet. Det är ett obegripligt resonemang. Det är ologiskt. Då skulle man kunna säga att allt blir bra om man gör marknaderna litet mindre. Om vi får ha en egen marknad hemma i Piteå blir det säkert väl-

dig bra. Det blir det inte. Vi har haft sådana marknader. Vi var oerhört fattiga på den tiden.

Marianne Samuelsson pratar om Norge. Jag som norrbottning besöker både norra Finland och norra Norge. Flyttlassen rullar till Oslo. T.o.m. Tromsös befolkning minskar. Det är ingen företeelse som uppträder bara på den ena sidan av kölen, där man är med i EU, och inte på den andra sidan, där man står utanför EU. Det finns ingen koppling däremellan.

Det är i sig ett besvärande faktum att flyttlassen rullar. Det har de facto varit så under väldigt många år – under mer än 20 år. Det har dolts genom att vi har haft höga födelsetal. Speciellt höga har de varit i Norrland, för där är det mörkare på nätterna. Födelsetalen har nu minskat. Det har inte skett därför att det har blivit ljusare, men kanske därför att vi som är kvar har blivit äldre. Födelsetalen har sjunkit, och invandringen har sjunkit. Men utflyttningen är ungefär lika stor i dag som under de senaste 20 åren.

När födelsetalen sjunker och invandringen minskar syns de regionala problem vi har. Det i sig är allvarligt, men hotet är inte en stor europeisk marknad. Den är möjligheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1997/98:62
5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

11 § Svar på interpellation 1997/98:114 om skatteväxling

Anf. 114 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Lennart Daléus har frågat mig om vilken strategi regeringen avser att tillämpa för den fortsatta skatteväxlingen samt vilka åtgärder regeringen avser att vidta med anledning av Skatteväxlingskommitténs rekommendationer.

Skatteväxlingskommitténs betänkande innehåller en rad olika rekommendationer. Lennart Daléus framhåller särskilt kommitténs förslag om att ytterligare utreda hur ekonomiska styrmedel kan användas och utvecklas för att stärka kretsloppsanpassningen och tar också upp frågorna om naturresursbeskattning och om effekter på glesbygden.

Regeringen har i budgetpropositionen för 1998 uttalat att en fortsatt miljörelatering av skattesystemet är önskvärd. Rätt utformade åtgärder kan bidra till att våra resurser används på ett ekonomiskt effektivare sätt. En ökad användning av ekonomiska styrmedel kan också bidra till att minska den negativa miljöpåverkan.

Användningen av ekonomiska styrmedel inom miljöpolitiken har varit framgångsrik, och regeringen avser att fortsätta att utveckla detta politikområde. Flera steg har redan tagits på skatteväxlingsområdet. Skattereformen 1990–1991 kan ses som ett exempel.

Denna successiva politik kommer att fortsätta. Samtidigt måste Sverige ta hänsyn till de konkurrensvillkor som gäller för små öppna ekonomier. Även Skatteväxlingskommittén anger att likartade förändringar av skattesystemen i vår omvärld är en av förutsättningarna för kommitténs bedömningar. Det är också en förutsättning för att nationella åtgärder skall kunna resultera i en förbättrad miljö även på global nivå.

Vi fortsätter därför att på internationell nivå arbeta för att gemensamma system för ekonomiska styrmedel skall genomföras. Det arbetet bedrivs kontinuerligt. Under hösten 1997 har förhandlingar om ett nytt energibeskattningsdirektiv pågått inom Europeiska unionen. Direktivförslaget innebär en samlad energibeskattnings med minimiskattesatser för samtliga energiprodukter, dvs. även för kol, naturgas och el. Energisituationen varierar dock kraftigt mellan medlemsstaterna, vilket gör det svårt att komma överens. Det är för närvarande oklart vad resultatet av förhandlingarna kan bli. Detta arbete måste betraktas som långsiktigt.

Skatteväxlingskommittén presenterade en principskiss till ett reformerat energiskattesystem. Kommittén ansåg det också angeläget att skapa stabilitet och förutsägbarhet för främst industrins energikostnader. Regeringen instämmer i detta och anser att det är viktigt att skapa en långsiktigt väl fungerande struktur för energibeskattnings. I den energipolitiska propositionen *En uthållig energiförsörjning* aviserades en översyn av energibeskattnings för att precisera och ytterligare analysera Skatteväxlingskommitténs energiskattemodell. Översynen skall beakta riktlinjerna för energibeskattnings i 1997 års energiöverenskommelse. En sådan översyn har påbörjats av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet. Ambitionen är att skapa ett enklare och mer överskådligt energiskattesystem med en tydligare uppdelning mellan skatternas miljöstyrande och fiskala roller. Utgångspunkten för det arbetet är den struktur som presenterades av Skatteväxlingskommittén. Detta arbete pågår, och en departementspromemoria beräknas vara färdig i slutet av 1998.

När det gäller kretsloppsanpassningen lade regeringen i juni 1997 fram lagrådsremissen *Lag om skatt på avfall*. Vi avser att återkomma till riksdagen med en proposition när vi har fått besked om att förslaget överensstämmer med EU:s statsstödsregler. En skatt på avfall ger ekonomiska incitament att behandla avfall på ett från miljö- och naturressynpunkt bättre sätt än för närvarande. Återanvändning och återvinning bör bli lönsammare, och skatten bör därmed styra mot en ökad kretsloppsanpassning.

Skatteväxlingskommittén förordade vidare en selektiv skatteväxling. Det innebär att arbetsgivaravgiften sänks för de sektorer där effekten på sysselsättningen förväntas bli störst. Tjänstebeskattningsutredningen har lagt fram flera förslag i enlighet med detta. Dessa åtgärder kan ha en positiv inverkan på sysselsättningen. Förslagen skapar dock en rad gränsdragningsproblem. Det återstår också att finna en stabil och fördelningspolitiskt godtagbar finansiering.

Avslutningsvis: En näraliggande och mycket angelägen uppgift är arbetet med att utforma en stabil struktur för energiskattesystemet. Skatteväxlingstanken bygger på att intäkterna kommer från skattebaser som visar sig vara relativt stabila. Energi uppfyller det kravet, dvs. efterfrågan på energi är relativt prisokänslig. Att energibeskattnings får en väl fungerande struktur är därmed en viktig förutsättning för en fortsatt miljörelaterad av skattesystemet. Detta liksom fortsatta internationella överenskommelser på energiskatteområdet skulle kunna ge ökade möjligheter att sänka skatten på arbete.

Fru talman! Jag tackar statsrådet Östros för svaret.

Jag satt med i Skatteväxlingskommittén, vilket för övrigt även Lars Bäckström, som också bevisar debatten, gjorde. Vi arbetade, fru talman, som kommittéer gör. Vi märkte att vi hade motsättningar men lyckades ändå forma en majoritet kring kommitténs betänkande med en inriktning på en fortsatt skatteväxling. Flera av oss sade: Okej, vi kommer inte överens om de litet spetsigare förslagen, men låt oss nu ändå lägga en majoritetsgrund för en fortsatt skatteväxling. Det var faktiskt den här samstämmigheten som gjorde att vi gick med på betänkandet som det blev. Vi tänkte att vi tar den minsta gemensamma nämnaren och står på den, och sedan kommer regeringen att gå vidare. Därför, fru talman, var det rätt modesta förslag som kom i kommitténs betänkande. Jag skulle mycket väl ha kunnat tänka mig att gå längre och snabbare och vara tydligare.

Jag har haft den här diskussionen med statsrådet Östros tidigare, och jag vill därför påpeka att det var några saker vi visste om. Skatteministern kommer ofta tillbaka till att tala om att man måste ha en internationell anpassning, att man, som framgår även av det här svaret, nu håller på att se över energiskattesystemet och några andra saker. Men skatteministern: Vi visste det när vi satt i Skatteväxlingskommittén, och vi lade också det som grund för vårt arbete. Vi tog, vi har i Sverige tagit, många stora steg framåt – det har jag lovat att säga.

Givet allt detta kom också Skatteväxlingskommittén till några tydliga förslag: Gå vidare – det kan kanske, fru talman, tyckas litet vagt – med en utredning om hur de ekonomiska styrmedlen kan användas och utvecklas för att stärka en kretsloppsanpassning. Vi sade att detta borde startas redan år 1997. Skatteministern undviker i sitt svar sorgfälligt att nämna det året när han refererar vad som sades. Vi sade också: Analysera skatt på naturresurser, både förnybara och icke förnybara. Flera påpekade att det var viktigt att belysa effekten av fortsatt skatteväxling för vissa grupper. Skälet var att vi i skatteväxlingen måste få med oss alla grupper, människor i glesbygd och andra grupper i samhället som kanske intuitivt kan vara tveksamma. Det sade vi väldigt tydligt.

Det är detta, fru talman, som regeringen inte har levererat. Vi har frågat i olika omgångar vad som händer och vilka förslag man kommer med. Då förs litet allmänt vaga resonemang om att vi har gjort mycket och att vi i Sverige har tagit stora steg. Jo, så är det, men nu är frågan hur vi går vidare.

Då blir jag litet orolig på ett annat sätt. Den brittiska regeringen börjar nu tala i termer av att göra det här till en stark del av brittisk politik, inte minst i EU.

Det gör att jag en gång till vill ställa ett par konkreta frågor till skatteministern: Hur tänker Sverige, genom skatteministern, agera i EU för att vara lokomotiv i den här förändringsprocessen? Hur tänker skatteministern agera i Sverige för att tydligt, inte i termer av dunkla utsagor utan i propositionsform, i beslut, i förslag till riksdagen förverkliga Skatteväxlingskommitténs förslag? Jag tror att vi behöver de besked, fru talman, för annars kommer de olika resonemangen från olika regeringsföreträdare kanske att fördunkla bilden och därmed minska takten i den här nödvändiga förändringen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 116 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Lennart Daléus har redan sagt att jag var med i Skatteväxlingskommittén, men det var inte bara vi två, utan det var väldigt många goda krafter som var med. De enda som ställde sig utanför kommittén var faktiskt Moderata samlingspartiet. Det här är ett enastående tillfälle att ta vara på en så bred majoritet. Socialdemokraterna brukar inte vara rädda för att lämna moderaterna vid sidan av, och det kan man göra den här gången.

Då måste någonting hända. Kan statsrådet tänka sig att verka för att få med de här förslagen i kommande vårproposition? I så fall finns det möjlighet att fatta konkreta beslut redan inför höstens budgetbehandling. Jag vill då också fråga Lennart Daléus: Kommer Centern att lägga, eller har ni redan lagt fram, några konkreta förslag som kan förverkligas till 1999? Jag hoppas få ett ja på den frågan.

Varje parti kanske inte får exakt vad det vill, men det finns ändå oerhört mycket att göra. Skatteväxlingskommittén talar om uppemot 30 miljarder – 27 tror jag att det var. Det kan vi inte förverkliga 1999. På den punkten har statsrådet rätt. Men något steg kan vi i vart fall ta. Låt oss säga 3,6 eller 4. Vi i Vänsterpartiet har föreslagit 4 miljarder för skattelättnader inom privat tjänstesektor nästa år – ja, vi ville ha det redan i år, men det fick vi avslag på. Det sammanfaller oerhört väl med vad Dan Andersson, anställd av LO, sade i Tjänstebeskattningsutredningen. Där har man en utgift på 3,6. Där har vi en ram att röra oss med. I vårt parti har vi på miljösidan lagt fram förslag på 2 ½ miljard. Det är inte så jättekraftigt, så det räcker inte till ambitionen om 4 miljarder, men det är i alla fall ett steg.

Vi kan kanske tänka oss att kombinera rött och grönt. Det har ni ju gjort i Centern ibland, Lennart Daléus. Vi kan t.ex. slopa grundavdraget för oss tre debattörer och för Bo Berggren och hans fallskärmstrupper. Den som tjänar 40 000–50 000 eller ½ miljon i månaden, som en del tycks göra, behöver inte något sådant grundavdrag. Det får vi in kanske 3 miljarder på. På det här viset kan vi skaffa en ekonomisk resurs. Det handlar om både rött och grönt och om att lätta skatteuttaget på tjänster. På så vis kanske vi t.o.m. får med oss Folkpartiet, som i dagens debatt har talat om vikten av detta. Vi hörde också på frågestunden att finansministern har en öppen attityd till skattelättnader inom tjänstesektorn.

Thomas Östros, ansvarig för skattefrågor: Är det inte möjligt att redan 1999 ta ett steg på vägen? Lennart Daléus tror väl att det redan 1999 är möjligt att ta ett steg motsvarande kanske 4 miljarder, eller kanske ännu mer. Jag vill inte komma med överbud. Vi är nöjda om vi får med oss statsrådet på 4–5 miljarder i skatteväxling nästa år. Det vore väl ett bra steg – eller?

Anf. 117 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Diskussionen om skatteväxling är viktig och väldigt intressant. Det arbete ni två gjorde tillsammans med andra goda krafter i utredningen har lagt en viktig grund för fortsatt diskussion och konkreta åtgärder när det gäller skatteväxling.

Det finns ett par problem i skatteväxlingsdiskussionen. Ett är en väldigt stor förhoppning om att det här finns ett enkelt grepp att lösa två problem samtidigt genom att kraftigt höja skatterna på miljöstörande

verksamhet och använda intäkterna till att sänka inkomstskatterna. Som ni väl känner till är skattebaserna väldigt olika i storlek. Det beror på hur man räknar, men tar man en vid definition på skatt på arbete är intäkterna därifrån tio–tolv gånger större än skatten på miljö- och energiverksamhet. Det visar att en mycket kraftig höjning av energiskatten skulle ge en mycket liten sänkning av skatten på arbete.

Ett annat problem är att det blir väldigt vagt om man inte går fram med konkreta förslag som skall genomföras. Vi kan föreslå utredningar, söka efter skattebaser att beskatta, men vilka skattebaser är det som ni vill beskatta? Min uppfattning när det gäller skatteväxling är att det framför allt är själva miljöproblemet, naturresurshushållningsproblemet, som är det viktiga. Det är det vi skall använda skatter som ekonomiskt styrmedel för att hjälpa till att hantera, för att öka stimulanserna och möjligheterna att faktiskt ställa om Sverige till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Man skall alltså ha ganska vaga och små förhoppningar på sysselsättningseffekter. Vi lever ändå i en ekonomi där skatter övervältras, och det är inte alls säkert att vi får några stora effekter.

Vad är då miljöproblemet, och vilka är de konkreta åtgärder ni vill genomföra? Vilka skatter vill ni höja? Bäckström har förslag på bensin-skattehöjningar framöver. Vad är det mer? Vilka naturresurser skall beskattas? Hur stora intäkter ger det? Svara på det, så har vi något konkret att resonera om och kanske också utreda. Men ett vagt utredningsuppdrag att allmänt söka efter skattebaser som skall användas i en vagt formulerad skatteväxling ser jag inget behov av just nu.

När ni båda efterlyser krafttag, åtgärder till vårpropositionen eller beslut i samband med budgetpropositionen är det ju utredningsbeslut ni är ute efter. Några stora krafttag för att nå en bättre miljö och bättre naturresurshushållning är det inte.

Jämför med det vi gör! Vi har tagit flera steg i skatteväxlingen under den här mandatperioden. Vi använder energibeskattningen, som ger en intäkt på ungefär 5 miljarder, till att finansiera kanske en av de viktigaste utbildningsreformer vi har genomfört i Sverige: kunskapslyftet och högskolesatsningen. Detta tycker jag är en mycket intressant typ av skatteväxling, dvs. att lägga en ytterligare skattebörda på energi och därmed få möjlighet att genomföra en stor utbildningsreform – i ett läge när ekonomin börjar växa och människor har stort behov av grundläggande utbildning och även högskoleutbildning. 5 miljarder har gått till detta.

Vi har fattat beslut om att införa en skatt på avfall. Detta är också ett mycket konkret sätt att stimulera till en bättre hushållning med avfall. Intäkterna använder vi t.ex. till att sänka skatterna för småföretag. Vi har även tagit andra sådana här konkreta steg. Det är viktiga steg – inte alltid så spektakulära om man ser till varje steg, men de är egentligen skatteväxling när den är som bäst. Det är ingen *big bang*, inget stort steg på en gång, men det är att gå framåt med konkreta förslag, ett i taget. Vi gör det också i en takt som gör att vi faktiskt ställer om Sverige, inte slår ut verksamheter så att de flyttar över gränsen och förlägger sin produktion någon annanstans.

Detta är min syn på skatteväxling. Jag tycker att vi hanterar den på ett klokt och välavvägt sätt.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 118 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jodå, det finns väl en del som förenar. Men en sak man inte får göra, skatteministern, är att nu säga att Skatteväxlingskommittén kom med ett vagt och opreciserat förslag om nya utredningar. Jag förklarade alldeles nyss skälet till den förhållandevis mjuka attityd som många i kommittén intog för att nå ett gemensamt nytt avstamp, inklusive de, som de kallades, hårt arbetande socialdemokratiska ledamöterna i kommittén. Detta var just därför att vi skulle komma vidare. Nu skall vi inte bli skällda för att det var på det sättet. I annat fall hade det nämligen varit litet svårare att komma fram. Vi anpassade oss gemensamt just för att få något gemensamt att arbeta med.

När det sedan gäller effekterna av en skatteväxling kan man ha litet olika uppfattningar. Det är förstås litet beroende av vilken fantasi man har. Man behöver ju inte hänga fast "bara" vid de gamla traditionella miljöutsläppen. Vi pekar också på att även vad man kan kalla en legitim användning av naturresurser kan vara behäftad med en skatt, på det att växling må ske bort från skatt på arbete. Detta ville vi ha litet mera utklarat, och det tycker jag inte att skatteministern skall förhindra.

Den andra sidan av saken kan man också ha litet olika uppfattningar om, nämligen huruvida detta gagnar sysselsättningen eller inte. Jag tillhör dem som tror att en sänkning av skatten på arbete ändå har en gynnsam effekt på sysselsättningen. Jag tror också att de dynamiska effekter som ligger i att vi nu gemensamt har sett till att vända budgetunderskottet och möjligen skapa ett utrymme som vi åtminstone kan diskutera att använda till skattesänkningar inte räcker för de nödvändiga skattesänkningarna på arbete. Därför måste man ta till också andra åtgärder, och då är en växling till att belasta miljöutsläpp och resursanvändning det centrala.

Lars Bäckström frågade vad vi har föreslagit och vad vi är beredda att göra. Vi är beredda att ta stabila steg på den här vägen. Men nu är det ju så, det vet Lars Bäckström, att vi har jobbat fruktbart, klokt och bra tillsammans med regeringen i de ekonomiska frågorna, inklusive skattefrågorna, under den tid som varit. Då har vi förstås inte sprungit och duttat med förslag om delar i den skatteväxling som vi hoppas skall komma som ett resultat av den här utredningen. Men det är klart att vi är beredda att mycket tydligt gå vidare när det gäller skatteväxling.

Som Lars Bäckström vet har jag oftast pratat utifrån miljöutgångspunkten. Jag tycker dock att det blir tydligare och tydligare att den jobb-skapande utgångspunkten är en minst lika viktig komponent i skatteväxlingen. Om frågan är ifall vi kommer att göra detta är svaret: Ja, vi kommer att göra det. Vi kommer att göra detta tydligt redan under denna vår.

Till slut, skatteministern, vill jag ta upp det europeiska perspektivet. Hur drar skatteministern och den svenska regeringen det här lasset i EU? Hur drar man den här frågan vidare? I Skatteväxlingskommittén sade vi nämligen också att man måste ha ett sammanhållet internationellt perspektiv, inte minst vad gäller Europa. Och visst vore det synd, skatteministern, om Storbritannien skulle bli det land som gick före och lotsade in EU på den här vägen? Ta några snabba och tydliga grepp, skatteministern!

Anf. 119 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Nu är det Lennart Daléus och Centern, och så är det Lars Bäckström och Vänstern. Vi har nu satt ned foten. Vi är tydliga. Redan denna vår lägger vi fram förslag. Då finns risken att den socialdemokratiska regeringen säger: Vi väntar. Men sysselsättningen kräver ju åtgärder, och miljön kräver åtgärder. Nu går det att förena det.

Skatteväxlingskommittén förordade en selektiv skatteväxling, Thomas Östros. Tjänstebeskattningsutredningen har lagt fram flera förslag i enlighet med detta. Stöder Thomas Östros de här två utredningarna i princip?

Jag hoppas att svaret är ja. Det går också att säga nej. Det går också att säga: Jag vet inte vad jag tycker. Det går att svara på alla tre sätten. Jag vill fundera mer – det är också ett hedervärt svar. Det sägs ju här att det återstår att finna en stabil och fördelningspolitiskt godtagbar finansiering. Det kanske är det som är problemet. Det kanske finns gränsdragningsproblem. Men då kan vi ju reservera medlen nu. Vi kan säga att vi inte fattar några konkreta beslut i vårpropositionen. Men det går ju att anvisa en ram, låt oss säga på 4–5 miljarder, och sedan löser vi resten under sommaren. Då träder Lennart Daléus in, och jag kommer med goda råd och hjälper till. Sedan kan Thomas Östros om han vill få ta åt sig äran, jag är inte noga med det, och sedan löser vi det här i budgetbehandlingen under hösten.

Det går att lägga fram förslag om ramen. Det finns ett gott stöd i Tjänstebeskattningsutredningen och i Skatteväxlingskommittén. En nivå på 4–5 miljarder bör vi absolut klara av 1999. Här går det att svara: Kommer Thomas Östros att verka för en växling? Jag talar alltså om en blygsam växling, inte alls den hotbild Thomas Östros målade upp. Kommer Thomas Östros att verka i den här riktningen – en skatteväxling på 4–5 miljarder, med bistånd av Daléus och Bäckström, Centern och Vänstern?

Anf. 120 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är onekligen ett intressant par, Centern och Vänstern, som det säkert finns anledning att föra många diskussioner med i olika sammanhang.

Lennart Daléus frågade om jag inte tycker att det är synd att Storbritannien tar initiativ. Jag tycker precis tvärtom. Det är mycket bra att Storbritannien nu bedriver ett mycket konstruktivt arbete i Europeiska unionen, att man driver sysselsättningsfrågor och gemensamma frågor som man tidigare har vänt ryggen mot i samarbetet. Det beror ju på att Storbritannien nu har en labourregering med de värderingar som finns i en labourregering.

Det är också väldigt bra att Storbritannien nu engagerar sig i frågorna om miljöstyrande skatter. Man ligger litet efter Sverige där, och det är väldigt bra att det finns fler. Det internationella perspektivet förutsätter ju faktiskt att vi har ett internationellt samarbete kring de här frågorna för att höja miniminivåerna. Man kan inte ensam gå så långt framåt att man riskerar att slå ut viktiga delar av industrin eller skaffar sig så höga bensinpriser eller dylikt att människor säger stopp och slår bakut. Resultatet blir då i slutändan en sämre miljöpolitik, en sämre resurshushållningspolitik. Därför är det väldigt bra att Storbritannien engagerar sig i den här frågan.

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Svar på
interpellationer*

Sverige är mycket aktivt i EU-arbetet när det gäller grundläggande frågor som rör skatteväxling, t.ex. energibeskattningsdirektivet. Det är där vi till syvende och sist hamnar, konkreta förhandlingar och diskussioner.

Vad har vi för verktyg och regelverk i EU som när vi väl stadfäster dem också kan användas för att öka ambitionerna? Det arbetet är naturligtvis inte lätt. Det finns länder som inte alls har samma intressen som en del av de nordeuropeiska länderna. Men det går framåt där också. Jag tror att EU kommer att kunna vara ett mycket nyttigt verktyg även i det här perspektivet.

Jag har ingenting emot utredningar, men jag skulle heller inte ha någonting emot att få litet mer av konkreta förslag och idéer från de här två debattörerna för att spåra litet grand vart ni vill gå vidare.

Naturresurserna är ett exempel. Vilken typ av naturresurs talar ni om? Ibland hör man en diskussion om att införa någon typ av vattenskatt. Det är klart att det skulle vara en stabil skattebas. Men finns det ett behov av att införa vattenskatt? Har Sverige som nation ett sådant problem med vattenanvändningen att just en vattenskatt skulle vara ett effektivt styrmedel? Jag sätter ett frågetecken för det. Jag tror heller inte att vi har en särskilt positiv folklig opinion i den typen av fråga.

Vilka andra naturresurser är då aktuella? Vi skulle kunna titta närmare på en uranskatt. Men har inte den precis samma effekter som produktionskatterna på vattenkraft och kärnkraft har? Medför inte den sådana problem som elintensiv industri har i dag? Lars Bäckström värnar ibland om den. Det beror på vilket läge det är. Man vill ju sitta på många stolar samtidigt.

För mig är takten oerhört viktig. Vi skall inte använda ekonomiska styrmedel i en sådan uppdriven takt att vi slutar i ett läge där vi har ställt till det både miljömässigt och ekonomimässigt, där vi har stött ut produktion som i stället går till länder som har lägre ambitioner. Det måste vara en takt där vi faktiskt reellt hinner ställa om produktion och konsumtion. Då måste man ha en klok avvägning i takten.

Vi har använt ekonomiska styrmedel under mandatperioden, 5 miljarder i energiskatter, avfallsskatt, naturresursskatt. Det finns flera typer av mycket konkreta förslag där vi har använt oss av ekonomiska styrmedel. Regeringen väntar ju inte, Lars Bäckström.

Till en diskussion om Tjänstebeskattningsutredningen och frågan om beskattning av tjänstesektorn har jag en mycket öppen hållning. Utredningen är mycket bra. Den ger ett bra underlag i diskussionen om analys av tjänstesektorn. Men den säger inte mycket om energibeskattnings-, bensinskatter m.m. Den föreslår inte som Lars Bäckström att vi skall höja bensinskatten kraftigt den närmaste tiden. Jag tror personligen att vi måste ta det litet lugnt. Människor har också knaper ekonomi. Man kan inte använda ekonomiska styrmedel i en sådan takt att de slår bakut och säger: Nej, då bedriver vi ingen miljöpolitik alls.

Anf. 121 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Aha, nu börjar ljuset tändas. Nu har jag förstått. Den försiktighet som vi lade oss vinn om i Skatteväxlingskommittén har lett till att skatteministern tycker att vi var för vaga, för oprecisa och inte lade fram tillräckligt spetsiga förslag. När jag i eftermiddag till skatteministern

postar Centrerns kravlista på skatteväxling till väsentligt högre belopp, med en mycket stor tydlighet i vad man skall ta och vad man skall lägga, utgår jag från att den kommer att effektueras av skatteministern. Jag kan lova att den är spetsig, tydlig och beloppsrelaterad i mycket stor detaljeringsgrad. Men det hade jag inte hoppats på från början, fru talman. Jag trodde att skatteministern skulle vilja ta det stegvis med utgångspunkt i Skatteväxlingskommitténs förslag.

Om jag har missuppfattat skatteministern på den här punkten, att det inte är Centrerns kravlista han längtar efter, måste jag ändå fråga om han är beredd att ta tag i de förhållandevis försiktiga förslag som fanns i Skatteväxlingskommittén, nämligen just råddandet i förnybara eller icke-förnybara resurser, hur ekonomiska styrmedel kan användas ytterligare och en belysning av skatteväxlingens effekter för olika grupper.

Jag sade naturligtvis inte, fru talman, att jag var ledsn över initiativ från Storbritannien. Vad jag möjligen skulle vara ledsn för, och det kommer att framgå av protokollet, var om Sverige tappade ledningen i det här arbetet. Vi bör ha ledningen och inte som vi har gjort på miljöområdet tappa ledningskraften.

Att sedan Lars Bäckström har den spännande debattekniken att tala som om det bara är han och jag när vi allihop i Skatteväxlingskommittén, utom moderaterna, står bakom det här förslaget är en helt annan historia.

Anf. 122 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Regeringen tar Skatteväxlingskommitténs betänkandet på yttersta allvar. Det är en mycket bra utredning. Där finns många trådar att fortsätta att nysta upp i det fortsatta arbetet med skatteväxlingen.

En av de viktiga rekommendationer som ni för fram har också satt en stor del av Regeringskansliet i arbete, nämligen förslaget till nya principer för energiskatter. Det är viktigt att komma framåt med energiskattstrukturen, få en tydligare uppdelning av vad som är miljöstyrande och vad som är fiskala skatter. Sedan kan man använda det som grund i fortsatta skatteväxlingsdiskussioner. Det är ett konkret avtryck av Skatteväxlingskommitténs och inte minst de här båda herrarnas medverkan. Det är vi tacksamma för. Det finns säkert fler saker som bör åtgärdas med anledning av Skatteväxlingskommitténs betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 1997/98:116 om taxering av bostadsrätter

Anf. 123 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta i syfte att stilla oron bland många ägare av bostadsrättslägenheter mot bakgrund av förväntade förslag från Fastighetstaxeringsutredningen om individuell taxering av bostadsrätter.

För ett småhus gäller att taxeringsvärdet skall uppgå till 75 % av marknadsvärdet. Bostadsrättslägenheter saknar taxeringsvärden. Det är emellertid sedan länge känt att taxeringsvärdena på de fastigheter som

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

ägs av bostadsrättsföreningar i ett betydande antal fall är avsevärt lägre än 75 % av det sammanlagda marknadsvärdet på de enskilda lägenheterna.

Det finns sedan länge två förslag som syftar till att komma till rätta med detta. Inget av dem innebär emellertid att lägenheterna skulle få individuella taxeringsvärden. Vad det handlar om är i stället att fastigheternas taxeringsvärden skulle fastställas utifrån de enskilda lägenheternas överlåtelsepriser. Det ena förslaget presenterades av Bostadsrättsvärderingskommittén i betänkandet SOU 1992:8, *Fastighetstaxering m.m.*, och det andra lades fram av Fastighetsbeskattningsutredningen i ett annat betänkande. Inget av förslagen har lett till lagstiftning.

Enligt direktiven (dir. 1997:36) är en av Fastighetstaxeringsutredningens uppgifter att på nytt utifrån de båda nyss nämnda utredningsförslagen pröva hur en taxering av hus ägda av bostadsrättsföreningar grundad på de enskilda lägenheternas marknadsvärden kan genomföras och hur reglerna om detta i så fall skall anpassas till vad utredningen i övrigt kan komma att föreslå.

Jag kan emellertid konstatera att frågan om den framtida beskattningen av dem i bostadsrätt inte uteslutande beror på hur reglerna om fastighetstaxering av bostadsrättsfastigheter utformas. Skatten för den enskilde kommer också att påverkas av andra ställningstaganden. Ett av dem är frågan om bostadsrättsinnehavarnas rätt att för egen del utnyttja föreningens ränteavdrag.

Slutsatsen av det sagda är att det för dagen inte är möjligt att göra några generella uttalanden om den framtida beskattningen av bostadsrättsinnehavarna.

Anf. 124 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag noterar att det är tur att man inte lider av torgskräck när man pratar här i kammaren vid den här tidpunkten i dag.

Min interpellation baserades på antaganden om kraftigt ökade kostnader för framför allt bostadsrätter med tanke på det förslag man kan misstänka att Fastighetstaxeringsutredningen kommer att lägga fram. Jag kan bara tänka mig att de är ute efter att presentera nya skattehöjningar, som statsrådet Östros sedan kan lägga fram i riksdagen.

Det svar som han lämnar här lugnar definitivt inte. Jag skall citera fritt: Betydande antal bostadsrättsfastigheter har ett lägre taxeringsvärde än det sammanlagda marknadsvärdet på enskilda lägenheter i bostadsrättsföreningen. Varför svarar man på det sättet, herr statsråd, om inte tanken finns på kommande skattehöjningar?

Om det skulle bli så kan detta drabba hundratusentals ägare av bostadsrätter. Värdet kommer att minska, boendekostnaden kommer att öka. I många fall kommer värdet att minska under det belopp man har som skuldbelopp. Man kan misstänka att bankerna med all rätt kommer att reagera i en sådan situation. Det kan innebära att många kommer att tvingas flytta från sina bostäder. Det är faktiskt så i dag, fru talman, att många har köpt bostadsrätter, ibland dyrt, för att man då ändå betalar för ett tryggt, långsiktigt och stabilt boende.

Sedan sade statsrådet att man inte bara kan tala om skatter. Det gäller även rätten till avdrag. Men statsrådet Östros har aldrig varit världsmästare på att minska boendekostnader. Det är inte hans favoritgren. Jag

tolkar svaret så att många bostadsrättshavare kan räkna med kraftigt ökade boendekostnader. Tyvärr kommer de inte att få besked om detta förrän efter valet, om vi skulle drabbas av olyckan att få samma kulör på regeringen som vi har i dag.

Anf. 125 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är knappast förvånande att Sten Andersson inte är nöjd med svaret. Jag tror att jag ännu aldrig har varit med om att Sten Andersson har varit nöjd med något svar.

Frågan om hur bostadsrättsföreningar skall taxeras och beskattas intresserar väldigt många. I Dagens Nyheter från den 22 januari publice-rade representanter för ett antal organisationer – SBC, HSB:s riksförbund, Hyresgästernas riksförbund, Riksbyggen och Sveriges fastighetsä-gareförbund – en artikel där man hänvisade just till samma förslag som jag hänvisade till i interpellationssvaret, dvs. att man skall förändra be-skattningsstrukturen: å ena sidan en schablonintäkt och å andra sidan en annan taxering än den som tillämpas i dag.

Det är klart att Sten Andersson väljer att fokusera på en del av utred-ningsförslaget, att man skulle taxera de enskilda bostadsrätterna efter marknadsvärdet, eller rättare sagt: efter köpeskillingen. Men den andra delen av förslaget är att man skall få utnyttja sitt underskottsavdrag på ett annat sätt än tidigare. Dessa organisationer inser naturligtvis att detta är riktigt. De – i motsats till Sten Andersson – skulle bara vilja ha under-skottsavdragen och inte taxeringen.

Så fungerar ofta diskussioner om bostadspolitiken. Man koncentrerar sig på delar av ett samlat förslag som antingen gynnar eller missgynnar. Tillräckligt många organisationer är intresserade av detta och tillräckligt många har tagit upp det för att det skall vara värt att utreda frågan färdigt. Därför finns det med i Fastighetstaxeringsutredningens direktiv, att man skall titta på hur det skulle gå till i praktiken när det gäller taxering.

Sedan kommer vi till frågan: Skall ett sådant här förslag genomföras? Då måste man göra en samlad värdering. Det är klart att en bostadsrätts-förening med mycket stora skulder och låga taxeringsvärden skulle få en förbättrad situation med den här formen av beskattningsstruktur, medan konsekvenserna för en annan bostadsrättsförening som har låga skulder men mycket värdefulla lägenheter skulle bli helt andra.

Jag tycker att man skall ha som princip att vara försiktig med att göra beskattningsförändringar på det här området som medför strukturföränd-ringar som kan bli plågsamma. Därför skall frågan utredas och värderas noggrant. Vi skall också diskutera den grundligt mellan partierna. Fastig-hetsskatten är inte betjänt av snabba förändringar och osäkerhet kring systemet. Därför har jag fått positiva reaktioner från riksdagen när jag har föreslagit att en parlamentarisk utredning skall titta på fastighetsskattefrå-gan för att vi skall få en så bred majoritet som möjligt och för att få en stabilitet i uppbyggnaden av systemet.

Det är inte bara viktigt för företagen med stabila spelregler. Det är viktigt också för hushåll att kunna veta vilket system som gäller och vilka kostnader som man kan räkna med.

Jag vet inte hur pass konstruktiva moderaterna kommer att vara i en sådan diskussion, men jag hoppas att de kan vara det. Sten Andersson väljer nu att angripa och göra en del av sin argumentation populär. Jag

Prot. 1997/98:62

5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

tror att det är mycket viktigare att försöka att få en samlad bild av boendebeskattningen och få en god struktur som kan hålla över val och mandatperioder.

Anf. 126 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Statsrådet Östros har fel när han säger att vi aldrig är överens. Vi är överens om t.ex. delar av det som statsrådet sade till kammararens protokoll, nämligen att fastighetsskatten inte är känd för snabba förändringar. Nej, det är den inte. Men den är känd för mycket annat som folk utanför det här huset uppfattar som ytterst negativt.

Statsrådet refererade till en artikel av ett antal intressenter inom boendområdet. Jag kan garantera att samma intressenter är mycket oroade över den utveckling som de tror och på goda grunder misstänker kommer att inträffa när statsrådet får Fastighetstaxeringsutredningens förslag i sin hand.

Sedan är det litet konstigt att de bostadsrättshavare som har betalat dyra pengar och som aktivt deltar i föreningens skötsel kan drabbas enligt det förslag som statsrådet kan tänkas lägga fram. Däremot skulle en dåligt skött förening gynnas av detta. Jag tycker faktiskt att det borde vara tvärtom. De som sköter sin fastighet borde gynnas medan de som sköter den dåligt skall missgynnas.

Anf. 127 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sten Andersson är orolig för nya skattehöjningar. Jag hoppas att jag kan stilla hans oro. Min tanke bakom att man skall se över taxeringssystemet och själva skattesystemet är inte att intäkterna av fastighetsskatten skall ökas, utan tanken är att man skall få en bättre struktur. Man skall se över och försöka få så breda majoriteter som möjligt i riksdagen. I dag vacklar det faktiskt i synen på vad fastighetsskatten skall vara till för. Inte minst moderaterna och kanske också Sten Andersson påstår sig vilja avskaffa fastighetsskatten när de egentligen vill införa en schablonbeskattning. När man sänker fastighetsskatten sänker man också värdet av ränteavdragen.

Det är klart att den typen av åtgärder kan vara populära i ena ändan. Men den barnfamilj i Stockholm som skall köpa sig ett hus måste naturligtvis låna pengar, om inte bakgrunden är sådan att man kan köpa konstant. Då är ränteavdragen ohyggligt värdefulla.

Den här typen av diskussion blir ofta alltför ensidig från moderat sida. Man ser till den ena sidan, men man talar inte högt om vad man vill göra på den andra sidan. Jag har ingen bestämd åsikt när det gäller bostadsrättsfastigheternas beskattning innan det området är färdigutrett. Det finns frågeställningar kvar. Jag noterar att det finns ett antal tunga organisationer som är intresserade av en sådan här modell. Då är det regeringens skyldighet att se hur den skulle fungera i praktiken. När vi sedan har papperen på bordet får vi göra en värdering. Min bedömning är att man måste ha breda majoriteter i riksdagen för den typen av skatteförändringar för att se till att systemet blir hållbart. Då är också Sten Andersson välkommen att argumentera.

Jag ser problem med den här typen av förslag för vissa strukturer, och jag ser fördelar för andra strukturer. Detta måste värderas när vi har alla

fakta på bordet. Men att det finns starka organisationer som också är intresserade gör ju inte anledningen att utreda mindre.

Prot. 1997/98:62
5 februari

Anf. 128 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Det var intressant att höra statsrådet efterlysa breda majoriteter. Det har inte varit kännetecknande för en del av de avtal som har träffats under senare tid när det gäller frågor som direkt har stått i strid mot den absoluta majoriteten av det stora folkflertalet.

Statsrådet sade att moderaterna har en något ensidig inställning. Okej, det är hans uppfattning. Men jag vill påstå att i denna aktuella fråga, som jag har tagit upp i min interpellation, är de organisationer som statsrådet nämnde i sitt förrförra inlägg oroade för hur utvecklingen skall bli framöver, och detta mot bakgrund av vad Fastighetstaxeringsutredningen skall komma fram till för resultat.

Statsrådet säger vidare att detta inte kommer att innebära några ökade boendekostnader eller höjda hyror. Jag skall nu ställa en rak fråga till statsrådet: Kan statsrådet Östros garantera att socialdemokraterna – om de vinner valet och får bilda regering i september i år – inte lägger fram förslag som kraftigt kommer att öka boendekostnaderna för dem som i dag bor i bostadsrätter?

Anf. 129 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sten Andersson beklagar att det inte har funnits breda majoriteter för en del av regeringens förslag. En av orsakerna är ju att moderaterna lägger fram ansvarslösa, ofinansierade skattesänkingsförslag. De är beredda att lägga fram hur många som helst, motsvarande så mycket som 90 miljarder, och på längre sikt har de ännu större planer. De är inte så intresserade av den andra sidan, att redovisa sina besparingar, för de vet att det inte är populärt bland folkflertalet.

När det gäller att få ned bostadskostnader har hela saneringspolitiken med utgiftsnedskärningar och skattehöjningar varit ohyggligt viktig för landets alla boende.

För en familj som har ett villa- eller bostadsrättslån på ½ miljon kronor, vilket inte är ovanligt i den stad som vi nu befinner oss i, har räntan halverats tack vare saneringspolitiken och tack vare att vi har orkat stå fast vid den. Därmed har boendekostnaden, netto efter skatt, minskat med 1 500 kr för denna familj. Vad är detta, om inte att bedriva en bostadspolitik som lättar på trycket för dem som har det allra tyngst? Det skulle moderaterna aldrig klara av. De skulle naturligtvis lägga fram förslag, och om de hade majoritet här i riksdagen skulle de också rösta fram kraftiga fastighetsskattesänkningar. Det tvivlar jag inte alls på. Men det skulle ju i den andra änden innebära höjda räntor, för de skulle inte klara finansieringen, och det förslag till finansiering som de har innebär sämre ränteavdrag. Vad skulle det innebära för barnfamiljen i Stockholm, som funderar på att köpa en bostadsrätt eller ett hus?

Fastighetstaxeringsutredningen ser inte över skattefrågan utan taxeringsfrågan, så i den delen behöver Sten Andersson inte alls vara orolig. Det är inte en skatteutredning.

I den artikel som de olika organisationerna skrev hänvisar man väldigt tydligt till just den skatteutredning som fanns för några år sedan, vilken

*Fel! Okänt
växelargument.*

lade fram ett samlat förslag till bostadsrättsbeskattning. Vårt förslag har sin utgångspunkt i det förslag om rättvis beskattning av olika boendeformer som Fastighetsbeskattningsutredningen lade fram i sitt slutbetänkande SoU 1994:57. Organisationerna väljer *en* del av förslaget, och det förstår jag att de gör. Men det är klart att det finns ett intresse av att se på helheten i förslaget när nu t.o.m. tunga bostadsorganisationer gör det.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

Förslag till ändrat förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kollektiva uppsägningar *KOM (97) 653*

14 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

1997/98:48 Ändringar i livsmedelslagen m.fl. lagar

Motioner

med anledning av skr. 1997/98:51 Redogörelse för en överenskommelse om vissa ersättningar till sjukvårdshuvudmännen m.m. för år 1998

1997/98:So4 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1997/98:So5 av Barbro Westerholm och Kerstin Heinemann (fp)

med anledning av skr. 1997/98:66 Skrivelse med meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna för beskattning av aktievinster i bolagssektorn

1997/98:Sk28 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1997/98:Sk29 av Karin Pilsäter och Isa Halvarsson (fp)

med anledning av förs. 1997/98:RR7 Riksdagens revisorers förslag angående resultatinformation som underlag för styrning av statlig verksamhet

1997/98:K12 av Barbro Westerholm (fp)

15 § Anmälan om interpellationer

Prot. 1997/98:62
5 februari

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 5 februari

*Fel! Okänt
växelargument.*

1997/98:161 av *Sten Andersson* (m) till statsrådet *Ulrica Messing*
Svenska företag i Tyskland
1997/98:162 av *Göte Jonsson* (m) till näringsministern
Utredningen *En livsmedelsstrategi för Sverige*
1997/98:163 av *Andreas Carlgren* (c) till statsrådet *Ylva Johansson*
Fristående skolor
1997/98:164 av *Elver Jonsson* (fp) till socialministern
Sysselsättning för lätt utvecklingsstörda
1997/98:165 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Köksväxter
1997/98:166 av *Gudrun Lindvall* (mp) till miljöministern
Biologiska mångfalden i odlingslandskapet
1997/98:167 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Forskningsjakten på säl

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 5 februari

1997/98:403 av *Sten Tolgfors* (m) till statsministern
Den privata tjänstesektorn
1997/98:404 av *Agne Hansson* (c) till näringsministern
Finansieringen av de regionala Leaderprojekten
1997/98:405 av *Inger René* (m) till arbetsmarknadsministern
Resursförstärkning för barnomsorgen
1997/98:406 av *Karl-Erik Persson* (v) till kommunikationsministern
Studentrabatten på resor
1997/98:407 av *Björn Kaaling* (s) till kulturministern
SESAM-projektet
1997/98:408 av *Annika Nordgren* (mp) till statsrådet *Leif Pagrotsky*
Export av ubåtar
1997/98:409 av *Annika Jonsell* (m) till arbetsmarknadsministern
ALU-konkurrens med privat företagsamhet

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 februari.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.52,
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 11 § anf. 120 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 § Utökning av antalet suppleanter i socialutskottet	1
2 § Val av extra suppleant i socialutskottet	1
3 § Justering av protokoll.....	1
4 § Meddelande om utrikespolitisk debatt.....	1
5 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 1997/98:107 om åtgärder mot av-	
lossande av s.k. nyårssmällor	4
Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 2 STEN ANDERSSON (m)	4
Anf. 3 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m).....	5
Anf. 4 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 5 STEN ANDERSSON (m)	7
Anf. 6 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m).....	7
Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	8
7 § Svar på interpellationerna 1997/98:115 och 143 om	
Asienkrisen	8
Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	8
Anf. 9 ROY OTTOSSON (mp).....	10
Anf. 10 CARL B HAMILTON (fp).....	11
Anf. 11 CARINA HÄGG (s).....	12
Anf. 12 TALMANNEN.....	13
Anf. 13 FREDRIK REINFELDT (m).....	13
Anf. 14 LARS BÄCKSTRÖM (v)	14
Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	15
Anf. 16 ROY OTTOSSON (mp).....	17
Anf. 17 CARL B HAMILTON (fp).....	18
Anf. 18 CARINA HÄGG (s).....	19
Anf. 19 FREDRIK REINFELDT (m).....	19
Anf. 20 LARS BÄCKSTRÖM (v)	20
Anf. 21 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	21
Anf. 22 ROY OTTOSSON (mp).....	22
Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp).....	22
Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	23
8 § Svar på interpellation 1997/98:118 om åtgärder för fler	
nya jobb	24
Anf. 25 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	24
Anf. 26 ELVER JONSSON (fp).....	25
Anf. 27 LARS BÄCKSTRÖM (v)	26
Anf. 28 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	27
Anf. 29 ELVER JONSSON (fp).....	28
Anf. 30 LARS BÄCKSTRÖM (v)	30
Anf. 31 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	30
Anf. 32 TALMANNEN.....	31
Anf. 33 ELVER JONSSON (fp).....	31
Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	32

*Fel! Okänt
växelargument.*

Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
9 § Frågestund	32
Anf. 35 ANDRE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Storföretagsledares förmåner</i>	33
Anf. 36 LENNART DALÉUS (c)	33
Anf. 37 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	33
Anf. 38 LENNART DALÉUS (c)	33
Anf. 39 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	34
Anf. 40 MATS ODELL (kd).....	34
Anf. 41 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	34
Anf. 42 MATS ODELL (kd).....	35
Anf. 43 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	35
Anf. 44 BENGT KRONBLAD (s).....	35
Anf. 45 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	35
Anf. 46 PER-OLA ERIKSSON (c)	36
Anf. 47 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	36
Anf. 48 PER-OLA ERIKSSON (c)	36
Anf. 49 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	37
Anf. 50 ARNE KJÖRNSBERG (s)	37
Anf. 51 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	37
Anf. 52 ARNE KJÖRNSBERG (s)	37
<i>Barsebäck</i>	37
Anf. 53 LARS LEIJONBORG (fp)	37
Anf. 54 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	38
Anf. 55 LARS LEIJONBORG (fp)	38
Anf. 56 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	38
Anf. 57 LARS LEIJONBORG (fp)	39
Anf. 58 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	39
Anf. 59 MATS ODELL (kd).....	40
Anf. 60 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	40
Anf. 61 MATS ODELL (kd).....	40
Anf. 62 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	40
Anf. 63 OLOF JOHANSSON (c).....	41
Anf. 64 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	41
Anf. 65 OLOF JOHANSSON (c).....	41
Anf. 66 CARL B HAMILTON (fp)	41
Anf. 67 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	42
Anf. 68 CARL B HAMILTON (fp)	42
Anf. 69 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	42
<i>Försäkringskassornas arbetssituation</i>	42
Anf. 70 MARIE ENGSTRÖM (v)	42
Anf. 71 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	43
Anf. 72 MARIE ENGSTRÖM (v)	43
Anf. 73 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s).....	43
<i>Asylpolitiken</i>	44
Anf. 74 ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	44
Anf. 75 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	44

Anf. 76 ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	44
Anf. 77 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	44
Anf. 78 ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	44
Anf. 79 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	44
<i>Avverkning av skyddsvärda naturskogar.....</i>	<i>45</i>
Anf. 80 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	45
Anf. 81 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	45
Anf. 82 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	45
Anf. 83 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	46
Anf. 84 GUDRUN LINDVALL (mp).....	46
Anf. 85 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	46
Anf. 86 GUDRUN LINDVALL (mp).....	46
Anf. 87 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	47
<i>Introduktion av euron.....</i>	<i>47</i>
Anf. 88 FREDRIK REINFELDT (m).....	47
Anf. 89 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	47
Anf. 90 FREDRIK REINFELDT (m).....	47
Anf. 91 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	48
Anf. 92 CARL B HAMILTON (fp).....	48
Anf. 93 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	49
<i>Privata hushållstjänster.....</i>	<i>49</i>
Anf. 94 INGBRITT IRHAMMAR (c).....	49
Anf. 95 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	49
Anf. 96 INGBRITT IRHAMMAR (c).....	49
Anf. 97 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	50
Anf. 98 KARIN PILSÄTER (fp).....	50
Anf. 99 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	50
Anf. 100 KARIN PILSÄTER (fp).....	50
Anf. 101 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	51
Anf. 102 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd).....	51
Anf. 103 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	51
Anf. 104 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	52
Anf. 105 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	52
Anf. 106 ANDRE VICE TALMANNEN.....	52
10 § Svar på interpellation 1997/98:102 om konsekvensen av	
EU:s inre marknad.....	52
Anf. 107 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	52
Anf. 108 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	54
Anf. 109 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	55
Anf. 110 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	56
Anf. 111 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	57
Anf. 112 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	58
Anf. 113 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	58
11 § Svar på interpellation 1997/98:114 om skatteväxling.....	59
Anf. 114 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	59
Anf. 115 LENNART DALÉUS (c).....	61
Anf. 116 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	62
Anf. 117 Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s).....	62

Anf. 118	LENNART DALÉUS (c)	64
Anf. 119	LARS BÄCKSTRÖM (v)	65
Anf. 120	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	65
Anf. 121	LENNART DALÉUS (c)	66
Anf. 122	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	67
12 §	Svar på interpellation 1997/98:116 om taxering av bo-	
	stadsrätter	67
Anf. 123	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	67
Anf. 124	STEN ANDERSSON (m)	68
Anf. 125	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	69
Anf. 126	STEN ANDERSSON (m)	70
Anf. 127	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	70
Anf. 128	STEN ANDERSSON (m)	71
Anf. 129	Statsrådet THOMAS ÖSTROS (s)	71
13 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag	
	från Europeiska kommissionen	72
14 §	Bordläggning	72
15 §	Anmälan om interpellationer	73
16 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	73
17 §	Kammaren åtskildes kl. 16.22.	74

Elanders Gotab, Stockholm 1998